

Załącznik nr
do Uchwały Rady Miejskiej w
Czeladzi
Nr...../...../2009
z dnia..... 2009 r.

PROGRAM REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH CZELADZI NA LATA 2009 – 2015

(AKTUALIZACJA DOKUMENTU Z 2005 r.)

PAŹDZIERNIK, 2009

Opracowanie na zlecenie Urzędu Miasta Czeladź:
Agencja Wspierania Inicjatyw Lokalnych S.A.
ul. Polska 14, 60-595 Poznań

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
I. Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście	7
1.1. Zagospodarowanie przestrzenne	7
1.1.1. Ogólna charakterystyka przestrzenna miasta	7
1.1.2. Struktura zagospodarowania przestrzennego.....	10
1.1.3. Granice stref ochrony konserwatorskiej w mieście	11
1.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska.....	13
1.1.5. Własność gruntów i budynków	16
1.1.6. Infrastruktura techniczna.....	20
1.1.7. Identyfikacja problemów.....	24
1.2. Gospodarka	25
1.2.1. Główni pracodawcy - struktura i trendy	25
1.2.2. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie miasta .	27
1.2.3. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach.....	29
1.2.4. Identyfikacja problemów.....	32
1.3. Sfera społeczna	33
1.3.1. Struktura demograficzna i społeczna - trendy	33
1.3.1.1. Zasoby ludzkie.....	33
1.3.1.2. Ruch naturalny ludności	35
1.3.1.3. Migracja	36
1.3.1.4. Struktura wiekowa.....	37
1.3.1.5. Płeć.....	39
1.3.1.6. Gęstość zaludnienia	39
1.3.1.7. Wykształcenie	40
1.3.2. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.....	41
1.3.3. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych.....	49
1.3.4. Struktura organizacji pozarządowych.....	50
1.3.5. Infrastruktura społeczna	52
1.3.5.1. Edukacja.....	52
1.3.5.2. Ochrona zdrowia.....	53
1.3.5.3. Pomoc społeczna	54
1.3.5.4. Bezpieczeństwo publiczne	58
1.3.5.5. Kultura	59
1.3.5.6. Sport i rekreacja	61
1.3.6. Identyfikacja problemów społecznych	62
1.4. Tabela z podstawowymi danymi statystycznymi dotyczącymi ww. sektorów	64
1.5. Analiza SWOT	65

II. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego miasta i regionu.....	71
2.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 _____	72
2.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 _____	74
2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego _____	76
2.4. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004 – 2013	79
2.5. Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006 – 2020 _	80
2.6. Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009 – 2020 _____	81
2.7. Strategia zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego – 2004 _____	82
2.8. Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005 – 2015 _____	83
2.9. Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Czeladzi oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Czeladź _____	85
2.10. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Czeladź na lata 2004 – 2015 _____	87
2.11. Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Czeladzi na lata 2009 – 2015 _____	87
III. Założenia programu rewitalizacji	90
3.1. Podokresy programowania: 2009 – 2013 i 2014 – 2015 _____	90
3.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru (wyznaczenie granic) i uzasadnienie _____	91
3.2.1. Stare Miasto – obszar nr 1	95
3.2.2. Pozostałe obszary rewitalizacji z dominującą funkcją mieszkaniową – obszary nr 2, 3 i 4 oraz tereny przemysłowe – głównie obszar nr 2.....	107
3.3. Podział na projekty i zadania inwestycyjne _____	135
3.4. Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji _____	139
3.5. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć _____	140
IV. Planowane działania w latach 2009 – 2015 na obszarach rewitalizowanych	142
4.1. Planowane działania przestrzenne (techniczno – materialne) i gospodarcze _____	150
4.2. Plan działań społecznych _____	161
V. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa.....	170
VI. Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009 – 2015.....	181

VII. System wdrażania	184
VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	188
8.1. System monitorowania programu rewitalizacji oraz sposoby jego oceny _	188
8.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym, i organizacjami pozarządowymi _____	190
8.3. Public Relations programu rewitalizacji _____	192
Spis rysunków, wykresów i tabel	195

Wstęp

„*Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na 2009–2015*”¹ jest aktualizacją dokumentu opracowanego i przyjętego przez Radę Miejską w Czeladzi w 2005 r. *PROM* zostaje zaktualizowany ze względu na zmianę uwarunkowań społeczno – gospodarczych i przestrzennych w mieście.

Część projektów zostało już zrealizowanych, pojawiły się też nowe potrzeby lokalnej społeczności. Za ideą aktualizacji przemawiały zgłoszone przez podmioty funkcjonujące na terenie miasta wnioski dotyczące aktualizacji projektów i zadań, ale także konieczność zmodyfikowania obszarów problemowych.

Za koniecznością zmian przemawiał ponadto fakt, iż dotychczasowy dokument dostosowany był do okresu programowania Unii Europejskiej w latach 2004–2006, nie spełniał natomiast wymogów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”.

Aktualizacja *PROM* jest niezbędna w związku z wejściem w życie w dniu 15 listopada 2008 r. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ustawa nakłada obowiązek przeprowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** projektu Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź.

W związku z powyższym samorząd miejski podjął decyzję o uaktualnieniu dokumentu. Prace rozpoczęto w sierpniu 2009 roku.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi jest dokumentem, który określa kierunki działań planowanych przez społeczność miasta w zakresie rewitalizacji. Program ma znaczenie strategiczne oraz planistyczne. Podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, gospodarczych i społecznych, których celem jest przywrócenie lub nadanie nowych funkcji zdegradowanym obszarom, a także stworzenie warunków dla rozwoju na obszarach kryzysowych. Aktualizacja Programu Rewitalizacji jest wyrazem troski lokalnego samorządu o dobro miasta w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym

¹ *Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 - 2015* w dalszej części opracowania będzie nazywany Programem Rewitalizacji lub zamiennie – w skrócie – *PROM*.

otoczeniu poprzez działania mające na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym potencjale.

Obszar „Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 - 2015” obejmuje tereny znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Czeladzi, które zostały precyzyjnie wyodrębnione na podstawie kryteriów i wskaźników określonych w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa oraz Wytycznych dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* (załącznik nr 4 Szczegółowego opisu priorytetów RPO WSL na lata 2007-2013).

Obszary rewitalizacji zostały również szczegółowo opisane w niniejszym opracowaniu, w oparciu o diagnozę przestrzenną, gospodarczą oraz społeczną. Horyzont czasowy „Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi” obejmuje lata 2009 – 2015.

Dokument został przygotowany we współpracy z Wydziałem Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej Urzędu Miasta Czeladź. W pracach nad *Programem* brały udział jednostki miejskie, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, instytucje działające w sferze społecznej oraz kultury i sportu.

Dokument został sporządzony zgodnie z *Wytycznymi dla opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji* (załącznik nr 4 Szczegółowego opisu priorytetów RPO WSL na lata 2007-2013) przygotowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach. Program Rewitalizacji jest niezbędnym załącznikiem do wniosku o dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013, Priorytet VI. Zrównoważony rozwój miast, Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, Poddziałanie 6.2.2. Rewitalizacja – „małe miasta”.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015 to masterplan, ukazujący kierunki działań, których realizacja ma skutkować osiągnięciem wysokiego salda społeczno-ekonomicznych korzyści i znaczącą poprawą warunków życia w mieście.

I. Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście

1.1. Zagospodarowanie przestrzenne

1.1.1. Ogólna charakterystyka przestrzenna miasta

Miasto Czeladź położone jest w centralnej części województwa śląskiego, w ciągu miast składających się na Aglomerację (konurbację) Katowicką, we wschodniej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP).

Miasto graniczy bezpośrednio z następującymi ośrodkami miejskimi:

- Będzinem (od wschodu i północy),
- Katowicami (od południa),
- Sosnowcem (od południowego wschodu)
- Siemianowicami Śląskimi (od zachodu i północnego wschodu).

Czeladź zamieszkuje 33.770 osób (stan na 31.12.2008 r.), a powierzchnia miasta wynosi 16,57 km². Gęstość zaludnienia wynosi 2.066 os./km².

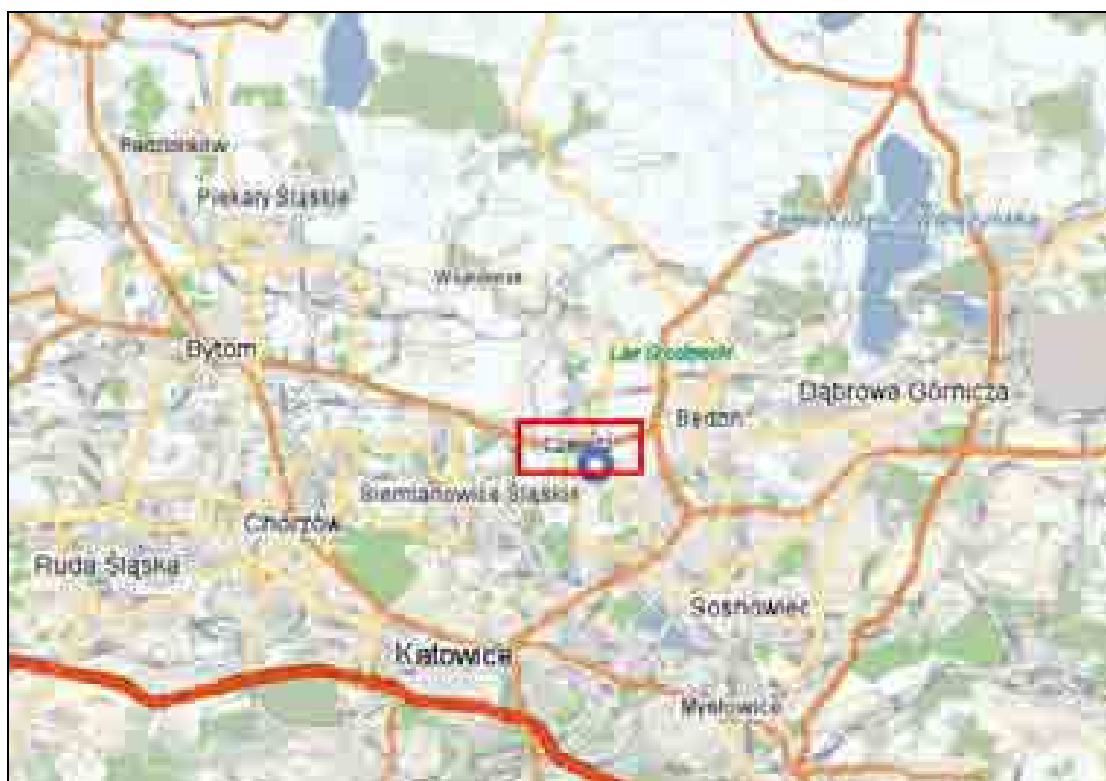
Obecnie przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe o dużym natężeniu ruchu:

- DK 86 – Katowice-Warszawa – na wschodniej granicy miasta,
- DK 94 – Kraków-Wrocław, stąd można mówić o pewnej historycznej ciągłości funkcji miasta.

Miasto usytuowane jest w centralnej części Płaskowyzu Bytomsko-Katowickiego, należącego do Wyżyny Śląskiej. Centrum miasta położone jest w dolinie Brynicy, pozostała część znajduje się w obrębie Wyżu Czeladzi. Miasto leży na wysokości 260-305 metrów n.p.m, deniwelacje obszaru wynoszą około 30-40 m, a rzeźba ma charakter falistej powierzchni, rozciętej doliną Brynicy.

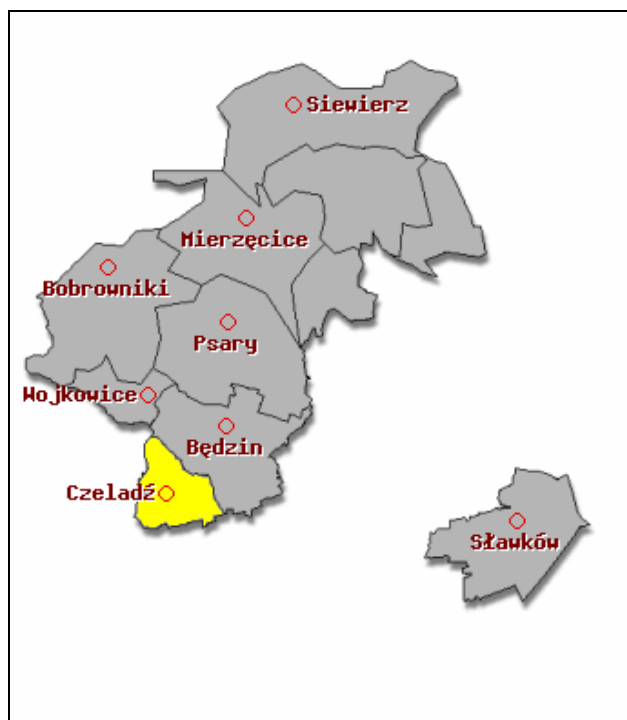
Miasto powstało w średniowieczu, na szlaku handlowym Kraków-Opole, a jego rozwój nastąpił pod koniec XIX wieku, w dobie przyspieszonej industrializacji Śląska. Przemysł ukształtował miasto, co miało bezpośredni wpływ na kształt urbanistyczny miasta (kolonie, zabudowa przemysłowa, infrastruktura społeczna itp.).

Rysunek 1. Miasto Czeladź w otoczeniu lokalnym i regionalnym

Źródło: www.zumi.pl

Rysunek 2. Miasto Czeladź na tle Powiatu Będzińskiego

Źródło: www.ptms.org.pl

Rysunek 3. Powiat Będziński na tle Województwa Śląskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
<http://www.silesia-region.pl>

1.1.2. Struktura zagospodarowania przestrzennego

Struktura użytkowania gruntów odbiega znacznie od podobnej struktury dla województwa śląskiego. Na ogólną powierzchnię 1657 ha składają się:

- tereny zurbanizowane (w tym zielone): 322 ha;
- tereny rolnicze: 718 ha;
- lasy: 0 ha;
- tereny przemysłowe: 99 ha;
- tereny przeznaczone pod transport: 159 ha;
- zbiorniki i ciek wodne: 5 ha;
- pozostałe: 354 ha.

Proportjonalnie dużą powierzchnię miasta zajmują tereny zielone. W mieście istnieje 11 parków, w tym 8 zabytkowych, z których 4 ujęte są w ewidencji zabytkowych założen ogrodowych w Polsce (łącznie 25,23 ha) oraz 5 cmentarzy (4 zabytkowe) – zielen cmentarna. Tereny zielone obejmują także skwery, zielen osiedlową, przyuliczne zadrzewienia oraz pasy zieleni izolacyjnej.

Model przestrzenny miasta Czeladzi kształtuje się w oparciu o zasadę satelitarnego układu osiedli mieszkaniowych z centralną częścią staromiejską o zabytkowym charakterze. Część ta wraz ze zlokalizowanymi ośrodkami administracji spełnia rolę głównego ośrodka usługowego, w którego bezpośrednim obrębie i sąsiedztwie zlokalizowane są usługi centrotwórcze. Stare Miasto i Śródmieście sprzężone są bezpośrednio z przyległymi jednostkami – osiedlami mieszkaniowymi.

W strukturze miasta wyodrębnia się jednostki związane z osadnictwem średniowiecznym (Stare Miasto – Śródmieście), z osadnictwem doby przemysłowej (XVIII i XIX w. – Piaski, kolonia SATURN) oraz XX wieczne (Nowe Piaski, osiedle 35-lecia, os. Nowotki).

Czeladź jest miastem w swej przeszłości uformowanym przez górnictwo, które powstało tutaj na przełomie XIX i XX wieku. Do dziś widoczne są wpływy dawnych budowniczych: w jednej części miasta to wpływy francuskie (Piaski), której unikatowa architektura może

być atrakcją na miarę europejską, z drugiej strony to zabudowa wzorowana na osiedlach-ogrodach – wpływy niemieckie i angielskie nacechowane neoromantycznymi elementami.

W strukturze miasta podział na satelitarne osiedla i dzielnice jest wyraźnie widoczny. Istniejące, liczne tereny zielone oraz obszary otwarte stanowią szwy ekologiczne i pozwalają zachować ziarnistość osiedli oraz utrzymać ciągłość systemu ekologicznego.

W strukturze zagospodarowania przestrzennego do zdecydowanych atutów i szans rozwoju miasta należą:

- korzystne położenie względem centrum Aglomeracji (Katowic, Sosnowca) i regionalnego układu komunikacyjnego (drogi krajowe DK nr 86 i DK nr 94);
- rozległe tereny inwestycyjne o dobrej dostępności do dróg krajowych;
- duże rezerwy terenów pod inwestycje będące własnością komunalną;
- zachowany – czytelny – układ średniowieczny centrum miasta – jeden z nielicznych w województwie, unikatowy w skali Aglomeracji Katowickiej;
- brak wielkich osiedli mieszkaniowych;
- zielona dolina rzeki Brynicy z istniejącym kompleksem sportowo-rekreacyjnym MOSiR i w otoczeniu parków;
- zabytki kultury przemysłowej, sakralnej, mieszkalne, stanowiące potencjalną atrakcję turystyczną, a także gospodarczą;
- wykorzystanie procesu deglomeracji – położenia blisko centrum Aglomeracji dla „przechwycenia” nowych mieszkańców o ustabilizowanych dochodach, przenoszących się na poza ścisłe centrum Aglomeracji.

1.1.3. Granice stref ochrony konserwatorskiej w mieście

Strefa “A” - pełnej ochrony konserwatorskiej. W obrębie strefy leży zachowany średniowieczny układ miasta. Granice strefy przebiegają ulicami: Staszica, Podwalną, 1 Maja oraz Pieńkowskiego.

Strefa “B-1”

Obejmuje teren obrzeży Starego Miasta oraz zachodnie przedmieście. Granice strefy przebiegają tyłami parcel ulicy Pieńkowskiego, dalej w kierunku zachodnim tyłami parcel ulicy Bytomskiej, aż do mostu na Brynicy. Południową granicę strefy stanowi ulica

Nadrzeczna i dalej w kierunku wschodnim ulica Kilińskiego (od rozwidlenia z ulicą Nadrzeczna). Od strony wschodniej strefa przylega do strefy "A" Starego Miasta. Strefą "B-1" objęty jest teren dawnego młyna nad Brynicą.

Strefa "B-2"

Obejmuje tereny dawnego przedmieścia po stronie południowej wraz z terenem parku im. T. Kościuszki. Granice strefy przebiegają od północy ulicą Staszica, po stronie wschodniej ulicą Reymonta, od południa ulicą Katowicką i dalej w kierunku północnym brzegiem Brynicy. W obrębie strefy znajduje się m.in. teren parku miejskiego, cmentarz parafialny, dawny cmentarz choleryczny.

Strefa „B-3”

Obejmuje teren dawnej koloni robotniczej przy ulicy Legionów wraz z budynkiem obecnego Zakonu Misjonarzy z Marianhill. Granice strefy od północy biegną ulicą Staszica, po stronie wschodniej – ulicą Legionów, od strony południowej i zachodniej – tyłami zabudowy.

Strefa „B-4”

Obejmuje teren pozostałości dawnego osiedla mieszkaniowego przy ulicy Dehnelów z budynkami m.in. Dyrekcji kopalni, dawnej willi dyrektora oraz terenem parku.

Strefa "B-5"

Obejmuje teren dawnej koloni robotniczej "Stary Saturn" przy ulicy 21 Listopada wraz z terenem parku. Granica strefy przebiega od strony wschodniej tyłami zabudowy gospodarczej, od strony zachodniej – obrzeżami parku (w sąsiedztwie współczesnej zabudowy).

Strefa "B-6"

Obejmuje teren dawnej koloni robotniczej "Piaski" oraz otaczające tereny będące otuliną poszczególnych zespołów mieszkaniowych wpisanych do rejestru zabytków, a także pozostałości założenia kopalni Czeladź, przy ul. Kościuszki.

Strefa "K-1"

Obejmuje obszar parku Jordan przy ulicy Katowickiej.

Strefa "K-2"

Obejmuje teren cmentarza żydowskiego. Granice strefy przebiegają wzdłuż ogrodzenia cmentarza.

Strefa "K-3"

Obejmuje teren cmentarza rzymsko-katolickiego w dzielnicy Piaski. Granica strefy przebiega wzdłuż granic cmentarza.

Strefa "E" - ochrony ekspozycji:

Obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwej ekspozycji staromiejskiego zespołu zabytkowego. W granicach strefy leżą tereny położone na zachód od Starego Miasta (do ulicy Boguckiego), tereny na północ - do ulicy Kombatantów, przedpole Starego Miasta od strony

wschodniej, oraz rozległy obszar położony na południe, zamknięty ulicą Żytnią, Dehnelów i Legionów.

Strefa "Wo" ochrony archeologicznej obejmuje obszar Starego Miasta wraz z obrzeżami, a więc tereny szczególnie ważne dla badań archeologicznych.

1.1.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

Miasto Czeladź położone jest na Płaskowyżu Bytomsko-Katowickim, w środkowym biegu rzeki Brynicy. Rzeka jest obecnie uregulowana o wyprostowanym i obudowanym korycie. Prowadzi ona zanieczyszczone wody, w dużej części zasilane słonymi wodami kopalnianymi. Na terenie miasta znajduje się ponadto kilka niewielkich, sztucznych zbiorników wodnych, powstałych w dawnych wyrobiskach piasku i lokalnych zagłębieniach terenu.

Klimat charakteryzuje się dużą zmiennością i aktywnością atmosferyczną znaną dla Wyżyny Śląskiej w wyniku zderzania się mas powietrza kontynentalnego i arktycznego ze śródziemnomorskim, napływającym przez Bramę Krakowską. Największy wpływ na warunki klimatyczne wywierają masy powietrza napływające z zachodu i południowego zachodu. Czeladź jest bardziej obciążona niekorzystnym wpływem zanieczyszczeń z terenu GOP.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,7°C. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi 57 dni, okres bezprzymrozkowy trwa ok. 180 dni. Wpływ ciepłych mas powietrza powoduje, że okres wegetacyjny jest wydłużony i wynosi ok. 215 dni w roku. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi ok. 690 mm. Wilgotność

powietrza wynosi 80%. Średnia temperatura roczna w ostatnim dziesięcioleciu wynosiła 8,2°C, średnia temperatura maksymalna 32,2°C, a minimalna -19,3°C.

Pierwotnie na terenie miasta Czeladzi występowała roślinność leśna (lasy liściaste, bory mieszane, buczyny). Po przekształceniu miasta w ośrodek przemysłowy, naturalny krajobraz został silnie przekształcony. Flora i fauna ma charakter typowy dla miast w przemysłowym regionie. W granicach miasta nie występują większe kompleksy leśne. Szatę roślinną tworzy roślinność antropogeniczna, nasadzenia, pasy zieleni, zadrzewienia. Miejskie tereny zielone tworzą parki, zieleńce, skwery, zieleń osiedlowa i uliczna. Na obszarach pozostawionych przez dłuższy czas spontanicznej sukcesji, roślinność nabiera cech półnaturalnych.

Ogólny stan środowiska przyrodniczego nie odbiega od standardu miast Aglomeracji Katowickiej. Wieloletnia działalność przemysłowa i towarzysząca jej degradacja zrobiły swoje. Jednakże centralnie położona Brynica wraz z parkami i przylegającymi terenami zielonymi sprawia wrażenie, że Czeladź to oaza zieleni.

Przeobrażenia środowiska na terenie miasta można określić jako:

- pogorszenie stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego, które wynika z emisji pyłów i gazów z kotłowni węglowych oraz – w mniejszym stopniu – z zakładów przetwórczych, przemysłowych, napływu zanieczyszczeń z centralnej części GOP, znad miasta Będzina oraz emisji spalin ze środków transportu wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- zmiany ukształtowania terenu na skutek osiadania powierzchni ziemi;
- lokalne zakwaszenia gleby;
- degradacja zieleni spowodowana zanieczyszczeniem powietrza;
- przekształcenia naturalnych stosunków wodnych oraz lokalnego obiegu wody: silne zanieczyszczenie wód powierzchniowych (Brynica prowadzi wody pozaklasowe, ponadnormatywnie zanieczyszczone, co jest spowodowane zrzutem ścieków komunalnych oraz przemysłowych); zmiana morfologii koryta rzecznoego (obudowa); zmniejszenie zasobów wód podziemnych; ograniczanie infiltracji wód opadowych w wyniku zabudowy terenu oraz rozbudowy sieci kanalizacji.

W obszarze miasta Czeladź ochronie podlegają następujące obszary:

- Główne zbiorniki wód podziemnych GZPW Bytom T/3 i Będzin C/1 wraz ze strefami ich ochrony ONO i OWO - prawie 50% obszaru miasta znajduje się w strefie najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO) a 45% w strefie wysokiej ochrony wód podziemnych (OWO). Jedynie na około 5% obszaru miasta Czeladzi – jej południowej części nie wyznaczono strefy ochrony wód.

W obszarach ochrony (ONO i OWO) nie powinny być lokalizowane nowe obiekty uciążliwe dla środowiska i zagrażające wodom podziemnym. Należą do nich przede wszystkim składowiska odpadów przemysłowych i komunalnych oraz wylewiska płynne i magazyny produktów ropopochodnych. W przypadku konieczności ich lokalizacji należy podjąć wszelkie działania zabezpieczające spełnienie wymogów ochrony środowiska wodnego. Niezbędne jest również zahamowanie budowy lub rozbudowy uciążliwych dla środowiska obiektów przemysłowych oraz modernizacja procesów technologicznych w kierunku zmniejszania ich uciążliwości. Dotyczy to również składowania odpadów (wysypiska śmieci) jak i odprowadzania ścieków oraz emisji pyłów i gazów. Tereny mieszkaniowe muszą być wyposażone w system kanalizacji.

- Strefa ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych: „Grodziecka”, „Przelajka” – występuje w północnej części Czeladzi, obejmując około 30% jej powierzchni. W obszarze strefy występują znaczne obszary przeznaczone pod rozwój funkcji mieszkaniowych. Ich udostępnienie może nastąpić pod warunkiem wyprzedzającego uzbrojenia w system kanalizacji.

- Obszary ochrony wartości kulturowych - w obrębie tej sekcji wyznaczono m.in. strefy ochrony ekspozycji.

- Strefy ochronne cmentarzy – strefy obejmują pas szerokości 50 m w otoczeniu cmentarzy.

- Obszary zagrożeń związanych z rzeką Brynicą (strefa zalania w przypadku rozszczenia wałów, strefa silnego uwilgocenia gruntu w czasie długotrwałych opadów, strefa zalania w przypadku awarii zbiornika w Kozłowej Górze).

Na terenie całego miasta wprowadza się ponadto następujące zasady ogólne ochrony środowiska, w tym przyrody i krajobrazu:

- Ochrony istniejących i odtwarzanie małych oczek wodnych i sztucznych zbiorników wodnych, utrwalanie ich brzegów roślinnością rodzimą,
- Rekultywacji nieużytków pogórnich tj. zapadlisk, zatopisk w kierunku ogólnoprzyrodniczym,
- Zabezpieczania siedlisk chronionych, rzadkich i zanikających gatunków roślin i zwierząt poprzez:
 - zapobieganie zmianom stosunków wodnych,
 - szczególną ochronę cieków i zbiorników wodnych jako miejsca rozrodu i bytowania wielu gatunków płazów i ptaków,
 - przestrzeganie zakazu wypalania roślinności na łąkach, pastwiskach, nieużytkach, rowach, pasach przydrożnych, szlakach kolejowych,
 - właściwy dobór drzew i krzewów w planowaniu zieleni urządzonej,
 - edukację społeczeństwa (propagowanie i popularyzacja postaw proekologicznych),
- Edukacji społeczeństwa w zakresie propagowania obszarów przyrodniczo cennych, potrzeby ich ochrony i właściwego korzystania z ich zasobów,
- Prowadzenia monitoringu stanu zasobów przyrodniczych miasta.

1.1.5. Własność gruntów i budynków

Według „Informacji o stanie mienia komunalnego na dzień 30 września 2008 r.” gmina Czeladź posiada własność następujących budynków użyteczności publicznej:

- Budynek administracyjny – siedziba Urzędu Miasta ul. Katowicka 45
- Budynek przy ul. Sportowej 6a-6b
- Budynek przy ul Sikorskiego 7A
- Budynek przy ul.11 listopada 8
- Budynek przy ul. Norwida 11
- Budynek przy ul Wojkowickiej 2/magazyn/
- Budynek przy ul. Dehnelów 10 (Pałac pod Filarami)

- Budynek przy ul. Zwycięstwa 6 (Centrum Edukacyjno-Społeczne)
- Budynek przy ul 1 Maja 27 (siedziba centrali MBP)
- Budynek przy ul. Nowopogońskiej 227 E (filia biblioteki na Piaskach)
- Budynek przy ul. Nowopogońskiej 227 D
- Budynek przy ul.21 Listopada 10
- Budynek przy ul. Katowickiej 117
- Budynki przy ul. Szpitalnej 87
- Budynek Szkoły Podstawowej nr 1 przy ul. Reymonta 80
- Budynek Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. Staszica 47
- Budynek Szkoły Podstawowej nr 7 przy ul. Spacerowej 2
- Budynek Gimnazjum nr 2 przy ul. Katowickiej 42
- Budynek Gimnazjum nr 3 przy ul. Lwowskiej 2
- Budynek Szkoły Podstawowej nr 2 i Gimnazjum nr 1 przy ul. Szkolnej 6
- Budynek Przedszkola nr 1 przy ul. Czeczotta 4
- Budynek Przedszkola nr 4 przy ul. Miasta Auby 14
- Budynek Przedszkola nr 5 przy ul. Krótkiej 1
- Budynek Przedszkola nr 7 przy ul. Waryńskiego 19
- Budynek Przedszkola nr 9 przy ul. 35-lecia 8
- Budynek Przedszkola nr 10 przy ul. Żeromskiego 19
- Budynek Przedszkola nr 11 przy ul. Kombatantów 2
- Budynek Żłobka Miejskiego przy ul.35-lecia 6
- Budynek Ośrodka Integracyjnego „Senior” ul. Szpitalna 5A
- Budynek ul. Wojkowicka 2 (siedziba ZBK)
- Budynek hali widowiskowo-sportowej – siedziba Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji ul. Sportowa 2
- Budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ul. 17-go lipca 27
- Budynek hotelowy ul. Sportowa 7
- Budynek restauracji wraz z zapleczem (Grabek) ul. Legionów 119
- Budynek przy ul. Rynek 22
- ½ udziału części we własności działki zabudowanej budynkiem mieszkalnym oraz komórkami przy ul. Bytomskiej 21

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

- Budynek przy ul. Będzińskiej 64 – siedziba ZIK Sp. z o.o.
- Budynek warsztatowo – magazynowo - gospodarczy przy ul. Będzińskiej 64
- Budynek stacji wymienników ciepła przy ul. Dehnelów (na terenie byłej KWK Saturn)
- Budynek administracyjny cmentarza komunalnego wraz z kaplicą
- Budynek Orzeszkowej 12 (siedziba MZGK)
- Budynek zaplecza dawnej Alby – ul. Szpitalna.

Ponadto Gmina jest właścicielem:

- 275 mieszkań o pow. użytkowej 10.197,68 m² w 34 budynkach stanowiących w całości własność Gminy
- 1894 mieszkań komunalnych o pow. użytkowej 82.838,02m² w 95 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych
- 27 mieszkań w domkach fińskich o pow. użytkowej 1.208,01m²
- 106 lokali użytkowych stanowiących własność Gminy o pow.14.951,60m².

W okresie od 2004 roku do 2008 roku powierzchnia gruntów będących w użytkowaniu wieczystym miasta zwiększyła się o 17,0551 ha, gruntów sprzedanych o 9,8825, a nabytych na własność o 0,2481. Bez zmian pozostała powierzchnia gruntów rolnych, które są dzierżawione od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (Agencji Nieruchomości Rolnych).

Tabela 1. Własność gruntów Gminy Czeladź w okresie od 30 września 2004 r. do 30 września 2008 r.

Okres	Grunty (ha)			
	Rolne dzierżawione od AWRSP (ANR)	Będące w użytkowaniu wieczystym	Sprzedane	Nabyte na własność
30.09.2004	0,6036	41,9093	0,3077	0,7481
30.09.2005	0,6036	61,5596	0,7453	4,1121
30.09.2006	0,6036	55,5223	2,0340	10,0249
30.09.2007	0,6036	58,9844	2,0539	0,2933
30.09.2008	0,6036	58,9644	10,1902	0,9962

Źródło: Informacje o stanie mienia komunalnego za lata 2004 – 2008

W 2007 r. największa część istniejących zasobów mieszkaniowych w Czeladzi należała do spółdzielni mieszkaniowych (7149 mieszkań), co stanowi blisko 50% wszystkich zasobów w mieście. Najmniejszą część stanowiły zasoby pozostałych podmiotów – 20 mieszkań.

Ze względu na wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie, tkanka mieszkaniowa na obszarze miasta wymaga remontów. Problem stanowią ograniczone w tym zakresie fundusze.

Tabela 2. Własność budynków na terenie Miasta Czeladź

	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)
Zasoby gminy (komunalne)	2 143	6 113	91 886
Zasoby spółdzielni mieszkaniowych	7 149	23 771	356 622
Zasoby zakładów pracy	1 027	2 837	46 936
Zasoby osób fizycznych	4 010	14 377	304 200
Zasoby pozostałych podmiotów	20	51	795
RAZEM	14 349	47 149	800 439

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS - 2007 r.

W 2008 r. najwięcej mieszkań stanowiło własność Czeladzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej (blisko 33%). Ogółem zasoby spółdzielni mieszkaniowych wyniosły ponad 42% wszystkich mieszkań. Własność prywatna stanowi natomiast blisko 27%.

Tabela 3. Własność mieszkaniowa w Czeladzi (2008 r.)

Lp.	Właściciel	Liczba mieszkań
1.	Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	4798
2.	„SATURN” Spółdzielnia Mieszkaniowa	1186
3.	„SKARBEEK” Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa	187
4.	SRK (Spółka Restrukturyzacji Kopalń)	1610
5.	Miasto Czeladź	2601
6.	Własność prywatna	3895
7.	Wspólnoty mieszkaniowe	335
RAZEM		14 612

Źródło: UM Czeladź

1.1.6. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa

Najważniejszą instytucją odpowiedzialną w mieście za kwestie związane z gospodarką wodno – ściekową jest Zakład Inżynierii Komunalnej (ZIK) Sp. z o.o. w Czeladzi.

Spółka powołana została uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 13 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia przez Gminę Czeladź spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i objęcia w niej 100% udziałów. Wcześniej ZIK był zakładem budżetowym miasta.

Do najważniejszych zadań Zakładu Inżynierii Komunalnej należy:

- pobór i uzdatnianie wody, z wyłączeniem działalności usługowej.
- działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody.
- wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie przesyłowych i rozdzielczych obiektów liniowych: rurociągów, linii elektroenergetycznych, elektrotrakcyjnych i telekomunikacyjnych.
- wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich, gdzie indziej niesklasyfikowanych.

Zakłady od których ZIK Sp. z o.o. kupuje wodę to GPW Katowice (20.000m³ na miesiąc) oraz „Cehamog” (50.000 m³ na miesiąc).

Obiekty ZIK Sp. z o.o:

- Studnia „Grodziecka
- Studnia „Przełajka
- Studnia „Szpitalna”
- Hydrofornia ”Dehnelów”
- Hydrofornia „Ogrodowa”
- Hydrofornia „Szpitalna”
- Osadniki „Wiejska”

- Przepompownia „Sportowa”
- Przepompownia KSL
- Przepompownia „Betonowa”
- Pompownia II Staszica
- Baza ZIK Sp. z o.o. Będzińska nr 64.

Długość sieci wodociągowej w mieście, która jest w eksploatacji Zakładu Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. wynosi 107,4 km (2008 r.). Ilość budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania podłączona do sieci wodociągowej na terenie miasta Czeladzi wyniosła 3.856 (2008 r.). Woda dostarczona gospodarstwom domowym to 1 143,5 dam³.

Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił wzrost zwodociągowanych obiektów na terenie miasta średnio o 10 podmiotów rocznie.

Stopień zwodociągowania miasta jest wysoki i wynosi 99,6%. Niestety, aż 31,9% sieci jest starsza niż 31 lat, natomiast 27,5% jest starsza niż 10 lat.

Tabela 4. Wodociągi na terenie miasta Czeladź

Rok	Długość czynnej sieci	Liczba podłączeń
2000	105.6	3772
2001	106.7	3786
2002	106.7	3786
2003	106.6	3800
2004	105,0	3820
2005	105,0	3833
2006	105,0	3838
2007	107,4	3856
2008	107,4	3856

Źródło: GUS, Zakład Inżynierii Komunalnej, Internet

Sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami

Długość sieci kanalizacyjnej w mieście, będącej w eksploatacji ZIK Sp. z o.o. w 2008 roku wynosiła 59,0 km. Zdecydowana większość sieci jest własnością gminy. Podłączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania jest 2.420. Z sieci kanalizacyjnej korzysta ogółem 30.527 (GUS 2007 r.) mieszkańców Czeladzi, co stanowi około 90% ogółu. Sieć kanalizacyjna wymaga jednak w dalszym stopniu uporządkowania i modernizacji.

W województwie śląskim obsługiwanych przez kanalizację jest około 70% mieszkańców.

Tabela 5. Kanalizacja na terenie miasta Czeladź

Rok	Długość sieci	Liczba podłączeń
2000	43,8	842
2001	45,2	869
2002	46,5	891
2003	46,5	2328
2004	46,3	2350
2005	47,1	2390
2006	47,1	2408
2007	47,3	2420
2008	59,0	2470

Źródło: GUS, Zakład Inżynierii Komunalnej, Internet

Czeladź nie ma własnej oczyszczalni ścieków, a istniejące są odprowadzane do oczyszczalni Dąbrówka Mała oraz „Radocha II” w Sosnowcu.

Na system gospodarki odpadami w Czeladzi składają się: zbiórka i transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów. W Czeladzi system gospodarki odpadami obejmuje selektywną zbiórkę surowców wtórnych i odpadów wielkogabarytowych oraz zbiórkę odpadów niebezpiecznych. Zebrane odpady trafiają do stacji segregacji odpadów, gdzie następnie znaczna ich część podlega odzyskowi, a pozostałe są składowane na składowiskach.

Tabela 6. Gospodarka odpadami na terenie miasta Czeladź

Zebrane odpady (Mg)	2007	2008
komunalne na terenie miasta	9 002,21	10 688,67
selektywnie lub wysegregowane ze strumienia odpadów komunalnych	311,73	499,99
niebezpieczne oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	0,25	11,04

23 firmy posiadają zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz na opróżnianie i transport nieczystości ciekłych na terenie Czeladzi.

Sieć gazowa

Długość sieci gazowej w mieście ogółem wynosi 62,445 km w roku 2008, w tym sieci przesyłowej – 11,6 km. Ilość podłączeń do budynków mieszkalnych wynosi 2.048 szt.

System komunikacji

Instytucją, która sprawuje nadzór nad drogami gminnymi jest Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi. Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej jest jednostką organizacyjną miasta.

Do zakresu działania MZGK należy:

- sprawowanie zarządu nad drogami gminnymi w mieście, w tym bieżące utrzymanie dróg w szczególności poprzez:
 - naprawa nawierzchni dróg i chodników,
 - oznakowanie poziome i pionowe dróg,
 - oczyszczanie letnie i zimowe ulic, chodników i przystanków,
 - przygotowanie zadań inwestycyjnych pod kątem technicznym oraz bezpośredni nadzór w trakcie realizacji, pełnienie funkcji inwestora zastępczego miasta,
 - oświetlenie miejskie,
 - utrzymanie zieleni miejskiej i parkowej, małej architektury (place zabaw, fontanny, klomby, rzeźby itp.),
 - administrowanie cmentarzem komunalnym,
 - wykonanie na zlecenie i na rzecz Gminy innych usług i zadań z zakresu gospodarki komunalnej,
 - zagospodarowanie i utrzymanie przestrzeni publicznych – place, skwery, parkingi publiczne, pylony reklamowe.

Układ komunikacyjny miasta Czeladź oparty jest głównie na drodze krajowej nr 94 i biegnącej po wschodniej granicy miasta drodze krajowej nr 86. Obie drogi łączą się tuż przy granicy miasta Czeladź i stanowią jej główny układ komunikacyjny. Całość układu komunikacyjnego w mieście jest w znacznym stopniu uzależniona od wydolności tych dwóch dróg i układu funkcjonujących skrzyżowań.

Stan dróg w mieście Czeladzi przedstawia się następująco:

- drogi publiczne krajowe, gminne i powiatowe o nawierzchni twardej – 68,49 km,
- drogi publiczne gminne o nawierzchni gruntowej – 4,66 km.

Układ drogowy ze względu na wzrastające natężenie ruchu samochodowego przebiegającego przez miasto potrzebuje przekształceń: przebudowy i modernizacji nawierzchni.

Na terenie Aglomeracji działa Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (KZK GOP), którego Miasto Czeladź jest członkiem. KZK GOP spełnia funkcję głównego organizatora miejskiej komunikacji publicznej.

Przeciętny czas dojazdu środkami komunikacji KZK GOP do miast ościennych wynosi:

- Katowice – 20-25 minut,
- Bytom – 40 minut,
- Będzin – 15 minut,
- Sosnowiec – 20-30 minut,
- Dąbrowa Górnicza – 30 minut.

1.1.7. Identyfikacja problemów

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej miasta pozwała zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne oraz zagrożenia:

1. Dezintegracja przestrzeni miasta, brak połączeń pomiędzy dzielnicami wynikająca z przebiegu DK nr 94 przez centrum Czeladzi. Stare Miasto zostało odcięte od reszty miasta drogą szybkiego ruchu oraz ulicą Kombatantów, stało się dysfunkcjonalne z powodu odizolowania oraz utraciło swoją funkcję promocyjną i centrotwórczą.
2. Przeciążenie układu drogowego, rzutujące na stan nawierzchni, powietrza przy drogach oraz ponadnormatywną emisję hałasu przy drodze DK nr 94.
3. Nieuregulowane stosunki własnościowe. Rozdrobnienie własności w obszarach rozwojowych, w tym zwłaszcza w strefie centralnej miasta.

4. Konieczność waloryzacji terenów zielonych wskutek wieloletnich zaniedbań i braku środków na znaczące prace pielęgnacyjne. Brak wystarczających środków połączenia terenów zielonych (zielony klin Doliny Brynicy) z resztą miasta oraz Aglomeracji – konieczność budowy połączeń typu ścieżki rowerowe, parkingów itp.
5. Wieloletnie zaniedbania odnośnie waloryzacji i odnowy oraz poprawy warunków zamieszkiwania i organizacji przestrzeni publicznych wewnątrz starych, a w znacznej mierze również zabytkowych, osiedli mieszkaniowych (Stare Piaski, Kolonia Saturn). Rozproszona struktura własności starych zasobów (w tym wspólnoty mieszkaniowe).
6. Spadek walorów użytkowych zabudowy z lat 50-80-tych, rzutujący na funkcjonalność oraz komfort zamieszkiwania. Konieczność dostosowania obiektów do standardów środowiskowych i energetycznych.
7. Tereny przemysłowe – konieczność znalezienia nowych funkcji dla tych terenów i budynków tam się znajdujących oraz pełne wykorzystanie ich potencjału gospodarczego i kulturowego. Program minimum to zabezpieczenie tych terenów przed degradacją (dopuszczenie możliwości np. zalesienia terenów otwartych, co jest ogólnie przyjętą praktyką; zabezpieczenie budynków, ogrodzenie i monitoring budynków etc.).

1.2. Gospodarka

1.2.1. Główni pracodawcy - struktura i trendy

Struktura lokalnej gospodarki oraz zatrudnienia ludności uległa zasadniczym zmianom w okresie ostatnich kilkunastu lat. Jeszcze do połowy lat 90-tych w Czeladzi funkcjonowała kopalnia „Saturn”. Restrukturyzacja górnictwa spowodowała likwidację kopalni oraz powiązanych z nią przedsiębiorstw państwowych, a w konsekwencji znaczącą redukcję miejsc pracy i wzrost bezrobocia.

W chwili obecnej największymi pracodawcami w mieście wśród firm prywatnych są:

- Centrum Handlowe M1, własność koncernu Apollo-Rida,
- Alliance Silesia (Menard Doswell & CO)+ firmy wynajmujące pomieszczenia Logistic Center,
- Centralny Zakład Odwadniania Kopalń,
- Curyło- producent przetworów mlecznych,
- Przedsiębiorstwo Usług Pasażerskich PUP – usługi przewozowe w transporcie miejskim,
- Szafranowy Dwór.

Wśród największych firm prowadzących swoją działalność w Czeladzi wymienić należy:

- BUDERUS Polska – producent kotłów grzewczych,
- VETRO – producent szkła oświetleniowego,
- RESPOL – hurtownia artykułów z branży instalacyjnej, grzewczej i sanitarnej,
- BERGERAT MONNYEUR (Caterpillar i Bitelli), RUBICON, OLTOMAX,
- MAN STAR TRUCK – dystrybutor samochodów ciężarowych, autobusów,
- PLATFORMA – centrum materiałów budowlanych,
- filia TORUŃSKICH ZAKŁADÓW MATERIAŁÓW OPATRUNKOWYCH,
- General Logistics Systems Poland Sp. z o.o. – logistyka,
- Panattoni Europe – Saint Gobain Polska,
- Zakłady Odlewnicze – „Lis-Odlew”,
- AGRO-FOOD TECHNOLOGY (dodatki funkcjonalne dla przemysłu spożywczego),
- Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych „Espri” – budownictwo drogowe.

Na liście największych inwestycji zagranicznych w województwie śląskim zlokalizowanych w Czeladzi wymienić można budowę Centrum Handlowego M1. Centrum w chwili obecnej skupia szereg mniejszych firm i jest drugim największym centrum handlowo – usługowym w regionie. W roku 2003 otwarto w Czeladzi stację diagnostyki pojazdów MAN Star Truck, wcześniej swoje centrum regionalne otworzył Buderus.

Na terenie Czeladzi są zlokalizowane 3 centra logistyczne (m.in. Panattoni Park Czeladź , Alliance Silesia czy General Logistics Systems Poland Sp. z o.o.), a w trakcie

budowy jest kilka kolejnych. W mieście – szczególnie we Wschodniej Strefie Ekonomicznej – istnieją korzystne warunki rozwoju usług, w szczególności sektora transportu i logistyki.

1.2.2. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie miasta

Wśród przedsiębiorstw w mieście Czeladzi dominuje handel i naprawy. W obrębie tego działu gospodarki funkcjonowało w 2008 r. 1.244 podmiotów (36,63%). Sytuacja taka jest typowa dla większości miejscowości w Polsce. Jednocześnie wskazuje ona na relatywną słabość lokalnej gospodarki. Małe firmy tworzą niewiele miejsc pracy, z drugiej strony największymi lokalnymi pracodawcami są firmy skupione wokół Centrum Handlowego M1 (około 2 500 zatrudnionych) oraz centra logistyczne i ich podnajemcy (dalsze 1,5 tys. osób).

Liczba funkcjonujących przedsiębiorstw przyczyniła się do powstania dużego rynku podmiotów z działu obsługa nieruchomości (594 podmiotów – 17,55%) i firm budowlanych (376 – 11,07%). Kolejną pod względem wielkości jest sekcja transport, gospodarka magazynowa i łączność (295 podmiotów – 8,68%) oraz sekcja przetwórstwo przemysłowe (246 – 7,24%). Pozostałe sekcje mają mniejszy udział w ogólnej liczbie podmiotów. Najmniejszymi pod względem liczebności są sekcje:

- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę (2 podmioty - 0,05%)
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne (3 podmioty – 0,08%)
- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (14 podmiotów – 0,41%).

Tabela 7. Podmioty według działów gospodarki (sekcji PKD 2004) w mieście Czeladzi (dane 12.2008)

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów	Udział % w ogólnej liczbie podmiotów
Sekcja A: Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	14	0,41
Sekcja D: Przetwórstwo przemysłowe	246	7,24
Sekcja E: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2	0,05
Sekcja F: Budownictwo	376	11,07
Sekcja G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	1 244	36,63
Sekcja H: Hotele i restauracje	97	2,85
Sekcja I: Transport, gospodarka magazynowa i łączność	295	8,68
Sekcja J: Pośrednictwo finansowe	140	4,12
Sekcja K: Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	594	17,49
Sekcja L: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	3	0,08
Sekcja M: Edukacja	72	2,12
Sekcja N: Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	150	4,41
Sekcja O: Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	163	4,79

Źródło: Bank Danych Regionalnych, GUS 2008 r.

Spośród ogólnej liczby 3 396 podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Czeladzi, 197 podmiotów należy do sektora państwowego, a 3 199 do prywatnego.

Podmioty sektora prywatnego stanowią blisko 94,2% wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w Mieście, natomiast osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią około 80,1 % ogółu podmiotów sektora prywatnego.

Tabela 8. Miasto Czeladź - formy własności podmiotów gospodarczych będących w rejestrze REGON w 2008 r.

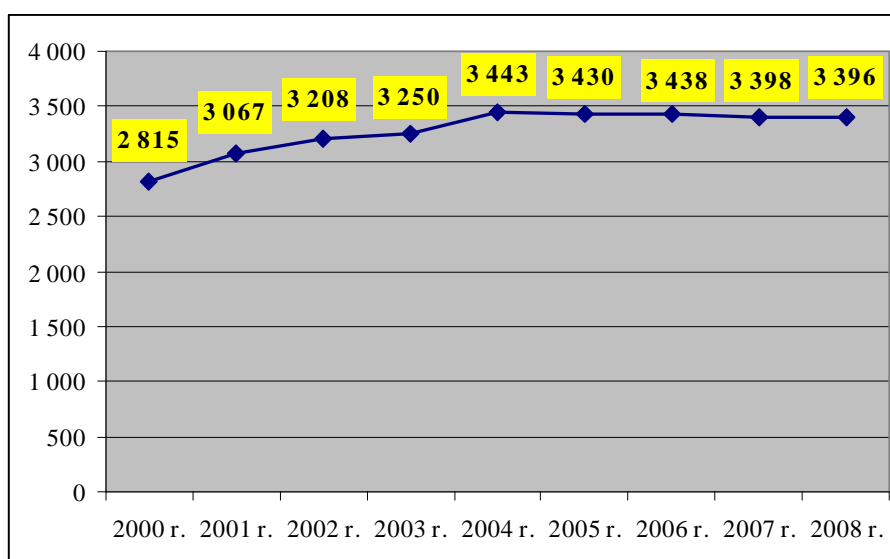
Formy własności	Ilość podmiotów gospodarczych w 2008 r.	
	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	197	3 199
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	45	-
Przedsiębiorstwa państwowe	1	-
Spółki handlowe	3	199
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	-	38
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	-	2 586
Spółdzielnie	-	7
Fundacje	-	3
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	-	28

Źródło: Bank Danych Regionalnych - GUS 2008

1.2.3. Ilość podmiotów gospodarczych i osób zatrudnionych w danych sektorach

W końcu 2008 r. w Czeladzi zarejestrowanych było 3 396 podmiotów gospodarczych. Od 2006 r. ich liczba systematycznie maleje. W całym okresie 2000 – 2008 liczba podmiotów gospodarczych działających w mieście wzrosła od 2000 r. do końca 2008 roku o 581 firm (o 20,63%).

Wykres 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w Czeladzi w latach 2000 - 2008

Źródło: GUS, Internet

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych w Czeladzi wynosi 3 396, natomiast liczba przedsiębiorców zarejestrowanych w 2008r. w gminnej ewidencji działalności gospodarczej wyniosła 264, natomiast wyrejestrowanych – 255. Stan liczby podmiotów zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej na koniec 2008 roku w mieście to 3131.

Poziom przedsiębiorczości społeczności lokalnej mierzony liczbą firm na 1 000 mieszkańców wynosi **100,56** i **jest wyższy od notowanego w regionie**, gdzie kształtuje się na poziomie 92,32. Od 2000 r. poziom wskaźnika wykazuje szczególnie wysoką dynamikę (spadek nastąpił jedynie w 2007 r.).

Od roku 2000 do końca 2008 roku wskaźnik ten wzrósł o 27,29%.

Tabela 9. Poziom lokalnej przedsiębiorczości w mieście Czeladzi

Rok	Liczba podmiotów	Liczba firm na 1000 mieszkańców
2000	2815	79,00
2001	3067	86,77
2002	3208	92,18
2003	3250	93,93
2004	3297	95,64
2005	3430	100,21
2006	3438	100,66
2007	3398	99,73
2008	3396	100,56

Źródło: GUS, Internet, dane UM Czeladź

Wizerunek gospodarczy Miasta Czeladź tworzą najwięksi pracodawcy, do których należą m.in. Centrum Handlowe M1 (około 2 500 zatrudnionych) oraz Alliance Silesia wraz z firmami wynajmującymi pomieszczenia Logistic Center (1500 zatrudnionych).

Tabela 10. Główni pracodawcy w mieście i stan zatrudnienia na koniec grudnia 2008 roku

PRACODAWCA	BRANŻA	STAN ZATRUDNIENIA
Gmina Czeladź wraz z jednostkami organizacyjnymi: ZBK, MZGK, MOPS, MOSiR, MBP, OI „Senior” oraz placówkami oświatowymi	administracja publiczna	683
Zakład Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o.	pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	58
Centrum Handlowe M1	handel, usługi	ok. 2500 osób (szacowana liczba)
Centralny Zakład Odwadniania Kopalń	dostawa wody	205
Przedsiębiorstwo Usług Pasażerskich PUP	usługi przewozowe w transporcie miejskim na zlecenie KZK GOP	99
Curyło	producent przetworów mlecznych	104
Alliance Silesia wraz z firmami wynajmującymi pomieszczenia Logistic Center	logistyka, dystrybucja	1500
Panattoni Park Czeladź wraz z firmami wynajmującymi pomieszczenia Logistic Center	logistyka, dystrybucja	600
Cortex II	Zakład gospodarki odpadami	15
ELBIT	galwanizacja	43
Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	mieszkaniowa	87
VETRO Polska Sp. z o.o.	producent szkła oświetleniowego	73
Poczta	usługi pocztowe	62
Energopol	budowlano-montażowa	52
Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych „Espri”	budownictwo drogowe	58
MAN STAR TRUCK	dystrybutor samochodów ciężarowych, autobusów	47
„Szafranowy Dwór”	restauracja	71
Platforma	materiały budowlane	40
Bergerat Monnyeur (Caterpillar i Bitelli)	maszyny budowlane	40
Spółdzielnia Mieszkaniowa Saturn	mieszkalnictwo	33
General Logistics Systems Poland Sp. z o. o.	przesyłki kurierskie	33
„Błysk” PHU S.J.	znicze, świece, żele zapachowe	32
Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych - filia	materiały opatrunkowe	23
Respol	hurtownia art. z branży instalacyjnej, grzewczej i sanitarnej	24
Bank Śląski	usługi finansowe	16
Buderus	producent kotłów grzewczych	7

Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa Skarbek	mieszkalnictwo	5
Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	budownictwo mieszkaniowe i zarządzanie nieruchomościami	4
ADM Sosnowiec – filia przy ul. Mickiewicza w Czeladzi	mieszkalnictwo	6

Źródło: UM Czeladź

1.2.4. Identyfikacja problemów

Analiza sytuacji gospodarczej miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy gospodarcze i zagrożenia:

1. Konieczny jest rozwój przemysłu lekkiego, rzemiosła, usług, ofert spędzania wolnego czasu, obsługi ludności o ustabilizowanych dochodach, branż które zrównoważyłyby w najbliższym czasie rozwój sektora handlu. Występuje potrzeba także „dużego kapitału”. Obecnie obserwuje się na terenie miasta działalność licznych firm handlowych, które w większości nie są firmami „bogatymi w zasoby materialne”. Stopniowo jednak przybywa inwestorów kapitałowych o znanej marce i renomie.
2. Obserwuje się niedobór w mieście miejsc pracy w większych przedsiębiorstwach. Jest to konsekwencja likwidacji kopalń i przedsiębiorstw działających w branży przemysłu ciężkiego. Należy działać w kierunku stymulowania nowych miejsc pracy i „ściągnięcia” do miasta nowych inwestorów.
3. Konieczność przygotowania nowych miejsc pod inwestycje (wzmocnienie infrastruktury). Z uwagi na fakt, że przemysł lekki oraz obsługi ludności rozwijany obecnie w województwie śląskim jest receptą przyjętą przez prawie wszystkie miasta, można się zastanowić czy nie można wytworzyć przestrzeni, która wyróżniałaby się ze względu na zastosowanie np.: aktywny wypoczynek, wygodne mieszkalnictwo.
4. Wysokie z punktu widzenia sektora małych i średnich firm podatki od nieruchomości dla przedsiębiorców oraz opłaty za media. Konieczność dyskusji nad polityką podatkową dla sektora biznesu w mieście. Wymagające zastanowienia jest przygotowanie programu udogodnień podatkowych dla przedsiębiorców ulokowanych w wybranych obszarach miasta.

5. Poprawa stanu infrastruktury oraz uzbrajanie nowych terenów. Od kilku lat proces ten został zainicjowany i należy go podtrzymać, a nawet wzmocnić.
6. Rośnie zainteresowanie deweloperów Czeladzią, podczas gdy miasto nie ma do zaoferowania gotowych kompleksów z uzbrojeniem pod osiedla mieszkaniowe pod realizację budownictwa indywidualnego oraz szeregowego dla klasy średniej.
7. Nie zintensyfikowany marketing inwestycyjny miasta i jego oferty gospodarczej – w tej dziedzinie brakuje np. współdziałania z prywatnymi właścicielami nieruchomości nad opracowaniem wspólnej bazy ofert inwestycyjnych.
8. Zła jakość dróg – poprawa ich stanu wydaje się nieodzowna do tego, by do miasta napłynęli nowi mieszkańcy i inwestorzy.

1.3. Sfera społeczna

1.3.1. Struktura demograficzna i społeczna - trendy

1.3.1.1. Zasoby ludzkie

Czeladź zamieszkuje 33 770 osób (stan na grudzień 2008). Jej mieszkańcy stanowią blisko 22,5% mieszkańców powiatu będzińskiego oraz 0,73% województwa śląskiego.

W 2000 r. w mieście osiedlonych było ponad 36 tys. osób. Kolejne lata przynosiły spadek liczby mieszkańców.

Tabela 11. Ludność Czeladzi na tle powiatu będzińskiego i województwa śląskiego w latach 2000 - 2008

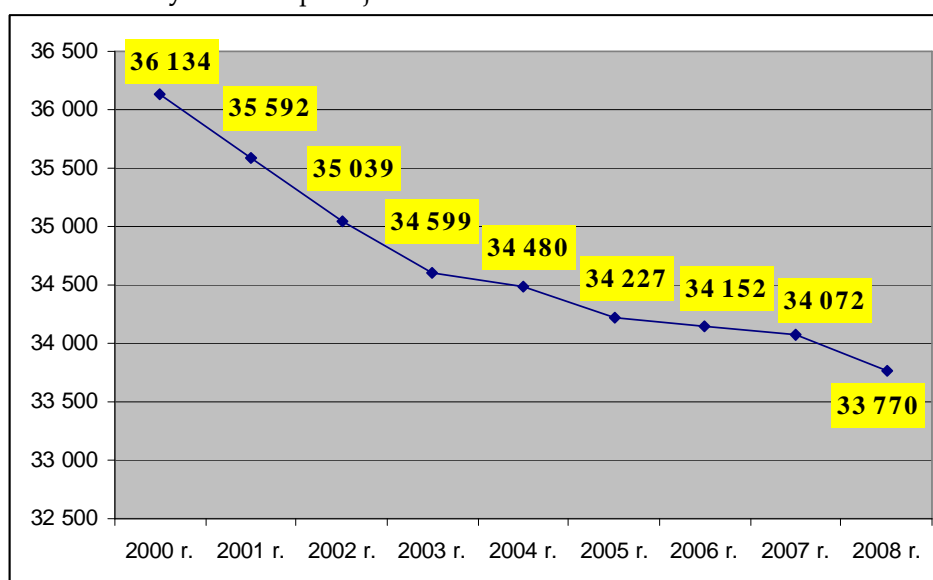
Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Czeladź	36134	35592	35039	34599	34480	34 227	34 152	34 072	33 770
Powiat będziński	147 320	146 437	152 094	152 250	151 289	151 391	151 163	151 160	151 078
Województwo śląskie	4 758 944	4 741 816	4 731 533	4 714 982	4 700 771	4 685 775	4 669 137	4 654 115	4 645 665
Dynamika zmian w populacji miasta Czeladź									
w osobach	-	-542	-553	-440	-119	-253	-75	-80	-303

Źródło: dane UM Czeladź, GUS Bank Danych Regionalnych, GUS Katowice oraz NSP

W sumie w omawianym okresie od 2000 roku do 2008 roku liczebność populacji zmniejszyła się o 2 364 osób. Wśród głównych przyczyn takiej sytuacji należy wskazać

przede wszystkim restrukturyzację przemysłu i górnictwa przeprowadzaną na Górnym Śląsku oraz niski przyrost naturalny wobec utrzymującej się na zbliżonym poziomie liczby zgonów. Znaczące zmniejszenie się liczby miejsc pracy nasiliło migracje zarobkową. Czeladź dodatkowo leży w bezpośredniej bliskości dużych ośrodków miejskich, co dodatkowo wpływa na ograniczenie migracji z np. terenów wiejskich czy charakteryzujących się wyższym bezrobociem. Ogólną tendencję obserwowaną w procesach demograficznych należy określić jako negatywną. Na migracje w znacznej mierze decydują się osoby w okresie produkcyjnym, co powoduje znaczące, niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności.

Wykres 2. Populacja miasta Czeladź w latach 2000 – 2008

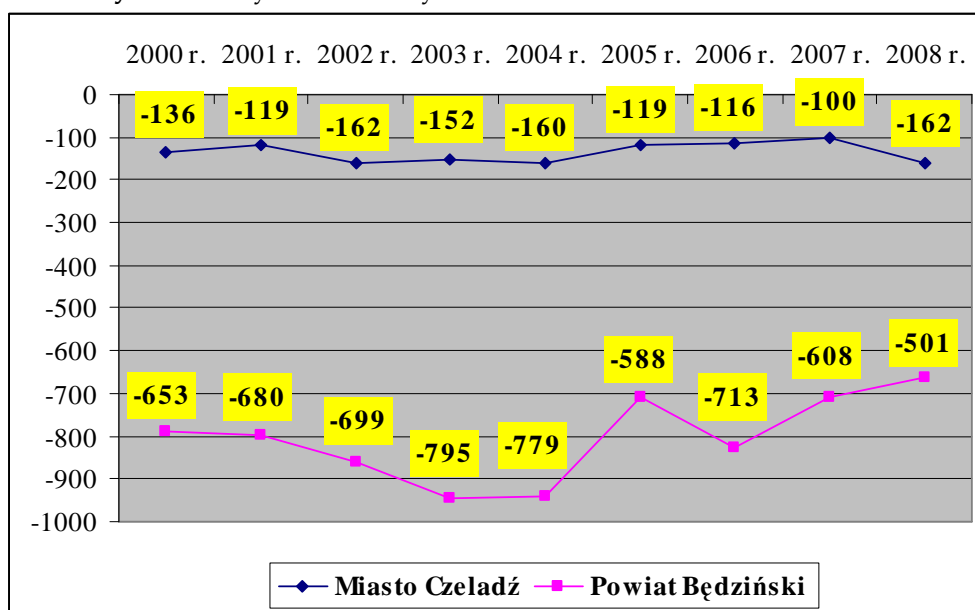
Źródło: GUS, Internet

W latach 2003 – 2004 trend spadkowy migracji (odpływu ludności) uległ spłyceniu. Ponadto należy zaznaczyć wyraźnie, iż tendencja ujemna jest typowa dla całej Aglomeracji, gdzie w ciągu ostatnich 10 lat niektóre miasta straciły nawet ok. 15-20% swojej populacji. Omawiane zjawisko dotyczy także całego powiatu. Jego populacja systematycznie zmniejsza się. Wyróżnia się rok 2002, w którym do powiatu dołączono gminę Sławków, co spowodowało przejściowy wzrost liczebności jego populacji. Ponadto wzrost liczby ludności nastąpił w latach 2003 oraz 2005.

1.3.1.2. Ruch naturalny ludności

Ważnymi procesami wskazującymi na kształtowanie się wielkości populacji są wskaźniki ruchu naturalnego ludności. Wyróżnić tu należy zgony, urodzenia żywe, przyrost naturalny, zawierane małżeństwa. W Czeladzi odnotowuje się przewagę zgonów nad urodzeniami żywymi co powoduje, że saldo tych wskaźników, a więc przyrost naturalny, charakteryzuje się ujemnym poziomem. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców kształtuje się na poziomie -4,8 i jest wyższy niż ma to miejsce w przypadku powiatu (-3,3 na 1 000 mieszkańców). Oba wskaźniki w sposób znaczący odbiegają od poziomu odnotowywanego w województwie śląskim (-0,2). Wynika to przede wszystkim ze znacznie wyższego wskaźnika zgonów 13,5 na 1000 mieszkańców, niż ma to miejsce średnio w regionie (10,3). Liczba urodzeń w 2008 r. wyniosła natomiast 8,7 na 1000 mieszkańców i była niższa od wskaźnika regionalnego (10,1 w 2008 r.) oraz powiatowego (9,5 w 2008 r.).

Wykres 3. Przyrost naturalny w mieście Czeladzi w latach 2000 - 2008

Źródło: GUS, UM Czeladź, Internet

Poziom omawianego zjawiska wyraża przede wszystkim obserwowaną tendencję starzenia się populacji mieszkańców Czeladzi oraz nasilania się migracji osób młodych. Dodatkowo podkreśla to stosunkowo niski wskaźnik zawieranych małżeństw. Jego poziom w Czeladzi wynosi 6,2 na 1 000 mieszkańców (2008 rok) i jest niższy niż ma to miejsce w powiecie (6,6) oraz województwie (6,7).

Tabela 12. Ruch naturalny ludności Czeladzi na tle Powiatu Będzińskiego i Województwa Śląskiego - 2008 r.

Jednostka	Małżeństwa ogółem	Przyrost naturalny ogółem	Zgony ogółem	Urodzenia żywe ogółem
	na 1000 mieszkańców			
Czeladź	6,2	- 4,8	13,5	8,7
Powiat będziński	6,6	- 3,3	12,8	9,5
Województwo śląskie	6,7	- 0,2	10,3	10,1

Źródło: GUS, Internet, UM Czeladź

1.3.1.3. Migracja

Czeladź jest terenem odpływowym. W roku 2008 migrację ludności charakteryzowało ujemne saldo wynoszące -170 osób. Odnotowano napływ 419 osób przy jednoczesnym odpływie 589 osób. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców saldo migracji kształtowało się w 2008 r. na poziomie -5,03. Miasta tej wielkości stanowią niejednokrotnie lokalne centra gospodarcze i migracja skierowana jest na ich teren. Położenie Czeladzi w Aglomeracji niweluje ten czynnik, powodując nasilenie się migracji do położonych w niewielkiej odległości dużych miast o atrakcyjniejszym rynku pracy. Podkreślić należy, iż na migrację, zwykle w obrębie Aglomeracji, decydują się w szczególności osoby młode, dobrze wykształcone, częściej kobiety niż mężczyźni. W przyszłości może to pogłębiać negatywne zjawiska takie jak starzenie się lokalnej społeczności. Jednocześnie położenie w Aglomeracji, pod warunkiem tworzenia dogodnych warunków zamieszkiwania i transportu (dojazd do rynku pracy w okolicy miasta – do ok. 50 km), może być czynnikiem przyciągającym nowych mieszkańców lub/i przyczyniającym się do „zatrzymania” ludzi młodych w mieście.

Tabela 13. Migracja ludności w Czeladzi

Wyszczególnienie	2000	2008
	w osobach	
Napływ	363	419
Odpływ	448	589
Saldo	-85	- 170

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, UM Czeladź

1.3.1.4. Struktura wiekowa

W strukturze wieku mieszkańców Czeladzi obserwować można typowe dla populacji Polski zjawiska demograficzne. Zdecydowanie większą liczebnością charakteryzują się osoby z wyżu demograficznego powojennego oraz przełomu lat 70 i 80. Struktura ta niesie ze sobą ważne dla lokalnego samorządu konsekwencje. Przede wszystkim w najbliższym okresie znaczna liczba osób z wyżu demograficznego przechodzić będzie na emeryturę. Podkreślić należy, iż na terenach o dominującej jeszcze do niedawna roli górnictwa okres ten przypada wcześniej (osoby pracujące w górnictwie osiągały prawo do przejścia na emeryturę w wieku około 45 – 50 lat - tzw. „pracownicy dołowi”). Niski stopień wykorzystania zasobów ludzkich w tym okresie życia (50 – 65 lat) jest charakterystyczny dla całej Polski, wobec tego jest to grupa, która z jednej strony charakteryzuje się wiekiem ciągle umożliwiającym kontynuację pracy, a z drugiej – ze względu na złą sytuację na rynku pracy – skazana jest na wcześniejszą emeryturę, rentę itp. Grupę tą w znacznej mierze dotyka problem bezrobocia.

Liczebność osób młodych urodzonych w okresie wyżu demograficznego z przełomu lat 70 i 80 jest niższa niż ma to miejsce w przypadku wcześniejszego wyżu. Wyróżniają się tu grupy osób w wieku od 25 do 29 (2972 os.) oraz 30 – 34 lat (2648 os.), a także 20 – 24 (2345 os.). Taka struktura demograficzna ma ogromny wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy. Dużą grupę bezrobotnych stanowią osoby młode. Ponadto, w ciągu najbliższych lat liczba wchodzących na niego osób będzie wysoka, zwłaszcza że w związku z kontynuowaniem nauki przez znaczną liczbę osób młodych okres ten jest przesunięty. Dla zaspokojenia potrzeb zatrudnienia, konieczne będzie zapewnienie w mieście (lub Aglomeracji) około 2,5 tys. miejsc pracy.

Tabela 14. Mieszkańcy Czeladzi według grup wiekowych w 2008 r.

Lp.	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
Mieszkańcy	1 445	1 288	1 422	1 665	2 345	2 972	2 648	2 176	1 835
	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 i więcej
	2 475	3 356	2 953	2 156	1 460	1 387	1 166	736	363

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS – 2008 r.

Duży spadek liczby urodzeń w okresie następnym spowoduje po ukończeniu kształcenia przez młodzież będącą obecnie w wieku 15 – 19 lat konieczność ograniczenia oddziałów w szkołach średnich i zawodowych. Tego typu zjawisko już w chwili obecnej obserwowane jest w szkołach podstawowych. Łagodzić je może pozyskiwanie uczniów spoza terenu miasta.

Ludność według ekonomicznych grup wieku

Struktura ludności miasta Czeladź (2008) według ekonomicznych grup wiekowych wskazuje przede wszystkim na znaczącą liczbę osób w okresie produkcyjnym, stanowiącą 66,20% wszystkich mieszkańców. W większości są to osoby mobilne zawodowo. Grupa w okresie przedprodukcyjnym jest stosunkowo mała, a jej udział w populacji wynosi zaledwie 15,20%. Jednocześnie jako osoby w okresie poprodukcyjnym zakwalifikowano 18,60% lokalnej społeczności.

Tabela 15. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2000 – 2008

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	w %								
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	18,68	17,88	17,02	16,50	16,00	15,60	15,40	15,20	15,20
Ludność w wieku produkcyjnym	65,32	65,93	66,15	66,60	66,8	67,00	67,00	66,60	66,20
Ludność w wieku poprodukcyjnym	16,00	16,20	16,84	16,90	17,2	17,30	17,60	18,20	18,60

Źródło: GUS, UM Czeladź, Internet

W odniesieniu do wartości powiatowych oraz wojewódzkich, jako wyższy należy określić odsetek osób w okresie produkcyjnym. Porównywane wartości są niższe w przypadku powiatu o 0,5%, a regionu o 0,7%. Jednocześnie znacznie mniejszy udział w populacji ma grupa w okresie przedprodukcyjnym (różnica odpowiednio o 0,5% i aż o 2,40% w odniesieniu do danych wojewódzkich) i większy w poprodukcyjnym, gdy porównać do średniej regionalnej (o 1,70%). Tym samym miasto Czeladź jest obszarem starzejącym się.

Tabela 16. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w 2008 r. na tle powiatu oraz województwa

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
Czeladź	15,20	66,20	18,60
Województwo śląskie	17,60	65,50	16,90
Powiat będziński	15,70	65,70	18,60

Źródło: GUS, Internet

1.3.1.5. Płeć

Czeladź charakteryzuje się strukturą płci podobną do innych miast w Polsce. Odnotowuje się w nim bowiem znaczącą przewagę liczby kobiet nad mężczyznami. Na 100 mężczyzn

w mieście przypada 112 kobiet, gdy w powiecie wskaźnik ten, i tak wysoki, wynosi 110, a w regionie 107. Jego poziom wynika z dwóch czynników. Na migracje w Polsce częściej decydują się kobiety jako mobilniejsze zawodowo. W związku z czym osobami napływającymi na obszar miasta w znacznej mierze są kobiety. Z drugiej strony starzenie się społeczności lokalnej powoduje jednocześnie wzrost udziału kobiet w populacji, co wynika z ich dłuższego życia (w Czeladzi na 100 mężczyzn od 70 roku życia w tym samym wieku przypada 188 kobiet).

Tabela 17. Struktura płci w 2008 r.

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety na 100 mężczyzn
Czeladź	17 889	15 959	112
Województwo śląskie	2 405 973	2 239 899	107
Powiat będziński	79 290	71 788	110

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, Internet

1.3.1.6. Gęstość zaludnienia

Miasto Czeladź charakteryzuje się wysokim poziomem gęstości zaludnienia wynoszącym 2 066 osób na 1 km². Wskaźnik ten jest znacznie wyższy od odnotowywanego w powiecie będzińskim (415 osób na 1 km²), jak również w regionie, (377 osób na 1 km²).

Tabela 18. Gęstość zaludnienia w Czeladzi na tle Województwa Śląskiego i Powiatu Będzińskiego w 2008 r.

Wyszczególnienie	Ludność na 1 km ²
Czeladź	2066,0
Województwo śląskie	377,0
Powiat będziński	415,0

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, Internet

1.3.1.7. Wykształcenie

Najaktualniejsze, dostępne dane dotyczące wykształcenia mieszkańców Czeladzi obejmują 2002 r. W odniesieniu do województwa śląskiego Czeladź wyróżnia się wyższym poziomem wykształcenia mieszkańców. 9,59% osób ukończyło szkołę wyższą (w regionie 8,9%) wśród kobiet, zwykle lepiej wykształconych, wskaźnik ten jest jeszcze wyższy i wynosi 10%. Wyższy jest również udział w populacji osób powyżej 15 roku życia z wykształceniem średnim wynoszący 34,1%. Wskaźnik ten wyróżnia miasto szczególnie na tle danych ogólnopolskich. Niższy jest natomiast, co należy traktować jako wskaźnik pozytywny, udział w populacji osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (22,86%). Grupa ta szczególnie narażona jest na bezrobocie. Około 5 990 osób dorosłych (powyżej 20 roku życia, a więc takich które najprawdopodobniej zakończyły edukację) posiada wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe lub nie ma wykształcenia. Grupę tę należy uznać jako dużą. W znacznej mierze składają się na nią osoby starsze, a więc nieaktywne zawodowo (około 3 tys. osób).

Tabela 19. Wykształcenie osób powyżej 15 roku życia w Czeladzi

Wyszczególnienie	Wykształcenie						
	Wyższe	Policealne	Średnie			Zawodowe (zasadnicze)	Podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia
			Razem	Zawodowe	Ogólnokształcące		
Polska	9,9	3,2	28,4	19,7	8,6	23,2	33,4
Województwo	8,9	2,8	32,84	21,1	7,8	26,8	28,7
Czeladź	9,59	2,98	34,10	25,76	8,34	22,86	28,31
Mężczyźni	9,12	1,54	31,48	27,29	4,19	30,67	24,84
Kobiety	10,01	4,25	36,42	24,42	12,00	15,97	31,37

Źródło: NSP 2002, WUS Katowice

1.3.2. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji

Efektem realizacji założeń Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi będzie wsparcie wszystkich osób zamieszkujących miasto, a zwłaszcza obszary wskazane do rewitalizacji. Grupy społeczne wymagające największego wsparcia w ramach programu rewitalizacji to te, które zidentyfikowano w wyniku działalności ośrodka pomocy społecznej. Grupami społecznymi wymagającymi wsparcia są ponadto: przedsiębiorcy, a także środowiska dziecięce i młodzieżowe.

Najważniejszymi zidentyfikowanymi problemami społecznymi w Czeladzi są m.in.: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Tabela 20. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Czeladzi w 2008 r.

Rodzaj pomocy społecznej	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach
1. Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	1919	1107	2520
2. Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	176	174	226
3. Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	1908	1097	2508
4. Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – ogółem	X	1712	3854
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	605	1334

Źródło: MOPS Czeladź

Tabela 21. Powody przyznania pomocy społecznej w Czeladzi w 2008 r.

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	633	1486
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	51	58
Potrzeba ochrony macierzyństwa	47	193
w tym, wielodzietność	9	55
Bezrobocie	671	1782
Niepełnosprawność	366	738
Długotrwała lub ciężka choroba	404	819
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	233	825
w tym, rodziny niepełne	166	514
rodziny wielodzietne	68	372
Przemoc w rodzinie	5	17
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	89	160
Narkomania	2	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	24	40
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0
Zdarzenia losowe	2	5
Sytuacja kryzysowa	1	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	4	7

Źródło: MOPS Czeladź

Jednym z wielu problemów społeczności lokalnej miasta jest trudna sytuacja rodzin wielodzietnych i niepełnych. Rodziny wielodzietne i niepełne należą do grupy ludności, w której występuje ubóstwo, w większości z nich dochód przeliczony na jedną osobę wystarcza jedynie na to aby przeżyć. Niemal cały wysiłek nastawiony jest na zaspokojenie potrzeb podstawowych – kosztem potrzeb rozwojowych. Rodziny wielodzietne i niepełne aby zaspokoić swoje podstawowe potrzeby oraz potrzeby dzieci korzystają z różnej formy świadczeń pomocy społecznej.

Stan ubóstwa w wielu rodzinach często spowodowany jest bezrobociem jednego lub obojga rodziców, które spowodowane jest niskim poziomem wykształcenia, zakresem i poziomem kwalifikacji odbiegających od potrzeb rynku pracy, niską aktywnością zawodową i mobilnością. Skutki długotrwałego pozostawania bez pracy dotyczą zazwyczaj

wszystkich członków rodziny, nie wyłączając dzieci, gdyż często u nich pojawia się lub może pojawić efekt „dziedzicznego bezrobocia” oraz zupełna bezradność życiowa.

Podstawową grupą społeczną wymagającą szczególnego wsparcia w ramach rewitalizacji są osoby bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających bez pracy. Skutkiem powiększającego się bezrobocia i ubóstwa jest wzrost przestępczości, szczególnie wśród ludzi młodych. Wydaje się szczególnie konieczne zaproponowanie rozwiązań, pozwalających na aktywizację wskazanych grup. W ramach rewitalizacji planuje się stworzyć warunki dla rozwoju młodzieży, poprzez m.in. budowę Centrum Młodzieży, stworzenie punktów dostępu do Internetu, organizację warsztatów, kursów, imprez sportowych i kulturalnych, a także opracowanie programu edukacyjnego.

Analiza problemu bezrobocia

Ogólna liczba osób z terenu miasta Czeladź pozostających bez pracy na dzień 30.09.2009 r. wynosiła – 1623 (w tym 862 kobiety). Bez prawa do zasiłku pozostaje 1236 osób (w tym 663 kobiety). Analogicznie na dzień 30.09.2008 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wynosiła 1279 (w tym kobiet 776). Liczba bezrobotnych ogółem zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego o 344 osoby (natomiast ilość kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększyła się o 86).

W grudniu 2008 r. w mieście Czeladzi zarejestrowanych było 1 208 bezrobotnych. W odniesieniu do 2000 r. ich liczba spadła o 1006 osób (45,44%). Wśród osób pozbawionych pracy dominują kobiety. W sumie stanowią one blisko 59% ogółu osób bezrobotnych. Podkreślić należy, iż ich udział w populacji miasta jest znacznie wyższy niż mężczyzn, tym samym liczba bezrobotnych kobiet w pełni oddaje strukturę demograficzną omawianej populacji.

Tabela 22. Liczba bezrobotnych w Czeladzi w okresie od 31.12.2000 do 30.09.2009

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	Bezrobotne kobiety
	w osobach		w % ogółem
2000	2214	1246	56,28
2001	2807	1546	55,08
2002	3048	1636	53,67
2003	3042	1645	54,08
2004	2936	1628	55,45
2005	2763	1546	55,95
2006	2384	1385	58,09
2007	1790	1051	58,71
2008	1208	710	58,77
2009 (wrzesień)	1623	862	53,11

Źródło: PUP Będzin oraz Bank Danych regionalnych GUS

Analizując grupy osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy to najliczniejszą grupę stanowiły osoby nie podejmujące pracy przez ponad 24 miesiące (22,85%) oraz osoby pozostające bez pracy od 1 – 3 miesięcy (22,77%). Najmniej, 9,6% osób bez pracy pozostawało w okresie od 12-24 miesięcy.

Wśród osób długotrwale bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły również osoby nie podejmujące pracy przez ponad 24 miesiące (ponad 38%) oraz osoby pozostające bez pracy od 12 – 24 miesięcy (17,32%). Najmniej, 7,8% osób bez pracy pozostawało w okresie od 6-12 miesięcy.

Wśród osób bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych wyróżnić szczególnie należy udział dwóch grup wiekowych. Pierwszą z nich, podobnie jak na obszarze całego kraju, są ludzie młodzi. W szczególności dotyczy to osób w wieku 25 – 34 oraz 18 – 24 roku życia. W sumie stanowią one blisko 45% osób pozbawionych pracy oraz 30% długotrwale bezrobotnych. Dane te podkreślają trudności, z jakimi borykają się osoby młode próbujące wejść na lokalny rynek pracy. Jednocześnie udział grupy najmłodszej (18 – 24 rok życia) wśród osób bezrobotnych systematycznie maleje. Przyczyn takiej sytuacji należy dopatrywać się przede wszystkim w późniejszym wchodzeniu na rynek pracy wynikającego z kształcenia się na poziomie wyższym znacznej liczby młodzieży, ale i rosnącej mobilności tej grupy. Wysoka mobilność oraz aktywność w poszukiwaniu pracy przez ludzi młodych znajduje odzwierciedlenie w statystykach i wyraża się właśnie obniżeniem jej udziału wśród osób bezrobotnych. Ponadto w ostatnim czasie wprowadzono instrumenty rynku pracy

dotyczące głównie młodzieży i absolwentów, co także ma wpływ na odsetek bezrobotnych w tej grupie. Jednocześnie znaczenie wykształcenia jako czynnika decydującego o znalezieniu pracy ulega zmniejszeniu.

Drugą obciążoną znacznym bezrobociem (również długotrwałym) należy określić grupę osób w wieku od 45 – 54 r.ż. (29,80%). Wśród tej grupy liczba bezrobotnych długotrwanie wyniosła 39%. Grupa wiekowa od 45 – 54 r.ż. charakteryzuje się znacznie ograniczoną mobilnością zawodową oraz niższymi kwalifikacjami. Powoduje to zagrożenie wykluczeniem społecznym zwłaszcza tej grupy. W znacznej części stanowią ją osoby, które straciły pracę w wyniku restrukturyzacji górnictwa. Niewielki udział wśród bezrobotnych osób w wieku od 55 do 64 r.ż. wskazuje przede wszystkim na niewykorzystanie zasobów ludzkich w tym okresie życia. Większa część osób starszych, które straciły pracę nie decyduje się na poszukiwanie nowej, a w znacznej liczbie udaje się na wcześniejsza emeryturę lub rentę, co jednak jest typowe dla całego kraju.

Udział osób z wykształceniem wyższym w grupie bezrobotnych wyniósł 8,69%. Wśród długotrwanie bezrobotnych osoby z wykształceniem wyższym stanowiły zaledwie 3,59%. Grupa osób z wykształceniem wyższym to grupa obciążona w najmniejszym stopniu bezrobociem.

Blisko 56% osób pozbawionych pracy w mieście oraz prawie 63% długotrwanie bezrobotnych to osoby legitymizujące się wykształceniem zasadniczym, gimnazjalnym lub brakiem wykształcenia. Szczególnie dwie ostatnie z wymienionych grup powinny stanowić przedmiot zainteresowania lokalnego samorządu oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Bez działań zmierzających do poprawy ich kwalifikacji grupie tej trudno będzie znaleźć nowe miejsce pracy. Jednocześnie, wraz z utratą praw do zasiłku, osobom tym zagraża ubóstwo oraz wykluczenie społeczne.

Za ważne czynniki określające strukturę bezrobocia uznać należy doświadczenie zawodowe osób pozbawionych pracy. Najliczniejsza jest grupa bez stażu (21,77%), a więc osoby młode lub do tej pory niepracujące. Drugą pod względem liczebności grupą bezrobotnych są osoby ze stażem od 10 do 20 lat. W grupie tej znajdują się osoby, które w wyniku restrukturyzacji utraciły zatrudnienie. Jako liczną należy określić również grupę osób ze stażem od 1 do 5 r.ż. (17,30%).

Wśród długotrwale bezrobotnych najliczniejsza jest grupa osób ze stażem od 10 do 20 lat (22,30%). Drugą pod względem liczebności grupą bezrobotnych są osoby bez stażu, a trzecią grupą osoby ze stażem od 20 – 30 lat. Są to osoby w wieku 45 – 54 lat. Szczególnie one narażone są na długotrwale bezrobocie wynikające przede wszystkim z ograniczonych kompetencji zawodowych, niższej mobilności oraz trudności w przekwalifikowywaniu się.

Tabela 23. Liczba bezrobotnych według poszczególnych kategorii w Mieście Czeladź za okres od 01.10.2008 do 31.12.2008

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem		Liczba długotrwale bezrobotnych	
		w osobach	%	w osobach	%
Czas pozostawania bez pracy (miesiące)	do 1	234	19,37	85	13,26
	1 - 3	269	22,27	81	12,64
	3 - 6	158	13,08	69	10,76
	6 - 12	155	12,83	50	7,80
	12 – 24	116	9,60	111	17,32
	powyżej 24	276	22,85	245	38,22
Wiek	18 - 24	155	12,83	36	5,62
	25 – 34	371	30,71	149	23,24
	35 – 44	179	14,82	97	15,13
	45 – 54	360	29,80	250	39,00
	55 – 59	114	9,44	84	13,10
	60 – 64	29	2,40	25	3,90
Wykształcenie	wyższe	105	8,69	23	3,59
	policealne i średnie zawodowe	312	25,83	153	23,87
	średnie ogólnokształcące	119	9,85	63	9,83
	zasadnicze zawodowe	265	21,94	145	22,62
	gimnazjalne i poniżej	407	33,69	257	40,09
Staż pracy – ogółem (lata)	do 1 roku	156	12,91	62	9,67
	1 - 5	209	17,30	86	13,42
	5 - 10	159	13,20	87	13,57
	10 – 20	210	17,38	143	22,30
	20 – 30	174	14,40	107	16,69
	30 i więcej	37	3,06	19	2,96
	bez stażu	263	21,77	137	21,37

Źródło: PUP Będzin

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

W poszczególnych latach 2006 – 2009 najwyższa liczba osób bezrobotnych (również wśród kobiet) dotyczyła:

- długotrwale bezrobotnych;
- osób bez wykształcenia średniego;
- osób bez kwalifikacji zawodowych;
- osób powyżej 50. roku życia.

Tabela 24. Bezrobotni w Czeladzi - stan za okres 31.12.2006 do 30.09.2009

Wyszczególnienie	31.12. 2006 r.		31.12. 2007 r.		31.12. 2008 r.		30.09. 2009 r.	
	O	K	O	K	O	K	O	K
Bezrobotni ogółem	2384	1385	1790	1051	1208	710	1623	862
Osoby poprzednio pracujące	1693	942	1333	754	945	522	1310	680
W tym, zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	80	43	52	35	21	14	112	52
Osoby dotychczas niepracujące	691	443	457	297	263	188	313	182
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	92	64	50	32	34	23	73	33
Cudzoziemcy	0	0	1	1	1	1	1	1
Osoby do 25 roku życia	379	224	246	143	155	96	250	128
Osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	30	20	18	9	14	9	21	12
Długotrwale bezrobotne	1614	957	1207	723	641	393	582	356
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	-	134	-	134
Osoby powyżej 50 roku życia	542	268	487	247	359	181	418	196
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	877	528	638	408	365	238	430	256
Osoby bez doświadczenia zawodowego	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	331	228	403	226
Osoby bez wykształcenia średniego	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	672	354	864	393
Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	88	83	83	75	124	113	143	126
Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	21	2	27	3
Niepełnosprawni	64	31	70	37	68	39	94	52

Źródło: PUP Będzin,

Legenda: O – Ogółem, K – kobiety

Grupą społeczną wymagającą wsparcia w ramach rewitalizacji są również przedsiębiorcy. Istnieje duże zapotrzebowanie na tworzenie sprzyjających warunków ekonomiczno - gospodarczych, pobudzających i inicjujących powstawanie małych i dużych firm. Do warunków sprzyjających rozwojowi gospodarstwu i przedsiębiorczości na terenie miasta zaliczyć należy m.in. uzbrojenie terenów oraz promocję gospodarczą miasta.

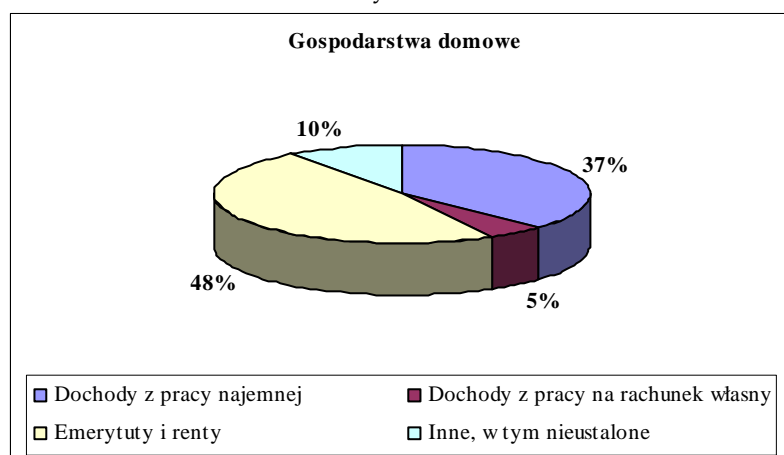
W ramach programu rewitalizacji konieczne jest zatem rozszerzenie sposobów pomocy i podjęcie działań, które przyczynią się do poprawy warunków życia mieszkańców rewitalizowanych obszarów; szczególnie pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców, wzrost możliwości rozwoju, a także zwiększanie poczucia więzi społecznej.

1.3.3. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych

Ocenienie dochodowości gospodarstw domowych w Czeladzi jest utrudnione ze względu na nie prowadzenie tego typu statystyk przez Urząd Statystyczny. Dochód rozporządzalny przypadający na jednego mieszkańca w województwie wynosi 689,23 zł, a dochód do dyspozycji 661,96 zł/os. W związku z tym średni dochód gospodarstwa domowego wynosi (przyjmując za NSP 2002, że w mieszkaniu zamieszkuje średnio 2,58 osób) 1 778,21 zł (rozporządzalny) i 1707,86 zł (do dyspozycji).

Spośród 14.459 gospodarstw domowych dochody z pracy wykazało 5.985. Zdecydowana większość – 5.294 (88,45%) utrzymuje się z pracy najemnej, 691 z pracy na rachunek własny (11,54%). W tej ostatniej grupie dochody z działalności pozarolniczej wykazało 689 (11,51%). Dla 8.351 gospodarstw źródłem utrzymania są dochody inne niż praca, w tym aż 6.993 wskazuje w tej kategorii emerytury i renty (83,73% w tej kategorii).

Wykres 4. Gospodarstwa domowe w Czeladzi według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

Źródło: NSP 2002

Podobnie jak i na całym obszarze Polski poziom zróżnicowania dochodów poszczególnych gospodarstw domowych jest znaczący. Za czynniki negatywnie na niego wpływające należy uznać niski odsetek osób utrzymujących się z pracy na rachunek własny (11,54%) i bardzo wysoki udział w ogólnej liczbie gospodarstw domowych wskazujących jako swoje źródło dochodu emerytury i renty (48%). Wskaźnik gospodarstw domowych utrzymujących się ze źródeł innych niż praca jest wysoki i wynosi 57,75%. Rzutuje to na ogólny poziom dochodów lokalnej społeczności.

Standard życia mieszkańców jest prawdopodobnie wyższy dzięki znacznemu udziałowi w populacji osób, które pracowały w górnictwie. Świadczenia emerytalne są dla tej grupy wyższe. Jednocześnie zmienna ta jest niwelowana w skali całego miasta przez osoby, które w wyniku restrukturyzacji górnictwa utraciły pracę.

1.3.4. Struktura organizacji pozarządowych

Ważnym elementem uzupełniającym działalność samorządu oraz administracji państwowej na polu edukacji, przedsiębiorczości, kultury, walki z bezrobociem są organizacje pozarządowe. Ich funkcjonowanie świadczy o aktywności lokalnej społeczności. Traktować je można również jako forum szeroko rozumianej konsultacji społecznej. Najliczniejszymi organizacjami pozarządowymi w mieście są stowarzyszenia.

Tabela 25. Stowarzyszenia działające w mieście Czeladzi

Nazwa	Lokalizacja
Czeladzkie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Upośledzeniem Psychoruchowym	Czeladź
Polski Związek Niewidomych	Czeladź
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Czeladź
Klub Abstynenta „Metamorfoza”	Czeladź
Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Jestem z Tobą”	Czeladź
Stowarzyszenie Trzeźwości „Nowe”	Czeladź
Stowarzyszenie Miłośników Czeladzi	Czeladź
Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom Chorym i Niepełnosprawnym „HENSTAW”	Czeladź
Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych (2 koła)	Czeladź
Polski Związek Pszczelarzy	Psary
Polski Związek Wędkarski Koło nr 6	Czeladź
Stowarzyszenie „Nasza Sprawa”	Czeladź
Stowarzyszenie Kupców Czeladzi	Czeladź
Polski Związek Filatelistów Młodzieżowe Koło im. Czesława Ślani	Czeladź
Forum Czeladzan	Czeladź
Klub Rodów Czeladzkich	Czeladź
Towarzystwo Przyjaźni Polsko – Francuskiej	Czeladź
Czeladzki Klub Pielgrzyma	Czeladź
Polska Federacja Ornitologiczna Oddział Czeladź	Czeladź
Związek Harcerstwa RP – Krąg Seniorów	Czeladź
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „FAMILIA”	Czeladź

Źródło: Urząd Miasta Czeladź

Wśród organizacji pozarządowych działających na obszarze Czeladzi wyróżnić można ze względu na prowadzoną działalność następujące typy:

- ochrona zdrowia;
- rozwój lokalny;
- samopomoc społeczna;
- kulturalne;
- inne.

Wiele organizacji za swój cel statutowy uznaje rozwój lokalny, promocję miejsca zamieszkania, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, co jest dobrym wskaźnikiem funkcjonowania miasta i aktywności jego mieszkańców. Równie liczne są organizacje działające na polu kultury.

Oprócz wymienionych powyżej wyróżnić należy organizacje sportowe wymienione w poniższej tabeli. Mają one duże znaczenie zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, krzewiąc ideę sportu oraz zapewniając rozrywkę osobom młodym.

Tabela 26. Stowarzyszenia kultury fizycznej i związków sportowych

Nazwa	Lokalizacja
Klub Sportowy "Górnik Piaski"	Czeladź
Miejski Środowiskowy Klub Sportowy "Omega"	Czeladź
Młodzieżowy Klub Sportowy „Piaski”	Czeladź
Miejski Szkolny Związek Sportowy	Czeladź
Terenowe Ognisko TKKF „Saturn”	Czeladź
Miejski Czeladzki Klub Sportowy	Czeladź

Źródło: Urząd Miasta Czeladź

Ważnym z punktu widzenia rozwoju miasta są **organizacje zrzeszające przedsiębiorców**. Wymienić tu w szczególności należy Stowarzyszenie Kupców w Czeladzi oraz Cech Rzemiosł Różnych z siedzibą w Będzinie, działający na terenie całego powiatu będzińskiego, a więc również w Czeladzi.

Wśród realizowanych przez te organizacje celów wymienić należy przede wszystkim: ochronę praw osób prowadzących działalność gospodarczą – członków, utrwalanie więzi środowiskowych, postaw zgodnych z zasadami etyki zawodowej i godności zawodu, prowadzenie na rzecz członków działalności kulturalnej, oświatowej i socjalnej, zakładanie i prowadzenie kas oraz funduszy zapomogowo-pożyczkowych, reprezentowanie interesów członków wobec organów administracji państwowej i samorządowej, udzielanie członkom informacji, porad i pomocy biurowej w sprawach podatkowych, lokalowych i innych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

1.3.5. Infrastruktura społeczna

1.3.5.1. Edukacja

Na obszarze Czeladzi funkcjonuje dobrze zorganizowany system edukacji. Instytucją, która nadzoruje i wspiera działalność placówek oświatowo - wychowawczych w mieście jest Wydział Polityki Społecznej i Edukacji Urzędu Miasta Czeladź.

Tabela 27. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Czeladzi

Szkoły i przedszkola (dane z aneksów do arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2008/2009)										
Lp.	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia liczba uczniów w oddziale	Nauczyciele		Pracownicy administracji		Pracownicy obsługi	
					liczba	etaty	liczba	etaty	liczba	etaty
1.	Miejski Zespół Szkół w Czeladzi (Gimnazjum nr 1 i Szkoła Podstawowa nr 2 im. M. Konopnickiej)	27	688	25,48	77	64,64	7	7	19	18,6
2.	Gimnazjum nr 2	11	287	26,09	32	28,95	4	4	10	9,5
3.	Gimnazjum nr 3	9	232	25,78	27	25,56	5	4,75	15	13,5
4.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. St. Łąkomik	14	334	23,86	34	32,46	5	4,5	12	11,75
5.	Szkoła Podstawowa nr 3 im. J. Korczaka	13	318	24,46	32	26,49	5	4,25	10	9,5
6.	Szkoła Podstawowa nr 7	19	448	23,58	41	39,05	4	4	13	12
Razem		93	2307	24,81	243	214,15	30	28,5	79	74,85
1.	Przedszkole Publiczne nr 1	5	125	25	11	9,88	1	1	9	9
2.	Przedszkole Publiczne nr 4	4	97	24,25	9	8,26	1	1	7	7
3.	Przedszkole Publiczne nr 5	5	125	25	10	9,29	1	1	11	11
4.	Przedszkole Publiczne nr 7	4	83	20,75	12	8,01	1	1	7	7
5.	Przedszkole Publiczne nr 9	6	145	24,17	12	11,77	1	1	10,75	10,75
6.	Przedszkole Publiczne nr 10	5	125	25	11	9,61	0	0	8	8
7.	Przedszkole Publiczne nr 11	5	121	24,2	10	9,43	1	1	9	9
Razem		34	821	24,15	75	66,25	6	6	62	61,75

Źródło: UM Czeladź

1.3.5.2. Ochrona zdrowia

Stan infrastruktury zdrowotnej w mieście jest dobry. Zadania z zakresu ochrony zdrowia miasto realizuje wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Będzinie.

W mieście funkcjonuje szpital powiatowy z 14 oddziałami, Zakładem Pielęgnacyjno-Opiekuńczym, Przychodnią Specjalistyczną wraz z 16 specjalistycznymi poradniami. Siedziba szpitala mieści się w Czeladzi.

Władze miejskie promują zdrowy styl życia (imprezy sportowe i rekreacyjne, festyny zdrowia itp.), a badania profilaktyczne są stałym elementem polityki prozdrowotnej, współfinansowanej przez miasto.

Tabela 28. Placówki ochrony zdrowia w Czeladzi

Zakład Opieki Zdrowotnej	Zatrudnienie		Stan techniczny budynku
	lekarze	pozostały personel	
NZOZ ZDROVIT spółka cywilna Czeladź, 35-lecia 1A	11	5	bardzo dobry
NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego Sp. z o.o. Czeladź, 35-Lecia 1 A	4	4	bardzo dobry
NZOZ Lekarz Rodziny Czeladź, Tulipanów 1	4	7	bardzo dobry
NZOZ Lecznictwa Otwartego F-Med - Czeladź, 21 Listopada 12	18	11	dostateczny
NZOZ ALFA-MED Sp. z o.o. Czeladź, Szpitalna 11	18	20	dobry (azbest)
NZOZ "Pol-SaNa-Med" Sp. z o.o. Czeladź, ul. Kościelna 5	4	3	bardzo dobry
NZOZ "Medilux" Czeladź, ul. 17 Lipca 12	4	4	bardzo dobry
NZOZ "Medical M&S" Sp. z o.o. Czeladź, ul. Zwycięstwa 38	17	19	bardzo dobry
NZOZ OP-Med. Medycyna Szkolna-Uслуги Pielęgniarskie Czeladź, ul. Czarnomskiego 4	0	10	bardzo dobry
PZZOZ w Będzinie – Szpital w Czeladzi Czeladź, ul. Szpitalna 40	83	313 pielęgniarek + 27 pracowników medycznych z wyższym wykształceniem	dobry

Źródło: UM Czeladź

1.3.5.3. Pomoc społeczna

Na obszarze Czeladzi najważniejsze instytucje działające w sferze pomocy społecznej to:

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS)** w Czeladzi, który w ramach pomocy osobom starszym, długotrwale chorym i niepełnosprawnym udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, zasiłków stałych – wyrównawczych oraz rent socjalnych.

Ponadto Ośrodek – w ramach posiadanych możliwości finansowych – dofinansowuje osobom potrzebującym udział w turnusach rehabilitacyjnych, a także pokrywa koszty przewozów dzieci niepełnosprawnych do placówek szkolno-oświatowych.

MOPS współpracuje z Oddziałem Opiekuńczym i Rehabilitacyjnym Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czeladzi, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Będzinie oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie.

- Ośrodek Integracyjny „SENIOR” im. J. Kaczmarska

Ośrodek należy do gminy Czeladź, jako najnowocześniejszy w województwie śląskim. Ośrodek zapewnia osobom starszym spokój, przyjazną atmosferę, bezpieczeństwo osobiste, fachową opiekę i rehabilitację, całodobową opiekę pielęgniarstwa, konsultacje lekarskie, zajęcia rehabilitacyjne oraz porady psychologiczne.

Obiekt jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, poprzez wyposażenie w podjazd, specjalnie dostosowane łazienki, dwie windy, szerokie wejścia do pokoi i obszerne hole.

Formy pomocy osobom bezrobotnym (również przez MOPS)

▪ Współpraca ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Jestem z Tobą”

Urząd Miasta Czeladź na bieżąco współpracuje ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Jestem z Tobą” – Biurem Pośrednictwa Pracy w Czeladzi, mając na uwadze konieczność podejmowania wspólnych działań zmierzających do ograniczenia bezrobocia na terenie gminy. Od lutego 2004 r. w Czeladzi rozpoczęło swoją działalność Gminne Centrum Informacji (GCI). GCI powstało dzięki dotacji ówczesnego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, pomocy miasta Czeladź oraz środkom własnym stowarzyszenia.

Od roku 2005 Stowarzyszenie otrzymuje dotację z budżetu Miasta na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych poprzez organizowanie szkoleń o różnej tematyce, dzięki którym osoby bezrobotne poszerzają swoje umiejętności. Doradca zawodowy udziela porad na temat metod aktywnego poszukiwania pracy. Doradca prowadzi również zajęcia grupowe i indywidualne, pomaga w planowaniu kariery

zawodowej i przekwalifikowaniu. Natomiast kurator ds. rodzinnych służy pomocą rodzinom w kryzysie. Prawnik udziela porad prawnych. Grupa wsparcia umożliwia podzielenie się doświadczeniami i problemami oraz daje wsparcie jak radzić sobie z problemami bezrobocia w rodzinie. Program ten dotyczy także problemu uzależnienia od alkoholu często obecnego wśród osób dotkniętych bezrobociem. Istnieje również punkt pomocy rzeczowej.

▪ **Współpraca z Fundacją na Rzecz Edukacji Profilaktyki i Terapii Uzależnień „DROGA”**

Projekt „AKADEMIA PRACY” powstał z myślą o osobach, które doświadczają problemów związanych z poszukiwaniem pracy, są długotrwale bezrobotne, lub niedawno straciły pracę, a jednym z nękających ich problemów jest alkohol, narkotyki, hazard. Szeroki zakres wsparcia w postaci szkoleń, warsztatów i indywidualnych konsultacji jest w całości bezpłatny – finansowany z funduszy unijnych.

▪ **Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych**

Od 2004 r. w Urzędzie Miasta funkcjonuje Punkt Informacji dla Bezrobotnych, w którym udzielane są informacje w zakresie warunków uzyskania zasiłków dla bezrobotnych, świadczeń przedemerytalnych, wymaganych dokumentów do zarejestrowania się w Urzędzie Pracy.

Osobom zgłaszającym się do Punktu udostępniane są oferty pracy z Internetu, z Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie oraz oferty pracy od zgłaszających się firm. Miesięcznie z Punktu korzysta około 50 osób.

▪ **WORKBUS**

W roku 2008 w dniach 27 sierpnia, 4 września, 17 i 24 października konsultanci Biura Work Service S. A. w WORKOBUSie, udostępniali mieszkańcom Czeladzi aktualne oferty pracy, pomagali w wypełnieniu dokumentów aplikacyjnych, informowali o korzyściach płynących z zatrudnienia przez biuro Work Service.

▪ **Prace społecznie-użyteczne**

Od roku 2006 nowym narzędziem aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych stały się prace społecznie użyteczne. Prace te może wykonywać bezrobotny zarejestrowany w Urzędzie Pracy bez prawa do zasiłku korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej. Gmina Czeladź w 2006r. przygotowała 11 miejsc pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej i innych instytucjach zajmujących się działalnością na rzecz społeczności lokalnej, w 2007 – 29, a 2008 już 49. Prace społecznie użyteczne realizowane były w 16 placówkach na terenie gminy Czeladź, w ciągu całego roku zostało zgłoszonych do ich wykonywania 89 osób. 14 osób odmówiło przyjęcia propozycji wykonywania prac społecznie użytecznych, 75 osób zostało skierowanych (część z nich podjęło inne zatrudnienie bądź porzuciły jej wykonywanie w ich trakcie). W roku 2009 gmina Czeladź przygotowała 60 miejsc wykonywania prac społecznie użytecznych.

Z danych tych wynika jednoznacznie, że zainteresowanie i zapotrzebowanie na takie prace z roku na rok rośnie a jako narzędzie aktywizacji bezrobotnych świetnie się sprawdza, dzięki pracom społecznie użytecznych osoby bezrobotne przywracane są na otwarty rynek pracy.

▪ **Program Operacyjny Kapitał Ludzki w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czeladzi**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi przystąpił do realizacji projektu pt. „Bez ograniczeń. Program zwiększenia kompetencji zawodowych i społecznych oraz aktywizacja na rynku pracy osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej”, działania 7.1 „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji”, działania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”. Projektem zostało objętych 35 beneficjentów ostatecznych wyodrębnionych z grupy osób bezrobotnych, poszukujących pracy korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, charakteryzujących się niewielkim doświadczeniem zawodowym oraz niewystarczającymi kwalifikacjami zawodowymi.

Z 35 osób uczestniczących w Projekcie 31 zrealizowało kontrakt socjalny w pełni, 1 osoba nie zrealizowała jednego z modułów szkolenia zawodowego, 3 osoby przerwały udział w Projekcie w trakcie jego trwania.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi kontynuuje w 2009 r. działania w zakresie Projektu „Bez ograniczeń. Program zwiększenia kompetencji zawodowych i społecznych oraz aktywizacja na rynku pracy osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi”. Jest to drugi etap projektu.

Obecne zamierzenia kierowane są do osób długotrwale bezrobotnych oraz nieaktywnych zawodowo z uwagi na sprawowanie opieki nad dziećmi. Ośrodek podejmuje wyzwanie na rzecz wsparcia wymienionych grup problemowych z uwagi na utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia w gminie, który może stanowić przyczynę wykluczenia społecznego określonej grupy społecznej beneficjentów.

W projekcie wezmą udział 63 osoby w wieku aktywności zawodowej oraz ich otoczenie (dzieci) dla tej grupy beneficjentów przewiduje się wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji w zakresie aktywizacji edukacyjnej, zawodowej, zdrowotnej oraz społecznej. Program będzie dostosowany do indywidualnych potrzeb i predyspozycji uczestników projektu. Przewiduje się między innymi treningi kompetencji i umiejętności, poradnictwo i wsparcie indywidualne oraz grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy a także szkolenie z zakresu podnoszenia kompetencji zawodowych.

Inicjatywa pobudzenia i zwiększenia aktywności społeczno - zawodowej klientów wpłynie na podniesienie jakości życia w środowisku zamieszkania klientów, zminimalizuje zagrożenie ekskluzją społeczną a w niektórych przypadkach uniezależni od instytucji pomocy społecznej.

1.3.5.4. Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta czuwa Policja oraz - od 1991 roku - Straż Miejska. Komisariat Policji mieści się przy ul. Staszica 5; podlega on Komendzie Powiatowej Policji w Będzinie.

W 1999 roku Gmina Czeladź zawarła porozumienie z Komendą Powiatową Policji w Będzinie w sprawie określenia współpracy Komisariatu Policji i Straży Miejskiej

w Czeladzi. Współpraca ta polega głównie na prowadzeniu wspólnych działań patrolowych i porządkowych, których celem jest zapewnienie spokoju oraz porządku w miejscach, w których odbywają się różnego rodzaju zgromadzenia; służby te mają za zadanie chronić również te miejsca publiczne, które szczególnie zagrożone są przestępczością.

Ustalono także konieczność stałej wymiany informacji dotyczących zagrożenia bezpieczeństwa mieszkańców oraz ich mienia, zakłócania porządku i spokoju publicznego.

Tabela 29. Poziom przestępczości na obszarach rewitalizacji

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r. (stan na 31 sierpień)
Liczba przestępstw	1 243	392	389	252
Liczba czynów karalnych osób nieletnich	49	38	47	23

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Będzinie

Jak wynika z powyższej analizy liczba przestępstw oraz czynów karalnych osób nieletnich w obszarach rewitalizacji zmniejsza się. Miasto podejmowało w ostatnich latach wiele inwestycji związanych ze zwiększeniem bezpieczeństwa mieszkańców. W planach są kolejne działania takie jak monitoring wizyjny miasta.

1.3.5.5. Kultura

W Czeladzi zlokalizowanych jest wiele instytucji, które prowadzą działalność o charakterze kulturalnym. Każdego roku w mieście organizowane są liczne imprezy kulturalne m.in. pod patronatem Urzędu Miasta, Spółdzielczego Domu Kultury „Odeon”, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (MOSiR). Do ważniejszych imprez organizowanych w Czeladzi należą:

- ✓ Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- ✓ Czeladzki Biennale Fotograficzny „Miasto Widzę Stare i Nowe...”,
- ✓ „Dni Czeladzi”,
- ✓ Festiwal Ave Maria,
- ✓ Lato w mieście,
- ✓ Akcja zima,

- ✓ Nordalia,
- ✓ Obchody Święta Niepodległości,
- ✓ festyny rodzinne.

Imprezy cieszą się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców, budując poczucie jedności i integracji społecznej.

Życie kulturalne Miasta Czeladź koncentruje się w dużej mierze wokół Spółdzielczego Domu Kultury „Odeon”, należącego do Czeladzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej. SDK „Odeon” prowadzi 3 profile działalności:

- artystyczny: organizacja imprez, wystaw czy wieczorków poetyckich;
- edukacyjny: organizacja kursów, zajęć, warsztatów itp.;
- rekreacyjny: organizacja callanetics, jogi, Akcji Lato i Akcji Zima.

Na terenie ośrodka doskonalili swój warsztat zespół „Canzonetta” oraz dwa młode zespoły wokalne; swoją siedzibę mają tu również Klub Rodów Czeladzkich i Koło Osób Niepełnosprawnych „Przyjaciele”.

Ważną instytucją kultury jest w Czeladzi Miejska Biblioteka Publiczna (MBP) im. Marii Nogajowej, której tradycje istnienia sięgają roku 1905. W chwili obecnej na sieć biblioteczną Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czeladzi składa się: Biblioteka Główna przy ul. 1 Maja 27, gdzie funkcjonują 3 agendy udostępniania: Czytelnia Naukowa, Wypożyczalnia dla Dorosłych, Wypożyczalnia i Czytelnia Dziecięca oraz jej pięć Filii.

Na dzień 31.12. 2008 r. książkowe zbiory biblioteczne liczyły 201.523 wolumenów. Biblioteka posiada 521 egz. zbiorów specjalnych (mapy i plany miast, teczki grafik, reprinty nobilitacji); od roku 2000 gromadzi zbiory multimedialne (na płytach CD) do Oddziału Dziecięcego. Czytelnie biblioteki dysponują 219 tytułami gazet i czasopism.

Łącznie z wszystkich placówek bibliotecznych rocznie korzysta średnio około 10 000 czytelników.

MBP jest również swoistym centrum kultury, w którym systematycznie odbywają się spotkania autorskie, wystawy oraz imprezy promujące lokalnych twórców kultury.

Kolejną instytucją obszaru kultury w mieście jest Muzeum Saturn. Muzeum gromadzi zbiory, dotyczące historii Miasta Czeladź, w tym: materiały dokumentacyjne i archiwalne, przedmioty zabytkowe, fotografie, mapy, sztandary, dzieła artystyczne lokalnych twórców (rysunek, malarstwo, rzeźba, grafika), zabytki techniki, a także zabytki geologiczne (skamieniałości, minerały, skały, meteoryty lub ich repliki).

Ważniejszym organem prowadzącym działalność kulturalną w mieście jest Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych w Czeladzi (STiK), prowadzące m.in. Galerię Sztuki Współczesnej ELEKTROWNIA na terenie dawnej kopalni Saturn.

Uruchomienie Galerii, która zaznacza coraz szerzej swoją pozycję na mapie kulturalnej regionu, a współpracującej m.in. z ASP Katowice, ASP Poznań, ZPAF, SARP, ZPAP, UŚ i innymi organizacjami regionalnymi działającymi w sferze kultury, nastąpiło w końcu 2005 roku. Od tego roku rokrocznie wzrasta liczba imprez oraz ich ranga.

Jednym z elementów Programu Rewitalizacji jest adaptacja budynku Galerii do współczesnych norm i standardów.

1.3.5.6. Sport i rekreacja

Główną instytucją odpowiedzialną w mieście za sprawy sportu i rekreacji jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR), będącym jednostką budżetową Urzędu Miejskiego. W skład MOSiR-u wchodzi:

- Hala Sportowa;
- stadion piłkarski wraz z zapleczem socjalnym;
- kompleks basenów odkrytych wraz z restauracją (wydzierżawiony prywatnej firmie);
- hotel (wydzierżawiony prywatnej firmie);
- stadion sportowy (Piaski);
- Trafik (wydzierżawiony prywatnej firmie).

MOSiR Czeladź organizuje zamknięte imprezy sportowo – rekreacyjne dla instytucji i zakładów pracy, obsługuje obozy sportowe dla dzieci i młodzieży w sezonie letnim i w okresie ferii zimowych. Przez cały rok organizuje także otwarte imprezy sportowe dla dzieci i młodzieży (turnieje piłkarskie, turnieje tenisa stołowego, turnieje koszykarskie,

turnieje siatkarskie, turnieje badmintonu) oraz współdziała z klubami i jednostkami samorządu terytorialnego działającymi na terenie Czeladzi przy organizacji imprez sportowo – rekreacyjnych.

Na terenie Miasta działa także K.S. "Gornik" Piaski prowadzący sekcję piłkarzy oraz trampkarzy. Klub ten - poza celami sportowymi - stara się propagować sportowy tryb życia wśród dzieci i młodzieży dzielnicy Piaski. W tym celu od kilku lat - przy sporym udziale Urzędu Miasta Czeladź - na stadionie przy ul. Mickiewicza odbywają się imprezy profilaktyczno – rekreacyjno - sportowe, w czasie których organizowane są różnego rodzaju konkurencje sportowe. Obiekt K.S. "Gornik" Piaski jest obiektem otwartym, dlatego też codziennie korzysta z niego kilkadziesiąt osób. Warto zauważyć, że K.S. "Gornik" Piaski – oprócz prowadzenia szerokiej działalności sportowej - stara się modernizować obiekt, który dzierżawi od zakładu KWK „Czeladź-Sosnowiec”.

1.3.6. Identyfikacja problemów społecznych

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji społecznej miasta pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy społeczne oraz zagrożenia na obszarach rewitalizowanych:

1. Wzrost bezrobocia, frustracji społecznych oraz ubożenie społeczeństwa, a także związane z bezrobociem dysfunkcje oraz zagrożenie wzrostem zachowań patologicznych. Oprócz grupy najmłodszej bezrobocie dotyka osób w przedziale 40 – 50 lat ze sporym stażem pracy. W dużej mierze są to osoby, które straciły pracę w wyniku restrukturyzacji górnictwa. Blisko 45% bezrobotnych to ludzie młodzi (mowa tu o osobach od 20 do co najmniej 28 roku życia), w dodatku migrujący z Czeladzi. Są to osoby dobrze wykształcone, jednakże w Aglomeracji ma to miejsce znaczenie („duża ilość miast, a w nich ludzie są zawsze lepiej wyedukowani”). Konieczne jest tym samym podjęcie działań dostarczających im umiejętności praktycznych.
2. Dominujący nawyk – tradycja pracy najemnej: brak nawyków szukania innych rozwiązań – podejmowania działalności gospodarczej (przedsiębiorczość). Należy jednak zaznaczyć, iż poziom przedsiębiorczości mieszkańców, mierzony liczbą firm na 1000 os., wyższy od średniej regionalnej i powiatowej, stopniowo rośnie od 1995 roku.

3. Brak atrakcyjnego wizerunku miasta dla ludzi młodych, co przyczynia się do osłabienia więzi emocjonalnych z miastem – łatwiej, takie miasto opuścić. Konieczne jest wypracowanie takiego wizerunku, który będzie zachęcał do pozostania w mieście lub przyciągał nowych mieszkańców.
4. Starzenie się społeczności miasta i zmniejszanie się jego populacji.

Ponadto pogłębiona analiza uwarunkowań sytuacji społecznej miasta pozwala zidentyfikować dodatkowe problemy:

1. Niedobory infrastruktury i wyposażenia w instytucjach zajmujących się polityką społeczną; niedobory środków finansowych na realizację planów w zakresie rekreacji i kultury.
2. Niewystarczająca oferta w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego, rekreacji i sportu: brak krytej pływalni oraz ścieżek rowerowych.
3. Brak możliwości długoterminowego planowania polityki społecznej w zakresie opieki społecznej - niestabilność regulacji prawnych oraz zasad finansowania opieki zdrowotnej.

1.4. Tabela z podstawowymi danymi statystycznymi dotyczącymi ww. sektorów

Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące Miasta Czeladź i obszarów rewitalizacji

Powierzchnia miasta	1 657 ha
Powierzchnia terenów zurbanizowanych (w tym zielonych)	322 ha
Powierzchnia terenów przemysłowych	99 ha
Grunty będące w wieczystym użytkowaniu	około 59 ha
Liczba mieszkań	14 612
Zasoby mieszkaniowe spółdzielni	42%
Długość sieci wodociągowej	107,4 km
Stopień zwodociągowania miasta	99,6%
Długość sieci kanalizacyjnej	59 km
Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	90% ogółu mieszkańców
Długość sieci gazowej	około 62,5 km
Drogi publiczne krajowe, gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	68,49 km
Drogi publiczne gminne o nawierzchni gruntowej	4,66 km
Liczba podmiotów gospodarczych	3 396
Największy pracodawca	Centrum handlowe M1 – około 2 500 zatrudnionych
Liczba ludności	33 770
Ludność w wieku produkcyjnym	66,20% ogółu mieszkańców
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	112
Gęstość zaludnienia	2 066 osób / km ²
Przyrost naturalny	- 162
Saldo migracji	- 170
Osoby bezrobotne	1 572
Osoby długotrwale bezrobotne	571
Liczba przestępstw w 4 obszarach rewitalizacji (łącznie)	252
Liczba czynów karalnych osób nieletnich w 4 obszarach rewitalizacji (łącznie)	23
Świadczenia pomocy społecznej przyznane w ramach zadań własnych i zleconych	1 919 osób
Powody przyznania pomocy społecznej	<u>Liczba rodzin:</u> - bezrobocie: 671; - ubóstwo: 633 - choroba: 404; - niepełnosprawność: 366.

1.5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod analizy aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej analizowanego podmiotu. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

<i>S</i>	Strengths	Silne strony, atuty	ZASOBY
<i>W</i>	Weaknesses	Wady, słabości, słabe strony	
<i>O</i>	Opportunities	Okazje, możliwości, szanse	OTOCZENIE
<i>T</i>	Threats	Trudności, zagrożenia	

Technika ta, oceniająca zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki mogące mieć wpływ na powodzenie *Programu Rewitalizacji*, stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia miasta oraz określenia priorytetów.

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty i silne strony jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ, a okazje i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne znajdujące się w otoczeniu.

Otoczenie można podzielić na dwie sfery. Po pierwsze mamy do czynienia z otoczeniem przyrodniczo – geograficznym, po drugie z otoczeniem abstrakcyjnym np. system prawno-polityczny, trendy oraz przemiany ogólnospołeczne i gospodarcze, a nawet przemiany i trendy ogólnościatowe.

Analiza wewnętrzna i zewnętrzna znacznie ułatwia identyfikację atutów i możliwości, które należy szczególnie wykorzystać oraz słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć.

Generalnie dziedziny, w których społeczność wykazuje siłę można najłatwiej i najproduktywniej wykorzystać. Poprzez jasne określenie atutów i możliwości można stworzyć i wykorzystać nowe koncepcje i plany.

Dziedziny słabości i zagrożeń należy monitorować. Niektóre ze słabości mogą być kontrolowane i z łatwością korygowane, inne mogą być poza zasięgiem kontroli społeczności. Te zagrożenia należy określić i rozważyć w ramach planu działania.

Silne strony:

- korzystne położenie względem centrum Aglomeracji Katowickiej, centralnych ośrodków (Katowic, Sosnowca) i regionalnego układu komunikacyjnego (DK nr 86, DK nr 94);
- dogodne tereny inwestycyjne o dobrej dostępności komunikacyjnej wobec dróg krajowych; duże rezerwy terenów pod inwestycje będące własnością komunalną;
- lokalizacja Centrum Handlowego M1 na terenie miasta – jedna z największych inwestycji zagranicznych w województwie śląskim – oraz innych inwestycji dużych firm;
- wysoka dynamika wzrostu (w ciągu ostatnich lat) ilości przedsiębiorstw i prowadzonej działalności gospodarczej na terenie miasta – wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi 100,56 (wobec średniej w regionie 92,32);
- wysoki poziom wykształcenia mieszkańców – 9,59% populacji miasta posiada wyższe wykształcenie (w regionie 8,9%);
- wysoki stopień zwodociągowania miasta (99,6%);
- znacząca poprawa stanu środowiska w mieście w ostatnich latach;
- relatywnie wysoki poziom bezpieczeństwa;
- współpraca wielu podmiotów i szereg inicjatyw na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy;
- dobrze funkcjonujący system edukacji;
- brak znaczących źródeł i konfliktów społecznych w mieście;
- aktywność społeczna, wyrażająca się liczbą działających stowarzyszeń, organizacji itp.;
- czytelny i zwarty układ urbanistyczny miasta;
- duża powierzchnia terenów zielonych;
- różnorodność zabudowy miejskiej. Brak wielkich osiedli mieszkaniowych i ich dogodne skomunikowanie ze sobą;
- zachowany czytelny - średniowieczny układ urbanistyczny Starego Miasta - jeden z nielicznych w regionie; zabytki i ciekawostki Starówki:
 - neoromański kościół parafialny p.w. św. Stanisława z lat 1905-1912 na Starym Mieście wraz z wyposażeniem, jeden z największych tego typu obiektów w Polsce;
 - dawny zbór ariński w ul. Rynkowej 2, z poł. XVII w., murowany i tynkowany;
 - dom przy ul. Kościelnej 3 z XVIII wieku, z podcieniami na kolumnach;

- ul. Ciasna - zachodnia część - malowniczo wkomponowana w wzgórze staromiejskie;
- unikatowa architektura miasta w dzielnicy Piaski (miasto-ogród) oraz kolonii Saturn;
- dziedzictwo kulturowo-historyczne, Czeladź miastem z ponad 750 letnią historią;
- zabytki kultury przemysłowej, sakralnej, mieszkalne, stanowiące potencjalną atrakcję turystyczną, a także gospodarczą: teren KWK Saturn ruch I, Czeladź ulica Dehnelów – kompleks o strukturze przestrzennej charakterystycznej dla zakładu wydobywczego z końca XIX i początku XX wieku. Występują tu dobrze zachowane przykłady cennych obiektów górnictwa, unikalne w skali regionu i kraju;
- zielona dolina Brynicy biegnąca przez całe miasto z istniejącym kompleksem sportowo-rekreacyjnym MOSiR.
- rozproszone atrakcyjne przestrzenie i kulturowo miejsca i obiekty – możliwość budowy szlaków i ścieżek edukacyjnych łączących je w spójny system, który może być wyróżnikiem miasta w regionie.

Słabe strony:

- utrata dotychczasowej bazy ekonomicznej jako czynnika miastotwórczego; brak przemysłu lub sektora mogącego wypełnić lukę po restrukturyzacji przemysłu wydobywczego węgla kamiennego;
- nieuregulowane stosunki własnościowe w części obszarów ważnych dla rozwoju miasta;
- brak nowego planu zagospodarowania przestrzennego dla całego miasta;
- niekorzystne uwarunkowania demograficzne (spadek liczby ludności w ostatnich latach, ujemne saldo migracji oraz przyrost naturalny);
- niepokojące statystyki związane z bezrobociem i jego społeczno-ekonomiczne następstwa;
- występowanie problemów społecznych (ubóstwo, niepełnosprawność) oraz duża liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;
- dezintegracja przestrzeni miasta, wynikająca z przebiegu DK nr 94 przez centrum Czeladzi (odcięcie Starego Miasta); dezintegracja historycznego układu urbanistycznego; przeprowadzone wyburzenia w latach 70-tych w centrum naruszyły historyczną strukturę centralnej części miasta;

- zatarcie funkcji centrum miasta – utrata funkcji centrotwórczych przez Stare Miasto i ich lokalizacja na terenie innych dzielnic i miast sąsiednich; niskie zainteresowanie obiektami i lokalami w centrum Miasta – wyludnianie się centrum;
- zły stan techniczny zabudowy (sytuację w najstarszych zasobach pogarsza niski standard ich wyposażenia. Budynki niszczeją, a ich walory użytkowe maleją).
- Niski standard wielu budynków mieszkaniowych;
- podlegające degradacji tereny pokopalniane oraz przestrzenie publiczne;
 - niewykorzystywanie (za wyjątkiem Elektrowni) obiektów po kopalni stanowiących dziedzictwo kulturowe;
 - postępująca degradacja przestrzenna w obszarach przemysłowych – wysoka dekapitalizacja budynków przemysłowych;
 - naturalna, nie kontrolowana sukcesja roślinności powodujące chaos przestrzenny oraz zacieranie się czytelnych niegdyś układów przestrzennych;
 - utrata znaczenia i rangi części tych przestrzeni: likwidacja przemysłu wydobywczego, powodująca spadek rangi tych terenów (do rangi obszarów problemowych). Tereny przemysłowe źródłem problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych;
- znaczne przekształcenie środowiska przyrodniczego przez eksploatację górnictwem. Tereny przemysłowe jak i te do nich przylegające zostały w znacznym stopniu przekształcone. Zmianie uległy m.in. stosunki wodne, stan gleb, ukształtowanie terenu, itp.;
- niski poziom lesistości miasta;
- przeciążony układ komunikacyjny; niedobór połączeń drogowych z centrum Aglomeracji warunkujących dalszy rozwój ekonomiczny miasta; przeciążenie układu drogowego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym;
- niezadowalający stan techniczny sieci infrastruktury miejskiej – pomimo wysokiego stopnia zwodociągowania i skanalizowania miasta (99,6 i ponad 80%) – aż 31,9% sieci jest starsza niż 30 lat. Sieci pokopalniane oraz rozdzielcze wymagają uporządkowania;
- postępujące zużycie istniejącej sieci i nierównomierne wyposażenie w infrastrukturę techniczną terenów przewidzianych do aktywizacji;

- niedobór środków na rozwój i inwestycje środowiskowe, komunikacyjne i gospodarcze; „sztywny” budżet ze znacznym udziałem wydatków oświatowych;
- brak jednoznacznego wizerunku miasta na zewnątrz; brak elementów pozytywnie kojarzących się z miastem.

Szanse, Okazje:

- wykorzystanie procesu deaglomeracji – położenia miasta blisko centrum Aglomeracji (w pierwszym pierścieniu urbanizacji) dla „przechwycenia” nowych mieszkańców o ustabilizowanych dochodach, przenoszących się na poza ścisłe centrum Aglomeracji, peryferia pod warunkiem zapewnienia im dogodnego dojazdu i infrastruktury komunikacyjnej, zdrowotnej, edukacyjnej i terenów rekreacyjno-sportowych;
- koncentracja środków inwestycyjnych na podnoszeniu atrakcyjności inwestycyjnej miasta, wzmocniona promocją warunków inwestowania w mieście;
- umiejętnie prowadzona gospodarka budżetowa, w tym polityka podatkowa;
- możliwości zorganizowania systemu rekreacji oraz aktywnej turystyki;
- wykorzystanie terenów nieużytkowanych na cele gospodarcze;
- dalszy wzrost zachowań przedsiębiorczych wśród mieszkańców; rozwój sektora przemysłu lekkiego;
- napływ nowych firm na teren miasta, wsparty polityką inwestycyjną oraz podatkową;
- polityka gruntów, prowadzona przez władze miejskie;
- pozyskanie przez miasto funduszy zewnętrznych, w znaczącej mierze bezzwrotnych funduszy strukturalnych, na rewitalizację obszarów dotkniętych kryzysem przestrzennym, gospodarczym i społecznym;
- zagospodarowanie terenów dawnej KWK SATURN na cele gospodarcze i społeczne; wprowadzenie nowych funkcji dla tych terenów i budynków tam się znajdujących; korzystne z gospodarczego punktu widzenia położenie terenów pokopalnianych: 300 m od granic z Katowicami oraz 900 m od drogi DK nr 94 Kraków – Wrocław, tendencja, moda do lokowania w budynkach po byłych kopalniach obiektów kultury, galerii, centrów rozrywki;

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

- polepszanie się jakości środowiska w mieście wskutek systematycznych działań inwestycyjnych i organizacyjnych zorientowanych na zmniejszenie zanieczyszczenia wód, gleby oraz powietrza;
- nasilenie działań promujących miasto na zewnątrz jako atrakcyjne miejsce zamieszkiwania oraz prowadzenia firmy, inwestowania;
- wykorzystanie 750-lecia lokacji miasta dla celów promocji,
- realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przywracających atrakcyjność zamieszkiwania oraz prowadzenia działalności gospodarczej w rejonach istotnych dla kształtowania wizerunku miasta i jego potencjału gospodarczego i turystycznego;
- realizacja miejskich programów dotyczących aktywizacji osób w wieku produkcyjnym, pozostających bez pracy.

Zagrożenia:

- niekorzystne zmiany w strukturze demograficznej miasta, nasilenie się procesów migracyjnych; ujemny przyrost naturalny;
- niechęć prywatnych inwestorów do odnawiania zabytkowych budynków szczególne uregulowania odnośnie odnowy zabytków przemysłowych oraz wynikająca z nich;
- ubożenie społeczności miasta, poszerzanie się środowisk wyłączonych z procesów rozwojowych, marginalizacja niektórych grup społeczno-zawodowych, bezrobocie;
- trudności z regulacją spraw własnościowych;
- utrzymywanie się mało charakterystycznego wizerunku miasta na zewnątrz;
- rosnąca bierność części mieszkańców w zaangażowanie w sprawy miasta, w tym zwłaszcza dotycząca utrzymywania porządku;
- postępująca dekapitalizacja majątku komunalnego, infrastruktury, dewastacje.
- ograniczanie środków budżetowych i pozabudżetowych na inwestycje.

II. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno – gospodarczego miasta i regionu

Celem przeglądu dokumentów było zebranie możliwie wszystkich dokumentów oficjalnych o charakterze strategicznym i programowym, stworzonych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym, bezpośrednio lub pośrednio odnoszących się do zagadnienia rewitalizacji.

Ich diagnoza polegała na odpowiedzi na dwa pytania:

- jakie wnioski dla działań rewitalizacyjnych wynikają z już opracowanych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzennego oraz społeczno – gospodarczego?
- w jakim zakresie priorytety, cele, kierunki działań oraz ewentualnie przedsięwzięcia w zakresie rewitalizacji obszarów miejskich określone w dokumentach ponadlokalnych są odpowiednie i zgodne z ustaleniami dokumentów lokalnych?

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015 jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności miasta w zakresie ładu przestrzennego, społecznego oraz gospodarczego. W swoich założeniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki rozwoju zarówno na poziomie lokalnym, jak i regionalnym. Zgodność PROM ze strategicznymi dokumentami planistycznymi miasta i regionu jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

PROM jest zgodny z priorytetami, celami i kierunkami rozwojowymi zapisanymi w dokumentach strategicznych i planistycznych takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego,
- Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004 – 2013,
- Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006 -2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009 – 2020,
- Strategia zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego – 2004,
- Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005 – 2015,

- Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Czeladzi oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Czeladź,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Czeladź na lata 2004 – 2015,
- Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Czeladzi na lata 2009 – 2015.

2.1. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020 jest jednym z najważniejszych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu.

Dokument ten jest niezbędny dla województwa, aby region mógł wprowadzić pożądane zmiany i sprostać wyzwaniom, w obliczu których stoi jego gospodarka, społeczeństwo i przestrzeń. Strategia pozwoli maksymalizować absorpcję i efekty alokacji funduszy europejskich i krajowych środków finansowych.

Wizja województwa śląskiego zakłada, że województwo to będzie:

- regionem o ugruntowanym, pozytywnym wizerunku, funkcjonującym w świadomości Europejczyków,
- regionem, w którym nowoczesna gospodarka, rozwój przedsiębiorczości, edukacji i kultury zapewniają utrzymanie pozycji jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski i Europy; obszarem stwarzającym szanse rozwojowe mieszkańcom, dającym poczucie bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i zdrowotnego,
- regionem o dobrze rozwiniętym i dostępnym systemie szkolnictwa na wszystkich poziomach, zapewniającym wysoką jakość kształcenia i dostosowanym do potrzeb rynku pracy,
- regionem o rozbudowanej i zmodernizowanej infrastrukturze, włączonym w transeuropejskie systemy infrastrukturalne - zwłaszcza transportowo-logistyczne, energetyczne, komunikacyjne i informacyjne,

- regionem "czystym" we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju,
- regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania czasu wolnego,
- regionem organizującym procesy rozwojowe i skuteczną współpracę społeczności lokalnych w dobrze zorganizowanych i ukształtowanych w wymiarze administracyjno-gospodarczym obszarach metropolitalnych.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego wskazano następujące cele strategiczne:

1. Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych w poczuciu bezpieczeństwa społecznego i publicznego.
2. Rozbudowa oraz unowocześnienie systemów infrastruktury technicznej.
3. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.
4. Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Cele Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi wpisują się w priorytetowe kierunki oraz cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego. Cele programu rewitalizacji zakładają m.in. porządkowanie przestrzeni publicznych czy rozwój turystyki i rekreacji. Istotnym elementem działań rewitalizacyjnych jest także poprawa warunków prowadzenia i funkcjonowania firm.

Założenia Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi wpisują się w kierunek działań „Rewitalizacja terenów zdegradowanych” Celu Strategicznego nr 4 „Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni”. Większość obszarów województwa śląskiego (również Miasto Czeladź) zawiera w sobie tereny przemysłowe lub z nimi sąsiaduje. Zakłady przemysłowe przez lata wrastały w krajobraz regionu, potwierdzając historię i tradycję, przez co stały się symbolami identyfikacji miejsca, elementami tożsamości regionu. W ostatnich latach przemysł podlega znacznym przemianom związanym między innymi z procesami globalizacji gospodarki, co

powoduje degradację zurbanizowanych obszarów o przemysłowym charakterze, pozostawianie nieużytkowanych terenów i obiektów poprzemysłowych.

Przebudowie gospodarczej i społecznej oraz tworzeniu nowego wizerunku regionu towarzyszyć musi rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym poprzemysłowych, pogórnicych i powojkowych. Znaczenie problematyki przekształcania terenów poprzemysłowych wynika z masowości ich występowania, a także z ich lokalizacji w potencjalnie wartościowych miejscach – centrach miast, w pobliżu arterii komunikacyjnych, w sąsiedztwie obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Głównym celem działań zwartym zarówno w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, jak i w Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi będzie przystosowanie zdegradowanych terenów do pełnienia nowych funkcji, m.in.: gospodarczych, społecznych, rekreacyjnych, edukacyjnych, a w konsekwencji ich rewaloryzacja i poprawa warunków życia mieszkańców. Działania w tym zakresie w istotny sposób przyczynią się również do podniesienia atrakcyjności regionu. Zakres prac, kosztochłonność oraz złożoność procesów związanych z rewitalizacją wymaga współpracy podmiotów publicznych i prywatnych. Niedostrzeżenie konieczności rewitalizacji skutkuje dalszą degradacją terenu oraz stwarza zagrożenie dla ludzi i środowiska.

2.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013 jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu.

Cele szczegółowe RPO:

- Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki opartej na wiedzy;
- Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie;
- Wzrost konkurencyjności turystycznej regionu;
- Wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczno – gospodarczego;
- Ochrona oraz poprawa jakości środowiska;
- Wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa;

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

- o Ukształtowanie efektywnego i zintegrowanego systemu transportowego;
- o Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa o wysokich kwalifikacjach zawodowych, poszukiwanych na rynku pracy;
- o Poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu;
- o Skuteczna absorpcja środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.

Działania zawarte w Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi są zgodne z celami RPO wskazanymi powyżej.

Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013

Uszczegółowienie RPO WSL stanowi uzupełnienie i uściślenie zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013, zawiera niezbędne informacje dla potencjalnych Beneficjentów Programu. Głównym celem Uszczegółowienia RPO WSL jest doprecyzowanie zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

Działania związane z rewitalizacją zdegradowanych terenów zostały określone w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w ramach Priorytetu VI. Zrównoważony rozwój miast.

Celem priorytetu jest wzrost konkurencyjności przestrzeni miejskiej województwa śląskiego. Będzie on realizowany poprzez następujące cele szczegółowe priorytetu:

- wzrost konkurencyjności ośrodków metropolitalnych,
- wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych.

W ramach priorytetu VI RPO WSL, jednym z działań jest działanie

6.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, Poddziałanie 6.2.2. Rewitalizacja – „małe miasta”;

Cel działania - wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych - jest realizowany poprzez Poddziałanie 6.2.2., którego celem jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym obszarów przemysłowych, powojkowych i popegeerowskich w gminach wiejskich, miejsko – wiejskich i miejskich do 50 tys. mieszkańców.

Zadania rewitalizacyjne na terenie Miasta Czeladź, kwalifikują się do pomocy w ramach Działania 6.2. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – Poddziałanie 6.2.2. Rewitalizacja – „małe miasta”.

Realizacja projektów w ramach poddziałania ma przyczynić się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych na obszarze rewitalizowanym i przywracanie ładu przestrzeni publicznej. Rewitalizacja przyczynić się ma do nadania m.in. nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych obiektom i terenom zdegradowanym, w tym przemysłowym, powojkowym i popegeerowskim. Uzupełnieniem działań zmierzających do kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, będą również inwestycje w zakresie tkanki mieszkaniowej polegające na usuwaniu azbestu wraz z jego utylizacją.

Dla celów rozwojowych oraz realizacji projektów rewitalizacyjnych Miasta Czeladź istotne są także inne priorytety dotyczące m.in. turystyki, kultury, środowiska, transportu, infrastruktury edukacyjnej, a także zdrowia i rekreacji.

2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego ma w okresie kilkunastu lat odegrać zasadniczą rolę w sterowaniu przyszłością regionu tak by w optymalny sposób wykorzystywać istniejące zasoby i szanse, zapewniając przez to województwu długotrwały, zrównoważony rozwój. Plan dotyczy obszaru województwa

i jest adresowany do szerokiego grona odbiorców, obejmującego podmioty samorządowe, rządowe i pozarządowe, środowiska gospodarcze, stowarzyszenia, organizacje społeczne oraz wszystkich obywateli zainteresowanych przyszłością tego obszaru.

Cel generalny polityki przestrzennej województwa śląskiego to „Kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa śląskiego sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi województwa”.

Wnioski odnoszące się do zagadnienia rewitalizacji obszarów miejskich zawarte są w następujących ustaleniach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, celach polityki przestrzennej:

- I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa.
- II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej.
- III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych.

Cel I obejmuje m. in. następujące kierunki polityki przestrzennej i wynikające z nich działania:

1. Wspieranie tworzenia warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacji gospodarczej i transferu technologii.

W tym kierunku przewidziano działanie:

- 1.2. tworzenie parków przemysłowych, obejmujące między innymi zagadnienia aktywizacji działalności przedsiębiorców, w szczególności małych i średnich firm, przy wykorzystaniu terenów poprzemysłowych.

4. Wykreowanie zintegrowanego regionalnego produktu turystycznego.

W tym kierunku przedstawiono działania:

- 4.1. podnoszenie rangi obiektów dziedzictwa kulturowego (w tym przemysłowych),
- 4.2. tworzenie markowych produktów turystycznych w tym w zakresie turystyki miejskiej kulturowej,
- 4.3. tworzenie tematycznych szlaków turystycznych.

5. Rozwój infrastruktury technicznej i transportowej poprawiającej warunki inwestowania.

W tym m. in. działania:

- 5.1. inwestycje z zakresu poprawy jakości środowiska w tym na przykład rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych.

Cel II obejmuje m. in. następujące kierunki polityki przestrzennej i wynikające z nich działania:

1. Promowanie zwartych miast efektywnie wykorzystujących teren.

Tutaj przewidziano m.in. takie działania:

- 1.1. rewitalizacja terenów zdegradowanych i przemysłowych w miastach – obejmująca między innymi zagadnienie wzmocnienia systemu ekologicznego miast oraz adaptacji zabytków przemysłu i techniki oraz związanych z nimi osiedli patronackich i budownictwa rezydencjalnego, przede wszystkim w miejskich aglomeracjach.

3. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych.

Bezpośrednio z zagadnieniem rewitalizacji łączy się działanie:

- 3.2. kształtowanie obszarów śródmiejskich o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych – obejmujące m.in. zagadnienia eksponowania ich walorów historyczno-zabytkowych i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych podkreślających tożsamość kulturową miast.

4. Rewitalizacja miejskich dzielnic.

Kierunek będzie realizowany poprzez następujące działania:

- 4.1. rewaloryzacja dzielnic śródmiejskich – obejmujący między innymi zagadnienia zabytkowych układów urbanistycznych historycznych miast, w tym na przykład Czeladzi,
- 4.2. rewaloryzacja (humanizacja) współczesnych osiedli mieszkaniowych,
- 4.3. rewaloryzacja osiedli patronackich,
- 4.4. rewaloryzacja terenów zdegradowanej zabudowy,
- 4.5. kształtowanie otwartych terenów zieleni miejskiej – obejmujące m.in. zagadnienie powiązań tych terenów z korytarzami ekologicznymi.

Cel III obejmuje m. in. następujące kierunki polityki przestrzennej:

1. Ochrona zasobów środowiska.

Niektóre działania odnoszą się bezpośrednio do zagadnień rewitalizacji:

- 1.1. ochrona powierzchni ziemi i gleby – obejmująca m. in. zagadnienia dotyczące obowiązkowego przeprowadzania rekultywacji terenów, na których występuje zanieczyszczenie lub niekorzystne przekształcenie ukształtowania terenu w wyniku działalności przemysłowej i górniczej,
- 1.2. ochrona terenów wzdłuż cieków wodnych.

Cele Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi wpisują się w cele w/w dokumentu. Dotyczy to głównie poprawy stanu przestrzeni publicznych oraz odnowy i ochrony dziedzictwa przemysłowego, kulturowego i przyrodniczego.

2.4. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Śląskim na lata 2004 – 2013

Strategia Rozwoju Turystyki została uchwalona przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 20 grudnia 2004 r.

Działania wynikające ze Strategii prowadzić będą do:

- zaspokojenia potrzeb turystów,
- racjonalnego korzystania ze środowiska przyrodniczego,
- wzmocnienia gospodarki gmin i tworzenia miejsc pracy.

Główne cele jakościowe zawarte w Strategii, które dotyczą także założeń *PROM* zmierzają do:

- wydłużenia pobytów turystów w województwie śląskim,
- zwiększenia dochodów gmin i powiatów z turystyki w województwie śląskim,
- zwiększenia liczby turystów poza okresami szczytów wakacyjnych,
- poprawy wizerunku województwa,
- zwiększenia liczby ponownych wizyt gości,
- unowocześnienia infrastruktury turystycznej,
- zmniejszenia negatywnego oddziaływania turystyki na środowisko przyrodnicze,
- wspomagania rozwoju innych branż,
- podniesienia poziomu wiedzy humanistycznej i przyrodniczej oraz kultury zwiedzania

turystów

- poprawy zdrowia oraz kondycji fizycznej turystów.

Do celów strategicznych dokument zalicza m.in.:

- Rozwój produktu markowego – turystyka miejska i kulturowa;
- Rozwój produktu markowego – turystyka rekreacyjna, aktywna i specjalistyczna;
- Podnoszenie dostępności i jakości świadczonych usług turystycznych oraz budowa systemu wsparcia rozwoju markowych produktów turystycznych.

Wiele projektów rewitalizacyjnych Miasta Czeladź związanych jest z rozwojem turystyki, wzrostem liczby turystów oraz poprawą infrastruktury rekreacyjnej oraz okołoturystycznej, a jeden z celów Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi to „Rozwój turystyki i rekreacji”.

2.5. Strategia Rozwoju Kultury w Województwie Śląskim na lata 2006 – 2020

Strategia Rozwoju Kultury została przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego 28 sierpnia 2006. Dokument zawiera wizję, pola i cele strategiczne oraz kierunki działań w obszarze kultury w województwie śląskim.

Strategia formułuje 4 cele strategiczne województwa śląskiego wraz z kierunkami działania w obszarze kultury:

1. Wzrost kompetencji potrzebnych do (1) uczestnictwa w kulturze (odbiorcy) (2) efektywnego zarządzania kulturą (animatory kultury) (3) twórczości artystycznej w warunkach gospodarki rynkowej (twórcy).
2. Wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze (biernego w roli odbiorców treści kulturowych i czynnego – w roli twórców treści kulturowych).
3. Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu (materialnego i niematerialnego) oraz jego lepsze wykorzystywanie do celów turystycznych
4. Tworzenie lepszych warunków dla rozwoju środowisk twórczych i wykorzystywanie ich kreatywności.

Kierunki działania zawarte w Strategii Rozwoju Kultury najistotniejsze z punktu widzenia Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi to:

- budowa nowych obiektów kulturalnych i poprawa stanu istniejących obiektów kultury,
- rewitalizacja i renowacja obiektów zabytkowych,
- rewitalizacja obiektów i terenów przemysłowych i znajdowanie dla nich nowych funkcji,
- podnoszenie wartości estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej.

W ramach Programu Rewitalizacji planuje się m.in. budowę obiektów pełniących funkcje kulturalne i edukacyjne, rewitalizację obiektów i budynków zabytkowych, stworzenie systemu informacji miejskiej oraz systemu oznakowania miejsc atrakcyjnych kulturowo, także organizację imprez o charakterze kulturalnym.

2.6. Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009 – 2020

W *Strategii* określono cel nadrzędny Powiatu „Rozwój Powiatu Będzińskiego jako obszaru zrównoważonego rozwoju, otwartego na potrzeby jego mieszkańców i osób, które chcą tu żyć i pracować”.

W dokumencie sformułowano również wizję Powiatu. W roku 2020 Powiat Będziński będzie:

- nowoczesnym organizmem społecznym, w pełni zaspokajającym potrzeby zarówno własnej wspólnoty, jak i osób przybywających z zewnątrz;
- rozwiniętym gospodarczo dzięki wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki, dysponującym bogatą i dostępną infrastrukturą techniczną i społeczną;
- zawdzięczającym swój dobrobyt świadomości obywatelskiej, samorządności i przedsiębiorczości mieszkańców oraz poszanowaniu środowiska i dorobku dziedzictwa kulturowego.

Założenia PROM są zgodne z wizją rozwoju Powiatu Będzińskiego nakreśloną w *Strategii Rozwoju*.

W ramach kluczowych obszarów rozwoju określono priorytety i cele strategiczne. Do najważniejszych celów strategicznych z punktu widzenia realizacji Programu Rewitalizacji Czeladzi należy zaliczyć:

Priorytet I. Pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców we wszystkich sferach: edukacyjnej, bytowej, socjalnej, społecznej i ekonomicznej, a tym samym poprawa komfortu ich życia.

Priorytet II. Ożywienie życia gospodarczego regionu poprzez różnego typu przedsięwzięcia: poprawę jakości obsługi podmiotów gospodarczych, przygotowanie terenów pod inwestycje, inwestycje infrastrukturalne, przygotowanie kadr.

Priorytet III. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

Cel I. Podnoszenie komfortu życia mieszkańców powiatu.

Cel II. Rozwój gospodarczy regionu w oparciu o jego zasoby naturalne oraz dogodna lokalizacje.

Cel III. Wykorzystanie środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego powiatu do podnoszenia jego atrakcyjności i konkurencyjności.

Cel IV. Rozwój szkolnictwa na wszystkich poziomach kształcenia zmierzający do podniesienia zasobów intelektualnych powiatu i stworzenia podaży wykwalifikowanych pracowników dla lokalnego rynku pracy.

W *Strategii* wskazano elementy rozwoju Powiatu Będzińskiego do których zaliczono m.in.: usługi turystyczne i rekreacyjne oraz budownictwo mieszkaniowe. Wskazane obszary są również istotne dla realizacji celów *PROM*.

2.7. Strategia zrównoważonego Rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego – 2004

W dokumencie sformułowano misję oraz wizję Zagłębia Dąbrowskiego. Misją Zagłębia Dąbrowskiego jest „Podejmowanie (planowanie, realizowanie, monitorowanie) działań zmierzających do rozwiązywania wspólnych problemów i w ten sposób przyczynianie się do zrównoważonego rozwoju regionu”.

Wizja rozwoju Zagłębia Dąbrowskiego brzmi „Zagłębie Dąbrowskie – rozpoznawalny, pozytywnie postrzegany region, odgrywający istotną rolę w kraju i Unii Europejskiej, charakteryzujący się:

- czystym środowiskiem,
- nowoczesną i prężną gospodarką,
- wysokim poziomem funkcjonowania administracji publicznej i poprzez to umożliwiającą swoim mieszkańcom wysoką jakość życia”.

Projekty wymienione w Strategii realizują głównie komponenty środowiskowo-przestrzenne *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.

Do przedsięwzięć wpisanych w tzw. *Strategię Zagłębiowską*, a wpisujących się w cele *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* można zaliczyć:

- Zagospodarowanie terenów i obiektów po KWK SATURN,
- Przebudowa układu komunikacyjnego północno-wschodniej części Aglomeracji Katowickiej (w tym przebudowa układu obwodowego i komunikacyjnego Starego i Nowego Miasta),
- Zagospodarowanie terenów wokół placówek oświatowych, w tym boiska środowiskowe,
- Rewitalizacja czeladzkiego Starego Miasta.

2.8. Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005 – 2015

Strategia zawiera ważne komponenty i odnosi się do społecznych, przestrzennych i gospodarczych aspektów rewitalizacji miasta.

Najważniejsze komponenty rewitalizacyjne zawierają się w dwóch obszarach rozwoju:

- Obszar zarządzania miastem (ZM):
 - Program ZM 1 – Poprawa warunków mieszkaniowych w gminie (w tym w zabytkowej zabudowie kolonii robotniczych),
 - Program ZM 2 – Rewitalizacja Starego Miasta,
 - Program ZM 3 – Program „Ładne i bezpieczne miasto”.

- Obszar rozwoju gospodarczego (RG):
 - Program RG 1 – Wspieranie rozwoju MSP i rozwój terenów inwestycyjnych pod ich potrzeby,
 - Program RG 2 – Zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych.

Strategia kładzie duży nacisk na aspekt społeczny rewitalizacji (Obszar problematyki społecznej – S). Komponent społeczny *PROM* realizowany będzie w ramach następujących programów:

- Program S 1 – Rozwój systemu pomocy społecznej oraz budownictwo socjalne
 - Działanie 1 – Poprawa warunków i standardów usług w zakresie opieki społecznej świadczonych przez miasto,
 - Działanie 3 – Tworzenie warunków sprzyjających profilaktyce patologii i usuwaniu skutków wykluczenia społecznego.
- Program S 2 – Unowocześnienie systemu edukacji w mieście:
 - Działanie 4 – Poprawa warunków lokalowych i komfortu nauki w placówkach oświatowych, w tym termomodernizacja zasobów edukacyjnych i zagospodarowanie otoczenia szkół.
- Program S 3 – Rozwój kultury i sportu w mieście:
 - Działanie 2 – Zwiększenie oferty kulturalnej miasta poprzez utworzenie muzeum z salą wystaw, domów kultury, odnowę i ochronę zabytków w mieście, tworzenie szlaków turystyczno-edukacyjnych oraz rozszerzanie oferty imprez kulturalnych i masowych w mieście,
 - Działanie 3 – Poprawa bazy sportowej poprzez modernizację i budowę nowych obiektów (boiska środowiskowe i szkolne, ścieżki zdrowia, rowerowe, wyciąg narciarski, kryty basen, lodowisko),
 - Działanie 4 – Organizowanie cyklicznych imprez sportowych, promocyjnych i rekreacyjnych o zasięgu miejskim, powiatowym, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym,
 - Działanie 5 – opracowanie i wdrażanie programów nauczania o lokalnych i regionalnych wartościach kulturowych i tradycjach,
 - Działanie 6 – promocja miasta poprzez kulturę i sport oraz rozszerzanie

współpracy z ośrodkami i placówkami działającymi w szeroko rozumianej sferze kultury i sportu i rekreacji.

Projekty dotyczące infrastruktury, jako jeden z aspektów rewitalizacji gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej, zawarte są w Obszarze Infrastruktury technicznej (IT).

- Program IT 1 – Porządkowanie gospodarki ściekowej,
- Program IT 2 – Rozbudowa miejskiego systemu zaopatrzenia w wodę,
- Program IT 3 – Modernizacja istniejących dróg i skrzyżowań.

2.9. Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Czeladzi oraz Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Czeladź

W poszczególnych częściach dokumentu zawarto następujące ustalenia, bezpośrednio odnoszące się do zagadnienia rewitalizacji obszaru miejskiego Czeladzi:

- nie zadowalający ogólny stan sieci wodociągowej na terenie Miasta Czeladź,
- zły stan techniczny istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej,
- potrzeba podjęcia działań modernizacyjnych istniejącej sieci drogowej,
- konieczność rewaloryzacji zabytkowego śródmieścia,
- konieczność rewaloryzacji historycznej zabudowy kolonii robotniczych,
- potrzeba rewaloryzacji historycznych zespołów zabudowy przemysłowej,
- priorytetowe traktowanie stanów historycznych zespołów i obiektów wymagających rewitalizacji oraz zasobów mieszkaniowych podlegających postępującej dekapitalizacji.

W *Studium* wskazano na obszar wymagający rewitalizacji, obejmujący centrum miasta. Obszar wymaga podniesienia atrakcyjności, jako centrum kulturalnego miasta. W dokumencie wskazano na potrzebę właściwego ukształtowania przestrzeni publicznych w tym rynku, poprzez zapewnienie bezpieczeństwa oraz czystości i porządku.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Miasto Czeladź w 39,5% (655 ha) ogólnej powierzchni gminy pokryte jest obowiązującymi planami miejscowymi. Natomiast dla 49% powierzchni gminy plany miejscowe są w trakcie opracowania.

Planami pokryte są tereny: w południowo-wschodniej części gminy tzw. Wschodnia Strefa Ekonomiczna, Stare Miasto, Kondratowicz, Staszica, Mysłowicka, Stary Saturn oraz Stare Piaski.

Aktualnie plan miejscowy jest uchwalony dla następujących rejonów miasta:

- część terenów Wschodniej Strefy Ekonomicznej (obszary, dla których sporządzone są m.p.z.p., rozciągnięte zostały do granic Strefy na północ od ul. Będzińskiej do ul. Wiejskiej i Staropogońskiej oraz nasypu kolejowego);
- część terenów mieszkaniowych osiedla Dziekana, zawartych między ulicami Spacerową, Orzeszkowej, Wyspiańskiego, Sienkiewicza;
- pas nadbryniczny od mostu przy stacji CPN do stacji wodociągów (ul. Staszica);
- strefa przemysłowa – rejon Szybu Kondratowicz;
- obszar „Starego Miasta”;
- tereny położone przy ulicy Wiosennej;
- tereny położone przy ulicy Mysłowickiej;
- Stary Saturn, w tym kopalnia Saturn;
- Stare Piaski, w tym zabytkowa dzielnica francuska.

Projekty rewitalizacyjne w mieście Czeladź wpisują się w zasady lokalnej polityki przestrzennej oraz są zgodne z funkcjami poszczególnych obszarów gminy, które zostały określone w Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Czeladzi oraz w planach miejscowych gminy Czeladź.

2.10. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Czeladź na lata 2004 – 2015

Program Ochrony Środowiska określa kierunki kształtowania środowiska na terenie miasta, w powiązaniu z innymi typami działalności oraz cele szczegółowe, działania i zadania na rzecz poprawy dobrostanu środowiska w mieście i jego otoczeniu.

Rewitalizacja to proces całościowy, odnoszący się także do środowiska przyrodniczego, stąd też *Program (...)* spójny jest z wizją rewitalizacji miasta, której istotny element stanowi poprawa jego stanu. *Program (...)* wskazuje na konieczność realizacji / prowadzenia następujących zamierzeń i działań rewitalizacyjnych:

- Kontynuacja ograniczania niskiej emisji i termomodernizacja budynków;
- Budowa i wymiana sieci i urządzeń kanalizacji; regulacja cieków i rowów powierzchniowych;
- Wymiana sieci i urządzeń wodociągowych; wymiana przyłączy;
- Kontynuacja rekultywacji terenów przemysłowych;
- Kształtowanie terenów zielonych; realizacja zieleni izolacyjno-osłonowej;
- Rozwój sieci tras komunikacji rowerowej;
- Promocja walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych gminy;
- Edukacja ekologiczna.

2.11. Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Czeladzi na lata 2009 – 2015

Dokument diagnozuje sytuację społeczną w mieście, określa problemy, dysfunkcje oraz kierunki mające służyć ich rozwiązywaniu oraz zwalczaniu. Analiza dokumentu pozwala stwierdzić iż *PROM* w części odnoszącej się do sfery społecznej i ludnościowej, a przede wszystkim w kontekście działań o charakterze społecznym jest z nim spójny.

Celem głównym (misja) Strategii jest „ Aktywizacja społeczności lokalnej ukierunkowana na rozwiązywanie zjawisk i problemów społecznych w oparciu o istniejące systemy wsparcia i interwencji społecznej. Wspomaganie rozwoju jednostek i rodzin, pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”.

Priorytety i cele strategiczne Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

1. Priorytet: Sprawnie funkcjonujący system wsparcia osób bezrobotnych w tym szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.

Cel: Ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie Czeladź.

2. Priorytet: Powstanie zintegrowanego systemu usług socjalnych, świadczonych przez podmioty publiczne i pozarządowe dla osób bezdomnych.

Cel: Zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego (profilaktyka i osłona socjalna) oraz warunków do pełnienia właściwych, adekwatnych do ich możliwości i potrzeb, społecznie użytecznych ról i funkcji społeczno – zawodowych.

3. Priorytet: Stworzenie systemu wsparcia środowiskowego dla osób starszych w miejscu zamieszkania.

Cel: Zniwelowanie procesu marginalizacji i społecznego wykluczenia osób starszych w środowiskach lokalnych.

4. Priorytet: Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.

Cele:

- Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz rodzin osób niepełnosprawnych.

- Poprawa sytuacji niepełnosprawnych na rynku pracy.

- Szersze udostępnienie systemu edukacji dla osób niepełnosprawnych.

5. Priorytet: Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy dziecku i rodzinie uwzględniającego przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

Cele:

- Przywrócenie i wzmocnienie roli rodziny w wypełnianiu przez nią funkcji socjalizacyjnej, psychohigienicznej, usługowo - opiekuńczej i produkcyjnej oraz wzmocnienie pozytywnych postaw takich jak: współdziałanie (edukacja dziecka we współdziałaniu w zabawie i czynnościach dnia codziennego), akceptacja dziecka z jego wadami i zaletami, rozumna swoboda skierowana na zwiększanie samodzielności dziecka, oraz uszanowanie praw dziecka.

- Ograniczenie zjawiska ubóstwa.

- Kompleksowe działania reedukacyjne i wspierające mające na celu poprawę sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

- Wzmocnienie infrastruktury pomocy instytucjonalnej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

6. Priorytet: Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów odwykowych na rodziny dotknięte problemem alkoholowym.

Cele:

- Wypracowanie i doskonalenie form pracy socjalnej z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego.

- Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców.

- Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Cele związane z aktywizacją ludności, rozwojem zasobów ludzkich oraz ograniczaniem wykluczenia społecznego są niezwykle istotną częścią PROM Czeladzi.

W ramach Programu planuje się m.in. organizację warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych, kursy przekwalifikujące i adaptacyjne, badania profilaktyczne dla mieszkańców – Festyny Zdrowia, a także organizację imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.

III. Założenia programu rewitalizacji

3.1. Podokresy programowania: 2009 – 2013 i 2014 – 2015

Horyzont czasowy *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* został zakreślony na lata 2009-2015. Projekty ujęte w dokumencie w większości mają charakter zadań wieloletnich, w części ich realizacja uzależniona jest od pozyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, dlatego też uznano, że optymalnym okresem planowania jest okres 2009 – 2015.

W *PROM* przyjęto następujące dwa podokresy programowania:

- lata 2009 – 2013,
- 2014 – 2015.

Lata 2009 – 2013 to okres wpisujący się w programowanie UE (2007 – 2013) w ramach którego przewidziano dla Polski konkretne instrumenty finansowe, za pomocą których można wspierać rozwój zdegradowanych obszarów miejskich.

Dla okresu programowania opracowano szczegółowe dane o przedsięwzięciach *Programu Rewitalizacji*, pozwalające przyjąć koncepcję określającą cele przedsięwzięć oraz pozwalającą oszacować ich koszty w poszczególnych latach realizacji 2009 – 2015.

Drugi podokres programowania w Programie Rewitalizacji został określony na lata 2014 – 2015. Czasowo, rozpoczęcie tego okresu pokrywa się z rozpoczęciem następnego budżetowania Unii Europejskiej w latach 2014 - 2020.

Na obecnym etapie nie można przewidzieć, jakie narzędzia dostępne będą w kolejnym okresie programowania Unii Europejskiej, dlatego też w ramach zaktualizowanego *Programu Rewitalizacji* należy stworzyć jak najszersze możliwości realizacji konkretnych zadań i projektów odnowy zdegradowanego obszaru miejskiego Czeladzi.

3.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru (wyznaczenie granic) i uzasadnienie

Na podstawie kryteriów rewitalizacji, w trakcie prac warsztatowych i szeroko zakrojonych konsultacji społecznych wypracowano przestrzenne ramy obszarów rewitalizowanych, których dotyczy *Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.

Są to następujące tereny:

Obszar 1. *Stare Miasto.*

Obszar 2. *SATURN.*

Obszar 3. *Stare PIASKI.*

Obszar 4. *Nowe Miasto.*

Wszystkie obszary mogą zostać pogrupowane w działy o komplementarnych problemach rewitalizacyjnych:

- **Stare miasto i centrum administracyjno-usługowe,**
- **Tereny mieszkaniowe i obszary dawnych osiedli i kolonii robotniczych,**
- **Tereny przemysłowe.**

De facto diagnoza stanu obecnego terenów z dominującą funkcją mieszkaniową, które skupiają w sobie obszary nr 2, 3 i 4, jest zbliżona.

Obszary objęte działaniami rewitalizacyjnymi oraz ich granice zostały przedstawione na poniższej mapie.

Rysunek 4. Mapa - obszary rewitalizacji wyznaczone w Mieście Czeladź

Szeroki zakres obszarów rewitalizacji (około 203,00 ha – 12,25%, tj. 1/8 powierzchni miasta Czeladź) wynika z zakresu potrzeb zmian, nie tylko przestrzennych, ale także społecznych i gospodarczych.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi staje się tym samym jednym z planów strategicznych dotyczących oddziaływania na poszczególne obszary i sfery miasta w celu poprawy sytuacji oraz osiągnięcia założonych celów.

Problemy społeczne implikowane są głównie sytuacją gospodarczą po roku 1989, stąd zasadą programu jest harmonizacja działań przestrzennych, gospodarczych i społecznych w danym obszarze.

Granice rewitalizowanych obszarów Miasta Czeladź zostały wyznaczone na podstawie wielowymiarowej analizy uwarunkowań charakteryzujących obszar miasta, w tym:

- ✓ krytycznej analizy dokumentów programowych i strategicznych Miasta,
- ✓ wizji lokalnych w terenie i identyfikacji stanu istniejącego,
- ✓ konsultacji społecznych,
- ✓ analizy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta pod kątem spełniania przesłanek rewitalizacji,
- ✓ uwzględnieniu zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz Miejsowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Miasta,
- ✓ identyfikacji postulatów różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji i ich weryfikacji w trakcie prac nad Programem.

Obszary do rewitalizacji wyodrębniono na podstawie analizy poszczególnych części Miasta, które wymagają procesu odnowy, pobudzenia aktywności środowisk lokalnych i stymulowania współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego poprzez szybszy wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia oraz poprawę stanu przestrzeni publicznej miasta.

Decydującymi argumentami przemawiającymi za wyborem tych obszarów były:

- ✓ konieczność przeciwdziałania degradacji infrastruktury technicznej i społecznej, w tym budynków użyteczności publicznej,

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

- ✓ wysoki poziom ubóstwa, zagrożenia marginalizacją oraz trudne warunki mieszkaniowe,
- ✓ stan rozwoju bazy turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej oraz sportowej,
- ✓ wysoki poziom przestępczości,
- ✓ stymulowanie rozwoju lokalnej gospodarki,
- ✓ rozwój przedsiębiorczości mieszkańców,
- ✓ poziom bezrobocia oraz konieczność wykreowania nowych miejsc pracy,
- ✓ stopień degradacji i wykorzystania obszarów zielonych oraz zanieczyszczenia środowiska naturalnego.
- ✓ obecność zdegradowanych terenów miejskich.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi jest wieloletnim planem zadaniowym, tj. wyznacza wszystkie te zadania, które są niezbędne dla poprawy jakości życia w mieście.

Cele realizacji programu rewitalizacji to:

- ożywienie społeczno-gospodarcze zdegradowanych obszarów rewitalizacji;
- poprawa wizerunku miasta;
- wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców;
- poprawa warunków mieszkaniowych w starej zabudowie;
- porządkowanie przestrzeni publicznych pod kątem dostosowania do współczesnych wymagań oraz poprawy ich struktury (uczytelniania);
- odnowa i ochrona dziedzictwa przemysłowego, kulturowego i przyrodniczego;
- rozwój turystyki i rekreacji;
- poprawa warunków prowadzenia i funkcjonowania firm, w szczególności MSP i mikroprzedsiębiorstw;
- realizacja przedsięwzięć i projektów dotyczących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zapobiegania patologiom i dysfunkcjom społecznym, poprawie sytuacji na rynku pracy osobom bezrobotnym, aktywizacji społeczności lokalnej, w tym przy wykorzystaniu organizacji społecznych działających w mieście.

3.2.1. Stare Miasto – obszar nr 1

Obszar nr 1 – Stare Miasto

Rysunek 5. Mapa - Stare Miasto

Obszar Starego Miasta i centrum administracyjne (pow. 50,4 ha, wewnątrz: pow. ok. 10 ha) zdecydowanie odcinają się od reszty miasta. Dotyczy to nie tylko zachowanego układu miasta lokacyjnego z XIII wieku, ale i sposobu zabudowy oraz użytkowania. W granicach Starego Miasta mieści się całe historyczne miasto lokacyjne z pierwotnym grodem. Poza tym, do tego obszaru zaliczamy obszar wsi przedlokacyjnej i rejon mostu Gawła (Przedmieście Bytomskie) oraz rejon dawnego brodu na Brynicy (Przedmieście Raciborskie). Zlokalizowane są tutaj najważniejsze instytucje miejskie: Urząd Miasta, Poczta, Policja, Pogotowie Ratunkowe oraz obiekty handlowe, stacje benzynowe, bank i Miejska Biblioteka Publiczna.

Zagospodarowanie Starego Miasta datuje się na późne średniowiecze. Miasto powstało w oparciu o lokacyjne prawo średzkie (niemieckie) w XIII wieku. Do dzisiaj czytelny jest owalny układ urbanistyczny, wyznaczany przez ulice: 1-go Maja i Pieńkowskiego. Centrum strefy staromiejskiej stanowi Rynek, który na skutek przekształceń układu komunikacyjnego stracił pierwotną funkcję. Układ urbanistyczny Starówki ulegał przekształceniom, przy czym największe zmiany (ubytki) nastąpiły w XX stuleciu: w latach 30-tych wyburzono część drewnianej zabudowy w ciągu ulicy Bytomskiej, a w latach 70-tych – zabudowę południowej części pod ul. Staszica.

Nad całością, przytłaczając kameralne otoczenie domków z podcieniami, góruje bryła bazyliki św. Stanisława. Jest to jeden z większych kościołów zrealizowanych w Polsce, na podstawie projektu Tomasza Pajzderskiego w latach 1905-1912. Stanowi piękny przykład architektury neoromańskiej. Ze Starym Miastem sąsiaduje tymczasowe targowisko miejskie. Obszar Starego Miasta jest w dużym stopniu zainwestowany. Dominuje funkcja mieszana: mieszkalna z usługową. W większości przypadków obiekty, jako pozostałość, są wpisane w historyczny układ miasta. Zachowanych jest także kilka obiektów historycznych.

Problemem Starówki o charakterze przestrzenno-architektonicznym są duże naruszenia pierwotnego założenia - wprowadzenie nowego układu komunikacyjnego, **utrata typowych funkcji przez strefę centralną (Rynek) – nadanie jej charakteru skweru i punktu przesiadkowego**. Na jakość zagospodarowania przestrzennego rzutuje też postępująca degradacja zabudowy. Rewitalizacja przestrzenna tego obszaru zmierzać powinna do przywrócenia części naruszonych elementów, przede wszystkim jednak ma służyć przywróceniu funkcjonalności układu, stworzeniu dogodnych warunków zamieszkiwania i prowadzenia działalności gospodarczej, nadaniu mu reprezentacyjnego charakteru i przywrócenia funkcji centrotwórczych.

Czeladź jako najstarsze miasto Zagłębia i jedno z najstarszych na Górnym Śląsku, jest miastem o nagromadzeniu tradycji historycznych oraz wartości kulturowych. Ich właściwa rewaloryzacja jest jednym z istotnych czynników aktywizujących rozwój miasta, umożliwiających mu nadanie rangi ośrodka tzw. małego ruchu turystycznego, nie bez wpływu na wzmocnienie sektora usług oraz obsługi ludności, a przede wszystkim poprawę jakości życia.

Walory historyczne i kulturowe obszaru nr 1

Stare Miasto to najstarsza część Czeladzi. Na terenie obszaru 1 występują ciekawe zabytki urbanistyczne i architektoniczne, które mogą stać się atrakcją i wyróżnikiem miasta. Stanowią one dziedzictwo historyczno-kulturowe, dlatego też dla celów ich ochrony ujęte zostały

w rejestrze zabytków województwa śląskiego to m.in.:

- średniowieczny układ urbanistyczny Starego Miasta, oparty na planie owalnicowym, z XIII wieku, z centralnie położonym Rynkiem, z drewnianą zabudową pochodzącą

z XVIII-tego stulecia (ul. Kościelna, Rynkowa, Ciasna, Pieńkowskiego), unikalną w skali regionu); wpisany do rejestru zabytków, objęty ścisłą ochroną konserwatorską;

- neoromański kościół parafialny p.w. św. Stanisława z lat 1905-1912 na Starym Mieście wraz z wyposażeniem, jeden z największych tego typu obiektów w Polsce;
- dawny zbór ariański w ul. Rynkowej 2, z połowy XVII wieku, murowany i tynkowany;
- dom przy ul. Kościelnej 3 z XVIII wieku, z podcieniami na kolumnach;
- ul. Ciasna - cała zachodnia część - malowniczo wkomponowana w zbocze wzgórza.

Ze Starym Miastem wiąże się wiele legend i przekazów. Historia Czeladzi do końca XVIII wieku – miasta śląskiego o ponad 700-letniej historii – to historia obszaru nr 1.

Stan techniczny części zabytków jest niezadowolający i może budzić zastrzeżenia natury eksploatacyjnej i bezpieczeństwa. Ze względu na rozproszoną strukturę własności, istniejące szczegółowe uregulowania odnośnie odnowy zabytków i niechęć czy brak środków prywatnych inwestorów do odnawiania obiektów, ulegają one niszczeniu.

Ze względu na znaczącą wartość historyczną i kulturową konieczna jest niezwłoczna waloryzacja i przywrócenie dawnej świetności istniejącym obiektom.

Inne atuty (**mocne strony**) Starego Miasta to:

- centralne położenie obszaru 1 w mieście; niedalekie sąsiedztwo (7 –10 km) centrów głównych ośrodków Aglomeracji – Sosnowca i Katowic;
- dogodny dojazd z każdego kierunku w mieście i poza nim, dobre połączenia komunikacyjne komunikacją miejską i wahałową (busy);
- rezerwa terenu przy ul. Grodzieckiej oraz Rynkowej – możliwa adaptacja terenów na cele gospodarcze i społeczne;
- legendy i historie związane z rozwojem obszaru nr 1 jako potencjalny element promocji obszaru i całego miasta.

Granice ochrony konserwatorskiej

W obszarze 1 ścisłą ochroną konserwatorską i wpisem do rejestru objęty jest obszar średniowiecznego układu urbanistycznego, zawarty pomiędzy ul. 1 Maja, Staszica-Będzińską, Rynkową i ks. Pieńkowskiego.

Określenie granic obszaru rewitalizacji

Obszar z wyraźnie występującymi objawami degradacji zawiera się w granicach ulic: Bytomska (od mostu w kierunku Rynku), przedłużenie Bocznej, Szpitalna, Kombatantów (od Szpitalnej do Grodzieckiej), ul. Grodziecka (od Kombatantów do ronda), Będzińska (od ronda w dół, w kierunku świateł, do ul. Mysłowickiej), Reymonta (do Nowopogońskiej), Nowopogońska (w kierunku do Katowickiej), Katowicka i 1 Maja (do świateł), Staszica (obok starego mostu na ulicę Bytomską) - **Obszar 1** to obszar, który poprzez swoją tradycję i lokalizację odpowiada za sposób funkcjonowania oraz wizerunek całego miasta Czeladzi. Granica obszaru 1 pokrywa się z historycznymi granicami układu staromiejskiego, wyznaczanego przez przedmieście Raciborskie, Bytomskie oraz Krakowskie.

Diagnoza i kierunki rewitalizacji

Opis objawów stanu kryzysowego – sfera przestrzenna i gospodarcza

Analiza uwarunkowań obecnej sytuacji przestrzennej Starego Miasta oraz centrum administracyjnego, pozwala zidentyfikować najważniejsze problemy przestrzenne:

- przeciążenie układu komunikacyjnego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w strefie centralnej (staromiejskiej) miasta;
- dezintegracja historycznego układu urbanistycznego (poprzez układ drogowy); naruszenia układu powodujące spadek jego kulturowych wartości;
- zminimalizowana funkcja gospodarcza Starówki – dominacja funkcji mieszkaniowej;
- relatywnie niewielka liczba podmiotów gospodarczych kreujących prestiżowy wizerunek części centralnej miasta,
- niewystarczająca w stosunku do potencjału lokalizacyjnego liczba podmiotów wnoszących nową jakość w życie gospodarcze strefy centralnej miasta, tj. kawiarni, butików, oddziałów bankowych itp.,
- pustostany, niezabudowane działki – obniżone zainteresowanie obiektami i lokalami;
- zaniedbana przestrzeń publiczna;
- postępujący spadek walorów użytkowych i estetycznych obiektów zabytkowych;
- brak punktów widokowych na Stare Miasto;
- postępujące zużycie istniejącej sieci i nierównomierne wyposażenie w infrastrukturę Starówki jako terenu przewidzianego do aktywizacji gospodarczej i społecznej.

Materiał zdjęciowy obrazujący zdegradowanie obszaru rewitalizacji nr 1 (Stare Miasto)

Zdjęcia 1 i 2. Okolice Rynku w Czeladzi

Zdjęcie 3. Ulica Bytomska; Zdjęcie 4. Okolice Starówki

Zdjęcia 5 i 6. Zdegradowane obszary Starego Miasta

Określenie przyczyn stanu kryzysowego – sfera przestrzenna i gospodarcza

Przyczynami odpowiedzialnymi za wymienione zjawiska stanu kryzysowego (**słabościami obszaru nr 1**) są m.in.:

- odcięcie Starego Miasta od pozostałej części Czeladzi DK nr 94 oraz linią tramwajową;
- przeprowadzone wyburzenia w latach 70-tych, naruszające historyczną strukturę centralnej części miasta; podział Starego Miasta na dwie części;
- nieuregulowane stosunki własnościowe;
- rozdrobnienie własności – w tym znikomy udział własności Skarbu Państwa oraz Gminy;
- utrata funkcji centrotwórczych i lokalizacja głównego trzonu handlu i usług na terenie innych dzielnic (m.in.: centrum handlowo-usługowe M1) i miast sąsiednich (Katowice);
- brak właściwej promocji, w tym gospodarczej i turystycznej obszaru staromiejskiego;
- braki w modernizacji infrastruktury rzutujący na standard mieszkań i lokali użytkowych.

Inne słabości obszaru nr 1 to:

- degradacja obszaru i wciąż za mały udział inwestycji (odnowy) wśród mieszkańców, co utrwała procesy schyłkowe – obniżona atrakcyjność lokalizacyjna,
- słaby wizerunek oraz utrata jej centrotwórczych funkcji,
- wyludnienie strefy staromiejskiej,
- brak szlaków i ścieżek łączących atrakcyjne miejsca obszaru nr 1 z innymi w spójny system,
- brak obiektów i skojarzeń ze Starówką wśród mieszkańców regionu,
- dotychczasowe braki w zakresie animacji działań kulturalnych prowadzonych na Starym Mieście (rozproszenie imprez po różnych miejscach w mieście), brak imprez małych, weekendowych. Brak strategii w tym zakresie.
- brak zaplecza na organizowanie imprez kulturalnych przy Rynku,
- niezaspokojone i nierozwiązane problemy parkingowe strefy staromiejskiej (problemy te nasilają się),
- niedobór lokali użytkowych na rozwijającą się drobną przedsiębiorczość w tym rejonie miasta,
- zdegradowane, tymczasowe targowisko przy ul. Grodzieckiej, osłabiające wizerunek i odbiór strefy staromiejskiej.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego – sfera przestrzenna i gospodarcza – określenie potrzeb

- modernizacja i wymiana infrastruktury technicznej, w tym obejmująca system wodno-kanalizacyjny, oświetlenie oraz system monitoringu wizyjnego Starówki;
- renowacja założenia urbanistycznego i wartościowych obiektów;
- przebudowa układu drogowego na obszarze nr 1;
- zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz tworzenie stref z preferencją dla ruchu pieszego (wnętrze strefy);
- stworzenie dogodnego punktu przesiadkowego w relacji z Będzinem, Wojkowicami i Bytomiem;
- zapewnienie miejsc parkingowych w rezultacie zrealizowanych prac;
- redukcja oddziaływania układu drogowego na środowisko naturalne, połączona z jej rozbudową; uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w tej części miasta;
- wzrost jakości i komfortu zamieszkiwania wewnątrz strefy;
- przywrócenie (w kontekście całego programu rewitalizacji) funkcji centrotwórczych Starego Miasta zatartych m.in. przez przekształcenia komunikacyjne;
- konieczna zmiana wizerunku miasta poprzez utworzenie ze Starego Miasta swoistej wizytówki miasta, wzmacniającej, a nie osłabiającej jego *image*.
- stymulowanie zaludniania strefy staromiejskiej – budowa nowych mieszkań komunalnych wewnątrz strefy – zabudowa plombowa oraz adaptacja budynków, odnowa istniejących zabudowań i ich modernizacja;
- właściwe oznaczenie i wizualne wyeksponowanie Starego Miasta;
- promocja gospodarcza Starówki w regionie oraz na zewnątrz;
- zmiany jakościowe w strukturze podmiotów gospodarczych na Starówce: wprowadzenie nowych podmiotów z sektora usług i obsługi ludności, w tym ho-re-ca.

Diagnoza społeczna

Stare Miasto nie należy do obszarów problemowych, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk dysfunkcji i patologizacji życia społecznego. Inne obszary podlegające rewitalizacji wykazują większą ilość negatywnych zjawisk społecznych, w tym niepożądanych i stwarzających zagrożenie dla stabilności życia społecznego w wymiarze jednostkowym i zbiorowym. Mogą

one prowadzić do zakłócenia równowagi społecznej, osłabienia więzi społecznych oraz spadku skuteczności kontroli społecznej.

Problemem społecznym Starówki jest jej **wyizolowanie** z reszty miasta przez układ drogowy oraz brak oferty spędzania czasu wolnego w rejonie Rynku, przez co następuje zatarcie funkcji centrotwórczych i społecznych tego rejonu miasta. Rynek powinien być realnym centrum miasta, tymczasem w Czeladzi spełnia on jedynie funkcje przesiadkowe.

Innym problemem społecznym związanym ze Starówką jest **brak poczucia jej wartości** i potencjału, co wzmacnia negatywny wizerunek tej strefy i może sprzyjać utrzymywaniu się stanu stagnacji społeczno-gospodarczej.

Realnym problemem rzutującym na walory, potencjał gospodarczy i perspektywy rewaloryzacji przestrzennej Starego Miasta jest jego stopniowe **starzenie się i wyludnienie**. Istnieje bezpośredni związek między starzeniem się populacji zamieszkującej obszar nr 1, migracją z tego terenu oraz brakiem bieżącej konserwacji substancji mieszkaniowej. Stopniowe wyludnienie strefy rzutuje z kolei na strukturę podmiotów, które lokują się wewnątrz takiej strefy. Osobnym problemem implikującym wybory lokalizacyjne podmiotów i firm jest mało „reprezentacyjna” struktura dochodowa i wiekowa mieszkańców Starówki.

W obszarze nr 1 zamieszkuje 777 mieszkańców, co stanowi 2,3% (spadek w porównaniu z 2004 r. o 1,4%) ogółu czeladzian.

Zgodnie z diagnozą zjawisk i problemów społecznych w pomocy społecznej, w obszarze tym znajdują się miejsca zamieszkania osób, które w 2009 roku zwracały się do MOPS o pomoc ze względu na skutki **pozostawania bez pracy**, problemy wynikające z **niepełnosprawności** oraz **długotrwałej choroby**, a także szeroko rozumiane **problemy życiowe rodzin** (niepełnych, wielodzietnych, potrzeby ochrony macierzyństwa, bezradność opiekuńczo-wychowawcza).

53 osoby zamieszkujące obszar nr 1 korzystało w 2009 r. z zasiłków pomocy społecznej przyznawanych przez MOPS. Działaniami pomocowymi było objętych blisko 7% mieszkańców Starego Miasta.

Liczba długotrwale bezrobotnych na obszarze Starego Miasta wynosi 41 osób.

Z obszaru nr 1 pochodzi 5 osób wykonujących prace społecznie użyteczne (10 w 2008 r.), a 7 osób brało udział w projekcie systemowym „Bez ograniczeń” (w 2008 r. – 6).

Poziom bezpieczeństwa na Starówce można określić jako dobry. Liczba przestępstw, które miały miejsce na obszarze Starego Miasta wyniosła 26 (stan za 31.08.2009 r.). Analizując liczbę przestępstw w innych obszarach rewitalizacji Czeladzi można zauważyć, iż obszar Starego Miasta jest najbezpieczniejszym obszarem wskazanym do rewitalizacji.

Określenie przyczyn kryzysu w obszarze nr 1 – sfera społeczna

Przyczyn zaistniałych zjawisk należy upatrywać w następujących procesach:

- odcięcie i wyizolowanie Starówki z obszaru miasta, przez co tworzy się swoista enklawa, w której mogą kumulować się niekorzystne zjawiska społeczne i w którym może nastąpić odcięcie od procesów rozwojowych kształtujących pozytywne i akceptowalne jako wzór zachowania społeczne które przebiegają w innych częściach miasta.
- utrata miejsca pracy i związane z tym konsekwencje: część osób długotrwale bezrobotnych traci kontakt z rynkiem pracy, przez co wymaga większej pomocy niż np. młodzież; wzrost zachowań „uzależniających” od pomocy społecznej, niska aktywność części osób pozostających bez pracy
- izolacja Starówki prowadzić może i zapewne prowadzi do tego, że część osób młodych przenosi się w inne części miasta, a obszar staje się wyludniony / starzeje się.

Wszystkie powyższe powodują, iż maleje zdolność inwestycyjna mieszkańców /właścicieli nieruchomości do dokonywania remontów.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego w obszarze nr 1 – sfera społeczna

- objęcie monitoringiem sytuacji społecznej w obszarze nr 1;
- ponowne włączenie Starówki w przestrzeń gospodarczą i społeczną miasta; ożywienie społeczne tej części miasta (poprzez kulturę, sport, rekreację)
- kontynuacja dialogu społecznego władz i mieszkańców; opracowanie i wdrożenie projektów aktywizacji życia społecznego i współuczestnictwa mieszkańców obszaru nr 1 w życiu społecznym miasta;

- wzrost aktywności oraz rozbudowa oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców;
- pomoc osobom bezrobotnym;
- usuwanie barier architektonicznych oraz reorganizacja przestrzenna Starego Miasta pod kątem potrzeb starszych oraz niepełnosprawnych;
- zapewnienie rodzinom wielodzietnym pomocy w zakresie szkolnym oraz – w miarę możliwości – pomoc materialna;
- organizacja przestrzeni Starego Miasta pod kątem spędzania wolnego czasu, w tym organizacja placów zabaw, terenu zielonego i bezpiecznego dla dzieci;
- stworzenie oferty kulturalnej dla młodzieży, co służyłoby ożywieniu obszaru;
- remonty domów i uporządkowanie posesji;
- powstanie nowych mieszkań – zaludnianie i odmłodzenie Starego Miasta;
- poprawa bezpieczeństwa na terenie Starówki – monitoring.

Cele strategiczne rewitalizacji w obszarze nr 1

Cele szczegółowe oraz strategiczne wynikają z przeprowadzonej diagnozy dla danego obszaru.

Cele strategiczne rewitalizacji w obszarze nr 1:

- wzrost atrakcyjności gospodarczej Starego Miasta;
- poprawa struktury przestrzennej i zmiany jakościowe w zagospodarowaniu;
- poprawa warunków mieszkaniowych i komunikacyjnych;
- wzrost udziału własności komunalnej;
- wzrost liczebności mieszkańców Starówki.

Cele szczegółowe rewitalizacji w obszarze nr 1:

- pełna adaptacja infrastruktury do współczesnych standardów, celem ożywienia gospodarczego i poprawy warunków mieszkaniowych;
- przebudowa układu drogowego oraz poprawa stanu komunikacji;
- zapewnienie istniejącym firmom z obszaru nr 1 warunków rozwoju poprzez przebudowę infrastruktury technicznej, w tym *internet*, poprawę jakości przestrzeni, dostęp do usług komplementarnych oraz promocję gospodarczą obszaru;

- poprawa stanu środowiska poprzez przebudowę infrastruktury oraz kontynuowanie działań mających na celu tworzenie strefy bezdymnej wewnątrz obszaru staromiejskiego;
- reorganizacja przestrzeni staromiejskiej pod kątem:
 - harmonijnego połączenia Starego i Nowego Miasta w jeden organizm przestrzenny oraz społeczno-gospodarczy;
 - potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych ruchowo (stopniowo);
 - zapewnienia spędzania wolnego czasu, głównie przez dzieci i młodzież;
 - organizacji imprez kulturalnych i masowych;
 - uporządkowania przestrzennego całości obszaru, w tym regulacji stanów prawnych nieruchomości, niezbędnych wyburzeń, regulacji zieleni, uporządkowania posesji, ekspozycji najcenniejszych obiektów;
 - przywrócenia historycznego kształtu założeniu urbanistycznemu, w zgodzie z wytycznymi konserwatorskimi;
- właściwe oznaczenie i promocja Starego Miasta; podjęcie działań służących włączeniu czeladzkiej starówki w szlak turystyczno-krajobrazowy województwa śląskiego;
- wprowadzenie nowych lub zatartych funkcji kreujących centrum miasta: obiektów i lokali decydujących o kulturalnym i gospodarczym charakterze i randze obszaru, dodających prestiżu miastu. Zmiana struktury podmiotów działających na Starówce.
- budowy nowych mieszkań w obszarze nr 1;
- zwiększenie gęstości zaludnienia obszaru oraz wzrost udziału mieszkańców Starówki w ogólnej liczbie mieszkańców do 4% w roku 2020.

Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji w obszarze 1

Zagrożenia realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszar nr 1:

- duża konkurencja między samorządami w ubieganiu się o wsparcie z EFRR, w szczególności na duże projekty dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich;
- brak środków budżetowych na inwestycje; negatywne oddziaływanie tego czynnika może być dodatkowo wzmocnione czynnikiem 1;
- kadencyjność – ryzyko zmiany kierunków rewitalizacji, częściowego jej zaniechania lub też zmiany priorytetów procesu rewitalizacji;

- małe zainteresowanie indywidualnych właścicieli renowacją zasobów, wynikające z niedoboru zachęt (np. brak ulg budowlanych) oraz wysokich wymogów konserwatora;
- niewielki udział mieszkańców i instytucji w procesie odnowy obszaru – realizacja zamierzeń urbanistycznych, gospodarczych i środowiskowych wobec braku pełnej realizacji elementów społecznych procesu rewitalizacji.

Szanse realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszar nr 1:

- możliwość znacznego sfinansowania projektów rewitalizacji ze źródeł zewnętrznych – możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych środków w finansowaniu poszczególnych komponentów procesu;
- wprowadzenie funkcji ceremonialnych (nie tylko urzędowych) do wnętrza obszaru nr 1: funkcji społecznych, kulturalnych i służących napływowi młodzieży oraz innych osób zainteresowanych rekreacją i turystyką „weekendową”, odwiedzaniem ciekawych miejsc, do jakich zrewaloryzowana Starówka ma należeć;
- stopniowa zmiana profilu działających na Starówce podmiotów gospodarczych, wzmocniana i „pobudzana” ukierunkowaną promocją gospodarczą tego obszaru;
- kontynuacja dialogu społecznego wokół wizji Starówki – włączenie się prywatnych inwestorów oraz firm w proces społecznej i gospodarczej przemiany obszaru 1;
- promocja obszaru 1 jako cennego dla dziedzictwa kulturowego regionu; wykorzystanie do promocji Starówki 750-lecia lokacji miasta przypadającej w roku 2012.

Silne strony obszaru 1 przeważają w znacznym stopniu nad jego słabościami. Spodziewane korzyści społeczne, ekologiczne oraz gospodarcze z rewitalizacji tworzą warunki do przełamania potencjalnych zagrożeń oraz słabości. Atutem wyróżniającym obszar nr 1 w ramach *PROM* jest kompleksowość kierunków jego rewitalizacji oraz oddziaływania w celu dokonywania zmian społecznych, przestrzennych i gospodarczych.

Na większość czynników zagrażających realizacji celów rewitalizacji Gmina nie ma wpływu. Warunkiem ograniczenia ryzyka realizacyjnego jest właściwe i sprawne przygotowanie projektów od strony technicznej i prawnej oraz zabezpieczenie montażu finansowego poszczególnych inwestycji ze strony Gminy oraz partnerów.

3.2.2. Pozostałe obszary rewitalizacji z dominującą funkcją mieszkaniową – obszary nr 2, 3 i 4 oraz tereny przemysłowe – głównie obszar nr 2

Tereny z dominującą funkcją mieszkaniową

Czeladź jest miastem zabudowanym nierównomiernie. 34% istniejących zasobów mieszkaniowych pochodzi sprzed 1945 roku. Najwięcej z tej grupy budynków zostało wybudowanych w latach 1918-45. Najmłodsze zasoby mieszkaniowe to mieszkania spółdzielcze, niemal wszystkie wybudowane po 1960 roku, a przed 1988 rokiem.

Istniejącą zabudowę mieszkaniową miasta można podzielić na:

- zabudowę historyczną Starego Miasta – stanowią ją głównie murowane budynki dwukondygnacyjne i parterowe oraz pojedyncze budynki trzykondygnacyjne, pochodzące z przełomu XIX i XX wieku oraz z pierwszej połowy XX wieku, głównie z lat 20-tych i 30-tych. Dawna drewniana zabudowa miasta jest w zaniku. Zabudowa Starego Miasta objęta jest strefą „A” ochrony konserwatorskiej;
- zabudowę kolonii i osiedli robotniczych (dzielnice związane z rozwojem XIX-XX wiecznym górnictwa węglowego), usytuowaną w większości na południowy-wschód i południowy-zachód od Starego Miasta. Należą do nich:
 - zespół mieszkaniowy „Piaski” usytuowany na południowy-wschód od centrum Czeladzi w bezpośrednim sąsiedztwie Kopalni Saturn (dawnej Kopalni Czeladź) – Szyb Piotr i Paweł, z pozostałością starej zabudowy robotniczej w rejonie ulicy Piaskowej. Tworzy go kilka zespołów mieszkaniowych zróżnicowanych pod względem urbanistycznym oraz architektonicznym, powstałych w różnych okresach, począwszy od końca XIX wieku po lata 20-te XX wieku;
 - zespoły mieszkaniowe położone na południowy-zachód od Starego Miasta, po zachodniej stronie Brynicy, w tym kolonie robotnicze przy ulicy Legionów, Dehnelów i 21 Listopada, związane z zabudową Kopalni Saturn – Szyb II wraz z przyległymi terenami parkowymi. Kolonię robotniczą przy ulicy Legionów, powstałą prawdopodobnie w latach 20-tych XX wieku, nazywaną „Nową Kolonią Saturn”, tworzy wolnostojąca, wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa, usytuowana wzdłuż dwóch równoległe biegnących dróg. Kolonię robotniczą przy ulicy Dehnelów tworzy zespół czterech budynków wielorodzinnych

wolnostojących oraz pozostałości zabudowań gospodarczych. Kolonia robotnicza przy ulicy 21 Listopada, położona wzdłuż Brynicy w bezpośrednim sąsiedztwie parku, jest jedną z najstarszych kolonii robotniczych na terenie miasta – pochodzi z pierwszych lat XX wieku. Jest to tak zwana „Stara Kolonia Saturn”. Tworzą ją robotnicze, wielorodzinne budynki mieszkalne, zabudowa gospodarcza, budynek szkoły oraz budynki mieszkalne pierwotnie użytkowane przez urzędników kopalni. Od strony północnej, po zachodniej stronie ulicy, zlokalizowane są obiekty o bardziej reprezentacyjnej formie. Dalej w kierunku południowym budynki mieszkalne to typowe przykłady „familoków” – wolnostojące, usytuowane równoległe do ulicy:

- niewielki zespół mieszkaniowy w sąsiedztwie Szybu III przy ulicy 3 Szyb;
- niewielki zespół dawnej zabudowy robotniczej, usytuowany na północ od Starego Miasta przy skrzyżowaniu ulicy Wojkowskiej i Szpitalnej.

Obszary dawnych kolonii robotniczych - Stare Piaski objęte są ochroną konserwatorską a kolonie 21 Listopada, Dehnelów i Legionów znajdują się pod opieką konserwatorską.

- zespoły współczesnej zabudowy (wielkoskalowe osiedla mieszkaniowe), usytuowane zarówno na północ (np. osiedle Miasta Auby - budownictwo płytowe doby lat 70-tych, Osiedle Nowotki – budownictwo przełomu lat 50/60-tych XX wieku, z kameralnym wnętrzem ulicy 17 Lipca i Waryńskiego), jak i na południe od Starego Miasta (np. Osiedle Dziekana z lat 80-tych XX wieku);
- zespoły zabudowy jednorodzinnej (usytuowane w różnych częściach miasta) wraz z kolonią domów fińskich, usytuowanych w rejonie ulic Dalekiej i 27-go Stycznia (południowo-wschodnia część miasta).

Tereny przemysłowe

Do połowy lat 90-tych dominującym na terenie Czeladzi przemysłem było górnictwo węgla kamiennego. W efekcie wyczerpywania złóż oraz recesji gospodarczej istniejąca na terenie miasta KWK „Saturn” została zlikwidowana w 1995 roku i w chwili obecnej w Czeladzi nie jest prowadzona eksploatacja górnicza. Tereny kopalniane w mieście

obejmowały głównie rejony ul. Dehnelów (ruch I), Poniatowskiego (szyb Julian) oraz ul. Betonowej (ruch III).

Walory historyczne i kulturowe obszarów nr 2, 3 i 4 oraz przemysłowych – głównie obszar nr 2

Obszar nr 2 (mieszkaniowy i przemysłowy): SATURN (powierzchnia: około 50 ha)

Rysunek 6. Mapa – Saturn

- historyczny, zachowany w całości, z niewielkimi naruszeniami, jednorodny i spójny układ kolonii robotniczej przełomu XIX/XX wieku, zrealizowanej jako założenie zbliżone do idei miasta-ogrodu. Zwarta zabudowa mieszkalna wraz z infrastrukturą społeczną (dom kultury, szkoła, park, klub urzędniczy) tworzy typowo śląski (polski) kompleks modernistycznej zabudowy kopalnianej, o dużej wartości historycznej.

Eksploatacja górnicza rozpoczęła się w mieście w latach 70-tych XIX wieku. Powstały wówczas spółki z kapitałem polskim, niemieckim, francuskim, które realizowały kompleksy

zabudowy przemysłowej oraz mieszkaniowej o wysokim standardzie. Dziedzictwem historycznym, dokumentującym przemysłowe korzenie rozwoju miasta, są kompleksy budynków KWK SATURN. Ulegają one jednak stopniowej degradacji i dewaluacji, stąd pilna potrzeba ich rewaloryzacji i nadania nowych, użytkowych, funkcji.

Do zabytkowych założeń przemysłu i techniki w mieście należą:

- KWK Saturn Ruch I, Czeladź ulica Dehnelów – kompleks o strukturze przestrzennej charakterystycznej dla zakładu wydobywczego z końca XIX i początku XX wieku, usytuowany w otoczeniu zieleni komponowanej oraz kilku zespołów osiedlowych o całościowym założeniu przestrzennym. Zabudowę kopalni stanowią obiekty murowane zbudowane z cegły, z elewacjami pozbawionymi tynku. Zabudowa ta zróżnicowana jest pod względem wysokości (budynki jedno-, dwu- i trzykondygnacyjne). W strukturze przestrzennej zespołu wyróżniają się segmenty głównych obiektów produkcyjnych oraz pierwszoplanowa grupa obiektów frontowych. Całość uzyskała historyzujący i w znacznej mierze ujednolicony wystrój. W kompleksie znajdują się budynki i budowle pochodzące z różnych okresów czasu. Występują tu dobrze zachowane przykłady cennych obiektów górnictwa, unikalne w skali regionu, a nawet kraju (obszar nr 2);
- KWK Saturn Ruch III, Czeladź-Piaski ul. Kościuszki – na terenie zakładu znajdują się obiekty przebudowane, bądź postawione współcześnie. W latach 90-tych część obiektów rozebrano, pozostawiając jedynie fragment zabudowy administracyjnej, pomocniczej i oddziałów produkcyjnych. Jedynie zabudowa w obrębie tzw. Starego Placu posiada znaczenie historyczne i walory kulturowe. Działania likwidacyjne zniszczyły jednakże dawny układ przestrzenny (obszar 3);
- KWK Saturn Ruch III, Czeladź-Piaski zespół Szybu Julian, ul. Poniatowskiego – niewielki kompleks rozbudowany na początku XX wieku przy szybie pomocniczym. Od lat 70-tych rozpoczęła się likwidacja zakładu, a przeprowadzone wyburzenia zakłóciły całkowicie dawny układ zabudowy. Pozostawiono nieliczne obiekty architektoniczne (obszar nr 3);
- Zakłady Płytek i Wyrobów Sanitarnych „Józefów” ul. Katowicka 157 – zespół ten tworzy średniej wielkości kompleks produkcyjny, usytuowany w południowej części miasta. Na

zespół składa się ujednoliconą zabudową o uproszczonej architekturze. Tworzą ją obiekty z lat 20-tych XX wieku oraz postawione w okresie powojennym. Pierwotny układ zespołu jest nieczytelny, jedynie trzy obiekty zachowały wygląd zbliżony do pierwotnego.

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe, Stacja Pomp w Czeladzi, ul. Staszica 124 – jest to niewielkie założenie o typowym dla tego typu zakładów układzie.

Tereny dawnych założeń przemysłowych (Kopalnia Saturn – ul. Dehnelów, ul. Kościuszki, zabudowania Szybu Julian – ul. Poniatowskiego) objęte są opieką konserwatorską.

Na terenie miasta Czeladzi oprócz zabytkowych założeń przemysłu i techniki, znajdują się także tereny przemysłowe, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. Usytuowane są one zarówno na północ, jak i południe od Starego Miasta. Wchodzące w ich skład obiekty (poza nielicznymi wyjątkami) nie wymagają podjęcia natychmiastowych działań rewaloryzacyjnych. Problemy tych terenów mają także naturę społeczną, związaną głównie z bezrobociem jako następstwem likwidacji przemysłu wydobywczego w mieście.

Atuty (**mocne strony**) obszaru nr 2 to:

- dogodne warunki mieszkaniowe – położenie poza ścisłym centrum, w obszarze o wysokiej wartości krajobrazu (strefa ochronna), blisko terenów zielonych o dużej powierzchni;
- potencjał społeczny obszaru – znaczna liczba mieszkańców obszaru może zostać zaangażowana w pracę „u podstaw”, w odniesieniu do pracy społecznej;
- bliskie położenie Katowic;
- dogodne położenie, blisko DK nr 94 oraz drogi wewnętrznej części zachodniej miasta – ul. Dehnelów;
- duża wartość użytkowa (gospodarcza – pomimo daleko posuniętej degradacji i dewastacji) terenów poprzemysłowych oraz zabudowań kopalnianych;
- wśród zabudowy Saturna służby konserwatorskie wskazują na obiekty rangi unikatowej w Polsce i Europie, które należy objąć szczególną ochroną. Duża wartość architektury zespołu pokopalnianego, tworzonego łącznie przez dwa pałace, zabudowania kopalni

(częściowo unikatowe na skalę europejską) oraz założenia parkowe, w części również ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków;

- jasny i harmonijny układ założenia urbanistycznego kopalni, umożliwiający dużą elastyczność w adaptacji na współczesne funkcje;
- duża powierzchnia terenów wolnych, które mogą zostać przeznaczone na funkcje typowo gospodarcze;
- uzbrojenie terenu (ul. Dehnelów) w sieci główne infrastruktury (wod-kan, nN, śN, ciepło, telefon, dojazd).

Obszar nr 3: Stare PIASKI (powierzchnia: 62,6 ha)

Rysunek 7. Mapa - Stare Piaski

- zachowany niemal w całości układ przestrzenny przykopalnianego osiedla robotniczego. Osiedle składa się z 3 kompleksów, spośród których wyróżnia się zabudowa ul. 3 Kwietnia – najstarsza część, z roku 1865 r. oraz w ul. Kościuszki – z lat 1903-1905;
- zabudowa mieszkaniowa związana z zabudową przemysłową szybu „Julian”: przy ul. Poniatowskiego i Francuskiej;
- budynki powstałe przy ul. Nowopogońskiej, Warszawskiej, Krzywej, Betonowej, wraz z zielonymi ogródkami i skwerami;

- wille i pałacyki właścicieli i zarządców kopalni: ul. Sikorskiego 1, 3 i 5 oraz kamienice przy ul. Sikorskiego.

Zabudowa ta tworzyła spójny, klasycyzujący i modernistyczny układ przestrzenny, z bogatym programem socjalnym (ochronki, szkoły, ogród jordanowski, kościół, poczta, boiska, tereny zielone).

Atuty (**mocne strony**) obszaru nr 3 to:

- położenie obszaru nr 3 przy głównej, wewnętrznej osi komunikacyjnej miasta (ul. Nowopogońska); dogodny dojazd z każdego kierunku w mieście i poza nim, dobre połączenia komunikacyjne komunikacją miejską i wahadłową (busey);
- niedalekie położenie Sosnowca i Katowic;
- dobrze rozwinięta podstawowa infrastruktura społeczna (Centrum Edukacyjno-Społeczne PIASKI);
- zabytkowy charakter części zabudowy – potencjał turystyczny i promocyjny dla miasta;
- zachodzące pozytywne zmiany w strukturze przestrzennej dzielnicy.

Obszar nr 4 (Nowe Miasto – powierzchnia ok.40 ha) nie należy do historycznych założeń, natomiast ciekawe jest założenie-oś kompozycyjna tworzona przez kameralne zabudowania przy ulicy 17 Lipca.

Rysunek 8. Mapa - Nowe Miasto

Atuty (**mocne strony**) obszaru nr 4 to:

- centrotwórcza funkcja gospodarcza i społeczna obszaru nr 4, przejęta od obszaru nr 1, liczne firmy zlokalizowane na terenie obszaru nr 4;
- dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna;
- brak wyraźnych objawów kryzysu w sferze gospodarczej i społecznej;
- położenie obszaru w ciągu dróg powiatowych, dogodny dojazd do DK 94.

Stan techniczny części zabytków w obszarach 2 i 3 jest niezadowolający. Ponadto struktura własności jest rozproszona. Wieloletnie użytkowanie przez państwowe zakłady ukształtowało w miarę jednolitą strukturę mieszkańców tych osiedli, którzy w dobie restrukturyzacji tych zakładów (w czasie, gdy nakłady na modernizację są niewspółmierne do ich możliwości nabywczych) nie są w stanie samodzielnie zmodernizować mieszkania, a jako wspólnoty – budynków i ich otoczenia. Zmieniły się także standardy mieszkaniowe i obecnie budynki (przed kapitalnym remontem) nie przedstawiają wysokiej wartości użytkowej. Ze względu na szczegółowe uregulowania odnośnie odnowy zabytków, którymi jest znaczna część zabudowań w obszarach nr 2 i 3, a także niechęć czy brak środków prywatnych inwestorów do odnawiania obiektów, ulegają one niszczeniu.

Ze względu na znaczącą wartość historyczną oraz charakter, jaki mogą odegrać te osiedla w kształtowaniu potencjału turystycznego miasta w zakresie dziedzictwa przemysłowego konieczna jest ich szybka inwentaryzacja, stopniowa waloryzacja, w tym adaptacja do współczesnych standardów mieszkaniowych.

Granice ochrony konserwatorskiej

Obszar nr 2 – ochrona konserwatorska typu „A” (wpis do ewidencji zabytków); objęto nią budynki mieszkalne, z wyłączeniem obiektu mieszkalnego nr 8. Ochrona krajobrazu („E”).

Na terenie przemysłowym obszaru nr 2 ścisłą ochroną konserwatorską nie objęte są obecnie żadne z kompleksów. W ewidencji zabytków (kat. „B”) umieszczone są natomiast XIX wieczne zabudowania kopalniane (Ruch I) przy ul. Dehnelów, które wraz z siedzibą dyrekcji (Dehnelów 2), pałacykiem zarządcy (Dehnelów 10) oraz osiedlami przy ul. Legionów i 21

listopada (wszystkie w ewidencji zabytków) oraz towarzyszącą im infrastrukturą społeczną i terenami zielonymi (Park Jordan, Park 21 Listopada, Park przy dyrekcji i siedzibie zarządcy) tworzyły jednorodny kompleks przestrzenny.

Zabytkami ściśle chronionymi są **maszyny górnicze i przemysłowe**, znajdujące się na terenie zabudowań kopalni SATURN w granicach obszaru nr 2.

Poniżej przedstawione zostały **zabytki** (budynki) w obszarze nr 2:

- zabudowa kopalni KWK SATURN – wpis do wojewódzkiej ewidencji zabytków:
 - budynki dyrekcji, administracji i straży pożarnej;
 - Pałac Pod Filarami – położony w parku oraz w pobliżu byłej kopalni;
 - kompleks wieży wyciągowej, budynku maszyny wyciągowej, kotłowni, warsztatów, szatni, pomieszczeń wentylatorów;
 - łaźni i cechowni;
 - nadszybia szybów I i II oraz wieży nadszybowej szybu I;
 - kompresorowni i budynku transformatora.

Obszar nr 3 – ochrona konserwatorska (zabytki ujęte w rejestrze zabytków) dotyczy obiektów układu urbanistycznego i zabudowy osiedla robotniczego:

a) budynki mieszkalne:

- ulica **3.Kwietnia** 2,3,4,5,6,7,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,20,21,22,24,26;
- ulica **Kościuszki** 1,4,6,8,10,12,14,16,18,20,22;
- ulica **Sikorskiego** 1,6,8,10,24,26;
- ulica **Mickiewicza** 8.

b) budynki użyteczności publicznej:

- „**Dom Katolicki**” – ulica Kościuszki 3
- **kościół parafialny** pod wezwaniem Matki Bolesnej (ul. Francuska – Kościuszki)
- **kapliczka na skrzyżowaniu** ulic Francuskiej i Kościuszki
- dawny **klub urzędniczy** – ulica Sikorskiego 3.

c) zespół osiedlowy, który tworzy zabudowa ulic:

- **Krzywej** 1,2,3,4,5;
- **Warszawskiej** 1,2,3,4,5,6,7,8,10;

- **Nowopogońskiej** 210,1212,214,216,218,220;
- **Zwycięstwa 1.**

d) Budynki mieszkalne przy ulicy **Francuskiej** 5,7,9,11,13;

e) Zabudowa mieszkaniowa przy ulicy:

- **Betonowej** 1,2,4,6,8,10,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,34;
- **Nowopogońskiej** 230,232,234,236,238,240,242.

Określenie granic obszaru rewitalizacji

Obszary rewitalizacji pokrywają się zarówno z przestrzennym zasięgiem poszczególnych jednostek przestrzennych: dzielnic, osiedli lub kolonii, ale także z mapą problemów społecznych, przygotowywaną corocznie przez jednostki miejskie zajmujące się problematyką społeczną.

Wyznaczono 3 główne obszary rewitalizacji, w których występują problemy społeczne:

- SATURN – **Obszar nr 2** (ul. 21 Listopada w granicach działki drogi i za domami w kierunku wałów Brynicy, obszar w granicach zabudowy kopalnianej, Dehnelów, Węglowa, Miła, Legionów),
- Stare PIASKI – **Obszar nr 3** (ul. Kościuszki, Mickiewicza, Krzywa, Krakowska, Warszawska, Zwycięstwa, Trznadla, Sikorskiego, Graniczna, Betonowa, Francuska, 3 Kwietnia, Nowopogońska od Krakowskiej do Betonowej),
- Nowe Miasto – **Obszar nr 4** (ul. Ogrodowa, Kombatantów, Tuwima, Grodziecka, Szkolna, Szpitalna, Waryńskiego, Miasta Auby).

Wyznaczenie tak szerokiego zakresu przestrzennego rewitalizacji wynika w przypadku obszaru 3 ze skali potrzeb przestrzennych i środowiskowych, a w przypadku wszystkich 3 obszarów z dominacją funkcji mieszkalnej – ze względu na liczne problemy społeczne w nich występujące lub wysokie prawdopodobieństwo ich wystąpienia.

W ramach terenów przemysłowych (głównie obszar nr 2) objętych ostrymi objawami stanu kryzysowego przeznaczono do rewitalizacji obszar i najbliższe okolice byłej KWK Saturn, pomiędzy ul. Dehnelów, a ul. Węglową – **Obszar nr 2** (patrz mapa).

Łącznie powierzchnia obszaru nr 2 wynosi ok. 50,ha.

Diagnoza i kierunki rewitalizacji

Opis objawów stanu kryzysowego w obszarach nr 2, 3 i 4 – sfera przestrzenna i gospodarcza

Każdy z wymienionych rodzajów zabudowy mieszkaniowej wymaga różnego rodzaju działań rewaloryzacyjnych, jednakże najwięcej objawów stanu kryzysowego wykazują stare osiedla i kolonie robotnicze. Ich zabudowa pierwotnie tworzyła jednolitą strukturę dzielnic robotniczych, usytuowanych wokół kopalni. W całości zamieszkiwane były przez pracowników przemysłu, tworząc swego rodzaju autonomiczną enklawę społeczną. Zespoły te wyróżniały się geometrią planu, sposobem zagospodarowania, kompozycją urbanistyczną oraz jakością detali architektonicznych. W chwili obecnej poszczególne zespoły zostały sztucznie wydzielone poprzez niekorzystne zmiany urbanistyczne, przede wszystkim lokalizację nowych budynków, wyburzenia zabudowań gospodarczych, a także części zabudowy mieszkaniowej.

Do najostrzej zarysowanych **objawów stanu kryzysowego** należą:

- Zły stan techniczny zabudowy i infrastruktury. Sytuację trudnych warunków bytowych w najstarszych zasobach mieszkaniowych pogarsza niski standard ich wyposażenia (szczególnie jeśli chodzi o sieci wod-kan; węzły sanitarne). Ponadto nie remontowane gruntownie przez dłuższy czas budynki niszczeją, a ich walory użytkowe maleją. Istnieje również potrzeba usunięcia szkodliwych substancji, z których budynki te zostały zbudowane.
- Braki w zagospodarowaniu terenu. Braki te dotyczą głównie wyposażenia w elementy małej architektury, takie jak ławki, place zabaw czy oświetlenie, a także w zieleni towarzyszącą przestrzeniom wspólnym osiedli.
- Nieuregulowane stosunki własnościowe. Nieuregulowana forma zarządu w części obszarów.

Objawy stanu kryzysowego również wykazuje teren Nowego Miasta w większości ukształtowany w latach 1952-1985. Jego kształt urbanistyczny i model przestrzenny wynika z kierunków przyjmowanych w latach 50-tych oraz 70-tych.

W granicach Nowego Miasta mamy do czynienia m.in. z architekturą wielkopłytową, która charakteryzuje się m.in.:

- zwartym, trwałym zainwestowaniem o obniżonym standardzie,
- niską jakością architektury,
- wyizolowaniem ze struktury miejskiej,
- niedopasowaniem skali zabudowy do przylegającej tkanki miejskiej,
- „dehumanizacją” zabudowy i negatywnymi procesami socjologicznymi,
- nieproporcjonalnie dużym skupiskiem mieszkańców.

Po 1989 roku, wraz z rozpoczęciem procesu restrukturyzacji górnictwa, prowadzącym do likwidacji KWK SATURN, na terenie miasta zaczęła następować degradacja terenów i obiektów poprzemysłowych (obszar nr 2). Bardzo często na skutek zaniechania produkcji czy opuszczenia, zdewastowane, zdegradowane, niezagospodarowane czy zagospodarowane ekstensywnie tereny poprzemysłowe stały się „ugorami przemysłowymi”. Obecnie postępujący stan kryzysowy tych obszarów przejawia się między innymi:

- Złym stanem technicznym zabudowy i infrastruktury: Nie remontowane i nie zabezpieczone obiekty stopniowo niszcząc stwarzają zagrożenie dla otoczenia. Ich stan techniczny jest niezadowalający i budzi zastrzeżenia natury eksploatacyjnej i bezpieczeństwa. Degradacji ulega infrastruktura techniczna obiektów i całego terenu.
- Postępująca degradacja przestrzenna: Wyburzenia pojedynczych obiektów poprzemysłowych, a także naturalna, nie kontrolowana sukcesja roślinności powodują chaos przestrzenny oraz zacieranie się czytelnych niegdyś układów przestrzennych.
- Utratą znaczenia i rangi: Likwidacja przemysłu wydobywczego, tak istotnego niegdyś dla rozwoju i funkcjonowania miasta oraz jego mieszkańców spowodowała spadek rangi

tych terenów do rangi obszarów problemowych. Stały się one źródłem problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

- Negatywnym oddziaływaniem na otoczenie: Przejawia się ono w negatywnym odbiorze wizualnym i estetycznym tych terenów zarówno przez mieszkańców miasta, jak i przyjezdnych. W ich oczach tereny poprzemysłowe nie przedstawiają również żadnej większej wartości użytecznej i estetycznej.
- Znacznym przekształceniem elementów środowiska przyrodniczego: Eksploatacja bogactw naturalnych jest jedną z głównych form antropopresji, oddziałujących w istotny sposób na środowisko przyrodnicze oraz strukturę przestrzenno-krajobrazową regionu. W wyniku działalności przemysłowej zarówno tereny poprzemysłowe, jak i te do nich przylegające, zostały w znacznym stopniu przekształcone. Zmianie uległy między innymi stosunki wodne, stan gleb, ukształtowanie terenu itp.

Materiał zdjęciowy obrazujący zdegradowanie obszaru rewitalizacji nr 2 (Saturn)

Zdjęcia 1 i 2. Zniszczone budynki oraz tereny

Zdjęcie 3. Stary budynek Warsztatów Mechanicznych; Zdjęcie 4. Budynek mieszkalny na ulicy 21 Listopada

Zdjęcia 5 i 6. Zdegradowane budynki w obszarze Saturn

Zdjęcia – Źródło: UM Czeladź

Materiał zdjęciowy obrazujący zdegradowanie obszaru rewitalizacji nr 3 (Stare Piaski)

Zdjęcia 1 i 2. Skwer na ulicy Francuskiej i Nowopogońskiej

Zdjęcie 3. Zdegradowane budynki mieszkaniowe; Zdjęcie 4. Ulica Mickiewicza

**Zdjęcie 5. Zasoby mieszkaniowe na ulicy Krakowskiej;
Zdjęcie 6. Zniszczony budynek mieszkaniowy przy ul. Kościuszki**

Materiał zdjęciowy obrazujący zdegradowanie obszaru rewitalizacji nr 4 (Nowe Miasto)

Zdjęcia 1,2,3 i 4. Zasoby mieszkaniowe wraz z otoczeniem

Zdjęcia – Źródło: UM Czeladź

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarach nr 2, 3 i 4 – sfera przestrzenna i gospodarcza

Jedną z głównych przyczyn stanu kryzysowego starych osiedli i kolonii robotniczych jest utrata przez część ich mieszkańców źródeł utrzymania. Przyczyną degradacji zasobów mieszkaniowych jest również brak jednego zarządcy / administratora – w przeszłości była nim kopalnia, obecnie wspólnoty mieszkaniowe. Wspólnoty przy niskich nakładach nie są w stanie zadbać o remont kapitalny elewacji czy dachu.

Przemiany polityczno-gospodarcze lat 90-tych w Polsce spowodowały gwałtowne natężenie procesów związanych z upadkiem działalności przemysłowej, w tym z likwidacją przemysłu wydobywczego. Ich następstwem stał się problem terenów poprzemysłowych oraz rosnąca liczba bezrobotnych, szczególnie widoczna w przypadku likwidacji jednego, lecz znaczącego dla gospodarki miejskiej zakładu.

Ponadto wraz z upływem czasu wzrastają wymagania społeczne w zakresie standardu zamieszkania, który w przypadku osiedli i kolonii pozostaje na niższym niż współcześnie poziomie. Przyczyny problemów przestrzennych osiedli wielkopłytowych wynikają m.in. z zastosowanych technologii, użytych materiałów itp. Podobnie jak w przypadku osiedli i kolonii robotniczych, zmianie uległy wymagania społeczne.

Opisując objawy stanu kryzysowego terenów przemysłowych można zauważyć wyróżniające się jego przyczyny, które stanowią także **słabości obszaru nr 2:**

- opuszczenie kompleksu i pozostawienie go poza użytkowaniem,
- brak spójnej wizji wykorzystania terenów pokopalnianych,
- wysokie koszty adaptacji i rewaloryzacji terenów pokopalnianych do współczesnych standardów użytkowych,
- istniejące szczegółowe uregulowania odnośnie odnowy zabytków przemysłowych oraz wynikająca z nich niechęć prywatnych inwestorów do odnawiania obiektów.

Inne słabości obszaru nr 2, 3 i 4

- niski standard obsługi przez sieć infrastruktury głównej (wod-kan) i drogowej (obszary nr 2 i 3), jej niedostosowanie do współczesnych standardów (obszar nr 2 i 3);
- mała dostępność obszaru nr 2 (komunikacja, drogi łączące obszar z drogami głównymi);
- niewykorzystany potencjał gospodarczy – wolne obiekty w obszarze nr 2;
- niska skłonność mieszkańców obszaru nr 3 do ponoszenia kosztów inwestycyjnych związanych z modernizacją obszaru;
- kumulowanie się problemów społecznych związanych z utratą pracy lub brakiem aktywności zawodowej, wyłączenie grup z życia społecznego, rodzące się dysfunkcje, a nawet patologie – obszar nr 2 i 3;
- degradacja starej zabudowy w obszarze nr 2 i 3 – brak gruntownych remontów;

- utrwalanie się w części obszaru nr 2 i 3 monostruktury społecznej, w której mogą pojawiać się dysfunkcje, a nawet zachowania patologiczne;
- słaby wizerunek obszaru nr 3 jako miejsca częściej występujących problemów społecznych.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn stanu kryzysowego w obszarach nr 2, 3 i 4 – sfera przestrzenno-środowiskowa i gospodarcza – określenie potrzeb

Obszar nr 2 (SATURN):

- modernizacja systemu wodno – kanalizacyjnego;
- adaptacja budynków oraz renowacja terenu wokół budynków pod kątem potrzeb osób starszych, dzieci i młodzieży;
- odnowa istniejących zabudowań, w tym termorenowacja dachów, wymiana stolarki, drzwi, renowacja elewacji oraz usunięcie szkodliwych materiałów;
- pobudzanie przedsiębiorczości poprzez organizację warsztatów informacyjnych i szkoleniowych dla mieszkańców zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności;
- likwidacja niskiej emisji jako czynnika obniżającego atrakcyjność osiedli;
- stopniowa zmiana wizerunku osiedli poprzez skoordynowanie działań promocyjnych ze Spółdzielnią SATURN i Czeladzką Spółdzielnią Mieszkaniową;
- powołanie jednostki zarządzającej mieniem poprzemysłowym i za nie odpowiadającej;
- zabezpieczenie szczególnie cennych i unikatowych obiektów przed dalszą degradacją;
- możliwość wykorzystania wcześniejszych koncepcji zagospodarowania części obiektów na potrzeby społeczne i edukacyjne (np. filia uczelni wyższej, szkoła średnia) oraz gospodarcze (np. inkubator nowych mikro-firm itp.);
- rewaloryzacja obiektów zabytkowych oraz zabytków kultury przemysłowej (maszyn);
- wyburzenia obiektów niepotrzebnych, kolidujących z projektem zagospodarowania terenu lub też pozostających w szczególnie złym stanie technicznym;
- usunięcie „dzikiej zieleni”, rekultywacja terenów przylegających do zabudowań oraz uzupełnienie zieleni komponowanej;

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

- wyposażenie w niezbędną infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, drogową, teletechniczną i inne media terenów celem ich zagospodarowania na cele gospodarcze oraz inne;
- promocja gospodarcza i inwestycyjna terenu;
- wprowadzani na teren kopalniany nowych firm przez podmiot zarządzający terenem.

Obszar nr 3 (Stare PIASKI):

- modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego w ulicach 3 Kwietnia, Kościuszki, Mickiewicza, warunkująca poprawę stanu wód rzeki Brynicy oraz gleby;
- renowacja terenu wokół budynków pod kątem potrzeb osób starszych, dzieci i młodzieży; regulacja zieleni oraz uporządkowanie terenu; wyburzenia komórek i dzikich obiektów;
- modernizacja zasobów mieszkaniowych;
- odnowa istniejących zabudowań, w tym termorenowacja dachów, wymiana stolarki, drzwi, renowacja elewacji przy użyciu środków zapobiegających ucieczce ciepła;
- organizacja warsztatów informacyjnych i szkoleniowych dla mieszkańców zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej; doradztwo zawodowe;
- organizacja imprez sportowych i kulturalnych;
- remonty komunalnych i prywatnych lokali oraz obiektów gospodarczych w obszarze;
- podjęcie działań na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji;
- podjęcie kompleksowych działań zmierzających do likwidacji niskiej emisji w zabudowie wielorodzinnej jako czynnika znacznie obniżającego standardy środowiskowe w okresie zimowym oraz obniżającego atrakcyjność mieszkaniową całej dzielnicy.

Obszar nr 4 (Nowe Miasto):

- poprawa stanu zasobów mieszkaniowych;
- renowacja terenu wokół budynków pod kątem potrzeb osób starszych, dzieci i młodzieży; regulacja zieleni oraz uporządkowanie terenu;
- organizacja warsztatów informacyjnych i szkoleniowych dla mieszkańców zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej; doradztwo zawodowe;

- organizacja imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych;
- rozwój terenów przemysłowych przy ul. Szpitalnej i Wojkowickiej,
- podjęcie kompleksowych działań zmierzających do likwidacji niskiej emisji jako czynnika rzutującego na stan powietrza atmosferycznego w mieście.

Diagnoza społeczna – obszary nr 2, 3 i 4

Obszar nr 2 należy do obszarów problemowych, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk dysfunkcji życia społecznego. Obszar wykazuje relatywnie (w porównaniu z innymi obszarami) większą ilość zjawisk i procesów społecznych, w tym niepożądanych i stwarzających zagrożenie dla stabilności życia rodzinnego, kulturalnego i społecznego.

Problemem społecznym obszaru jest jego częściowa **izolacja** z reszty miasta przez układ drogowy, co może prowadzić do stereotypowego odbioru tego obszaru jako enklawy biedy i problemów społecznych.

Realnym problemem społecznym obszaru nr 2 (oraz nr 3) jest jego **ubożenie**, związane w większości z utratą bazy ekonomicznej rodzin go zamieszkujących (**bezrobocie**), jaką była zlikwidowana, położona niedaleko, KWK SATURN. Kopalnia odegrała ważną rolę w ukształtowaniu struktury społecznej obszaru, co może, chociaż nie musi, prowadzić do trudności w pokonywaniu barier ekonomicznych i społecznych w obszarze nr 2 (niska mobilność, obniżone kwalifikacje itp.). Inne problemy społeczne charakterystyczne dla tego obszaru to alkoholizm i niepełnosprawność.

Problematyczny jest zamieszkały rejon przy ul. Węglowej. Tereny kopalni (ponad 33 ha) są niezamieszkałe.

Obszar nr 2 otoczony jest terenami poddawany rekultywacji, co może niekorzystnie wpływać na jego odbiór społeczny i wizerunek tej części miasta. Utrwalona monostruktura społeczna obszaru nr 2 może także zagrozić trwałości pożądanym zmianom społecznym.

Obszar ten jest gęsto zaludniony. W 2009 r. zamieszkiwało go 3003 osób. W stosunku do ogólnej liczby ludności miasta obszar SATURN zamieszkuje około 8,9 % ludności.

Mieszkańcy tego obszaru zwracali się w 2009 roku do MOPS poszukując pomocy przede wszystkim ze względu na **problemy wynikające z pozostawania bez pracy**. W dalszej

kolejności odnotowano trudności w funkcjonowaniu społecznym wynikające z **niepełnosprawności** oraz **bezzadności opiekuńczo-wychowawczej** i pozostałych problemów życiowych, głównie dotyczących rodzin niepełnych i wielodzietnych.

Zasiłki pomocy społecznej przyznano 89 osobom z tego rejonu, dotyczyły one w sposób bezpośredni i pośredni blisko 3% ogółu mieszkańców obszaru.

Na obszarze nr 2 SATURN liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 94.

Z obszaru nr 2 pochodzi 11 osób wykonujących prace społecznie użyteczne (9 w 2008 r.), a 8 osób brało udział w projekcie systemowym „Bez ograniczeń” (w 2008 r. – 4).

Poziom bezpieczeństwa na obszarze można określić jako dobry. Liczba przestępstw, które miały miejsce na obszarze Saturn wyniosła 30 (stan za 31.08.2009 r.).

Obszar nr 3: częściowo potwierdza stereotyp terenów pokopalnianych jako problemowych, jeśli chodzi o nasilenie zjawisk dysfunkcji, a nawet patologizacji życia społecznego. Obszar wykazuje dość wysoką ilość negatywnych zjawisk społecznych (w tym niepożądanych

i stwarzających zagrożenie), które mogą prowadzić do zakłócenia równowagi społecznej w dzielnicy, wzrostu stopnia odczuwalnego zagrożenia oraz spadku skuteczności kontroli społecznej (problemy alkoholowe, przemoc i zagrożenie przestępczością).

Teren obszaru 3 jest styczny do głównej arterii wewnętrznej dzielnicy – ul. Nowopogońskiej. Lokalizacja pomaga w zachowaniu funkcji gospodarczych, natomiast wewnątrz strefy, w tym zwłaszcza stara zabudowa przy ul. 3 Kwietnia-Kościuszki oraz częściowo – Nowopogońskiej – wykazuje większą od średniej w obszarze ilość dysfunkcji społeczno-ekonomicznych.

W obszarze tym zamieszkuje 4.240 (w 2004 r. 4.974) osób. Mieszkańcy obszaru Stare Piaski stanowią aż **12,55 %** ogółu czeladzian.

Zasiłki pomocy społecznej przyznano 136 osobom z tego rejonu, dotyczyły one w sposób bezpośredni i pośredni blisko 3,2% ogółu zbiorowości mieszkańców Starych Piasków.

Na obszarze nr 3 liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 150. W porównaniu z innymi obszarami, jest to bardzo wysoki wskaźnik.

Z obszaru nr 3 pochodzi 10 osób wykonujących prace społecznie użyteczne (podobnie w 2008 r.), a 9 osób brało udział w projekcie systemowym „Bez ograniczeń” (w 2008 r. – 7).

Dominującymi problemami społecznymi obszaru, jakie występowały w minionych latach w obszarze pomocy społecznej były problemy wynikające z: **pozostawania bez pracy, niepełnosprawności, długotrwałych chorób**, a także **problemy życiowe rodzin niepełnych i wielodzietnych**. Odrębnym problemem jest **alkoholizm** oraz **spadek poczucia bezpieczeństwa**, którego źródeł można szukać m.in. wśród młodzieży, która nie znajduje dla siebie alternatywnego sposobu spędzania czasu wolnego. Obszar nr 3 o dużym zasięgu przestrzennym charakteryzuje się też **wyższym wskaźnikiem odnotowanych incydentów i przestępstw**. Liczba przestępstw, które miały miejsce na obszarze Starych Piasków wyniosła 76 (stan za 31.08.2009 r.)

Obszar nr 4: Nowe Miasto nie należy do obszarów problemowych, jeśli chodzi o szczególne nasilenie czy koncentrację zjawisk dysfunkcji i patologizacji życia społecznego, niemniej ze względu na liczebność populacji jest jednym z obszarów zainteresowania służb społecznych.

Realnym problemem rzutującym na walory i potencjał gospodarczy i społeczny obszaru jest jego stopniowe **starzenie się**. Istnieje bezpośredni związek między starzeniem się populacji zamieszkującej obszar rewitalizowany oraz jego potencjałem rozwojowym. Struktura społeczna strefy rzutuje na strukturę firm w niej obecnych oraz możliwości ich rozwoju.

Lokalizacja obszaru pomaga w zachowaniu jego mocnej funkcji gospodarczej oraz roli w całym mieście, natomiast wewnątrz osiedla Nowotki wykazuje – jako licznie zamieszkanym teren – sporo przypadków i dysfunkcji związanych z alkoholem i problemami rodzin niepełnych oraz wielodzietnych.

W obszarze nr 4 zamieszkuje 8.240 osób (**24,4 %** ogółu czeladzian), w 2004 r. – 8.576.

Zgodnie z diagnozą zjawisk i problemów społecznych w pomocy społecznej, w obszarze tym kumulują się miejsca zamieszkania osób, które w 2009 roku zwracały się do MOPS o pomoc ze względu na skutki **pozostawania bez pracy**, problemy wynikające z **niepełnosprawności** oraz długotrwałej choroby, a także szeroko rozumiane **problemy życiowe rodzin** (rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, potrzeby ochrony

macierzyństwa, bezradność opiekuńczo – wychowawcza). W granicach obszaru Nowe Miasto odnotowano miejsca zamieszkania osób, które zwróciły się do MOPS w poszukiwaniu wsparcia z powodu **ubóstwa**.

Zasiłki pomocy społecznej przyznano 203 osobom z tego rejonu, dotyczyły one w sposób bezpośredni i pośredni blisko 2,5% ogółu zbiorowości mieszkańców Nowego Miasta.

Na obszarze nr 4 liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła 275 . W porównaniu z innymi obszarami, jest to najwyższy wskaźnik.

Z obszaru nr 4 pochodzi 26 osób wykonujących prace społecznie użyteczne (31 w 2008 r.), a 19 osób brało udział w projekcie systemowym „Bez ograniczeń” (w 2008 r. – 10).

W ostatnich latach coraz większym problemem staje się kwestia przestępczości. Obszar nr 4 o dużym potencjale demograficznym, charakteryzuje się też **najwyższym wskaźnikiem odnotowanych incydentów i przestępstw**. Liczba przestępstw, które miały miejsce na obszarze Nowego Miasta wyniosła 120 (stan za 31.08.2009 r.).

Określenie przyczyn stanu kryzysowego w obszarach nr 2, 3 i 4 – sfera społeczna

Przyczyn stanu kryzysowego należy upatrywać przede wszystkim w zjawiskach i procesach związanych z utratą pracy i bazy ekonomicznej mieszkańców obszaru:

- część osób długotrwale bezrobotnych traci kontakt z rynkiem pracy, przez co wymaga większej pomocy niż np. młodzież, która jest bardziej mobilna i łatwiej dostosowuje się do aktualnych potrzeb i sytuacji na rynku pracy (udział młodzieży wśród bezrobotnych spada);
- wzrost zachowań „uzależniających” od pomocy społecznej, postaw roszczeniowych, głównie w części obszaru nr 3,
- niska aktywność i mobilność części osób pozostających bez pracy,
- brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego dla młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Problem ten dotyczy także osób w wieku średnim i starszych, które są jeszcze aktywne życiowo (a np. na zasiłkach, rentach lub pobierają inne świadczenia), jednak nie angażują się w życie społeczności. Właśnie z myślą o takich grupach należy stworzyć możliwość zaangażowania się w mikro-inicjatywy;

- niewielki udział przestrzeni publicznych dostępnych dla dzieci, młodzieży oraz osób starszych o funkcji stricte rekreacyjnej, sportowej itp.
- brak w świadomości społecznej potrzeby szybkiego rozwiązania problemów obszaru nr 2 (część przemysłowa). W związku z tym zauważalny jest brak rzetelnej debaty społecznej na temat przeznaczenia i przyszłości tego obszaru w mieście. Tymczasem jest on jednym z najważniejszych czynników decydujących o sukcesie rewitalizacji tego typu terenów.

Określenie kierunków usuwania objawów i przyczyn kryzysu w obszarach nr 2, 3 i 4 - sfera społeczna

- rozwój inicjatyw służących dostosowaniu do potrzeb i sytuacji na rynku pracy; organizacja Klubu Pracy, spółdzielni pracowniczej itp.; pomoc osobom bezrobotnym, które zadeklarują chęć czynnego udziału w programie aktywizacji – szkolenia, staże, warsztaty, pomoc psychologa oraz doradcy zawodowego;
- rozszerzenie zakresu zajęć środowiskowych, zwłaszcza dla dzieci z obszaru nr 2 i 3;
- organizacja przestrzeni pod kątem spędzania wolnego czasu, w tym m.in. stworzenie Miejskiego Domu Kultury oraz centrum edukacyjnego dla dzieci i młodzieży;
- rozbudowa oferty społecznej i kulturalnej dla mieszkańców;
- zapewnienie rodzinom wielodzietnym pomocy w zakresie szkolnym oraz – w miarę możliwości – pomoc psychologów i pomoc materialna;
- remonty domów i uporządkowanie posesji, co pozwoli zaangażować mieszkańców w realizację celów dotyczących ich własnego środowiska życia;
- wyłonienie liderów społecznych w obszarach. Organizowanie konkursów pomiędzy obszarami i osiedlami na najlepsze mikro-inicjatywy;
- waloryzacja terenów zielonych, rekreacyjnych oraz sportowych, w tym m.in. Parku Prochownia, Parku Mickiewicza oraz kompleksu sportowego przy ul. Mickiewicza.

Cele strategiczne rewitalizacji obszarów nr 2, 3 i 4 oraz terenów przemysłowych – obszar nr 2

- waloryzacja, odnowa i nadanie nowych funkcji obiektom poprzemysłowym;
- adaptacja i waloryzacja najcenniejszych obiektów Saturna na cele społeczne, w tym przede wszystkim nadszybia szybu I i Elektrowni;
- wzrost atrakcyjności kolonii SATURN;
- poprawa struktury przestrzennej i zmiany jakościowe w zagospodarowaniu;
- poprawa warunków mieszkaniowych w starych zasobach;
- wymiana infrastruktury głównej w obszarze nr 3 – poprawa stanu środowiska;
- ograniczanie niskiej emisji w budownictwie wielorodzinnym –poprawa stanu środowiska;
- wzrost aktywności i inicjatyw mieszkańców w oparciu o infrastrukturę społeczną oraz pracowników społecznych i wolontariuszy;
- podjęcie działań zwiększających mobilność i dostosowawczych do sytuacji na rynku pracy; objęcie szczególną troską młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych;
- spadek liczby przestępstw i kolizji z prawem;
- przeprowadzenie debaty publicznej dotyczącej funkcji obszaru nr 2 – określenie modelu przekształceń oraz przyszłej funkcji użytkowej;
- uzbrojenie terenu pokopalnianego na potrzeby jego rozwoju;
- przystąpienie do pozyskiwania partnerów gospodarczo-społecznych i szukania źródeł finansowania projektów dotyczących adaptacji budynków do nowych funkcji;
- wprowadzenie nowych firm przez podmiot zarządzający całym kompleksem;
- nawiązanie współpracy z szkołami wyższymi i instytucjami regionalnymi, które mogą odegrać pomocniczą rolę w wykorzystaniu potencjału terenów w obszarze nr 2.

Cele szczegółowe rewitalizacji obszarów nr 2, 3 i 4 oraz terenów przemysłowych – obszar nr 2

- pełna adaptacja infrastruktury do współczesnych standardów;
- rozbudowa inicjatyw służących „wykorzystaniu” potencjału społecznikowskiego ludzi starszych oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży, zwłaszcza z rodzin niepełnych i zagrożonych;

- poprawa stanu środowiska przez ograniczenie niskiej emisji, zwłaszcza w obszarze nr 3 i 4;
- reorganizacja przestrzeni publicznych pod kątem:
 - uruchomienia telecentrum w dzielnicy Stare Piaski
 - organizacji imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych;
 - wprowadzenia funkcji edukacyjnej z myślą o młodzieży i integracji społecznej;
 - potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych ruchowo (stopniowo);
 - zapewnienia możliwości spędzania wolnego czasu, głównie przez dzieci i młodzież;
- właściwe oznaczenie i podjęcie działań służących włączeniu zabytkowych osiedli w szlak turystyki przemysłowej województwa śląskiego;
- wprowadzenie nowych lub zatartych funkcji kreujących wagę i rangę obszarów: obiektów i lokali decydujących o kulturalnym i gospodarczym charakterze, dodających prestiżu;
- renowacja i modernizacja starych zasobów mieszkaniowych;
- termorenowacja i ucieplnienie osiedla Nowotki – poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu środowiska w mieście;
- pełna rekultywacja terenów pokopalnianych oraz wnętrza kopalni – obszar nr 2;
- zagospodarowanie na cele gospodarcze terenów niezabudowanych: budowa infrastruktury głównej (dróg, wodociągu, kanalizacji, sieci energetycznej, teletechnicznej itp.) na potrzeby realizacji strefy aktywności gospodarczej; budowa sieci wewnętrznej – obszar nr 2;
- przebudowa i adaptacja zabytkowych obiektów na cele społeczne: kulturalno-oświatowe, edukacyjne.

Szanse i zagrożenia realizacji celów rewitalizacji w obszarach nr 2, 3 i 4

Zagrożenia realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszar nr 2, 3 i 4:

- duża konkurencja między samorządami w ubieganiu się o wsparcie z EFRR;
- zagrożenie brakiem środków własnych na zapewnienie wymaganego wkładu własnego – skala potrzeb jest niewspółmierna do możliwości czasowego generowania takich kwot, jakie byłyby wymagane wobec skali interwencji;

- Brak wsparcia dla projektów dotyczących rewaloryzacji zabudowy mieszkaniowej i pogłębienie się złego stanu zabudowy –właściciele wobec ogromnej skali kosztów – nie są w stanie podjąć się realizacji całościowej rewaloryzacji starej substancji mieszkaniowej;
- ryzyko częściowego zaniechania procesów odnowy obszarów podlegających rewitalizacji;
- rosnąca apatia mieszkańców oraz inercja w obszarach nr 2 i 3, co może prowadzić do utrwalenia ich wyłączenia z życia społecznego i w rezultacie – także gospodarczego;
- utrwalenie się negatywnego obrazu obszaru nr 3 wśród mieszkańców, co może sprzyjać utrzymaniu się raczej niekorzystnego wizerunku i potocznej opinii o tym obszarze;
- spadek poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów nr 2 i 3, co może skutkować utrwaleniem wyłączenia ekonomicznego najstarszej części obszaru nr 3 oraz częściowo także marginalizacji gospodarczej obszaru nr 2;
- nie włączenie się mieszkańców i instytucji w proces odnowy obszaru – realizacja zamierzeń urbanistycznych, gospodarczych i środowiskowych, brak realizacji społecznych elementów składowych procesu rewitalizacji;
- utrzymanie i nasilanie się niekorzystnych procesów ludnościowych (migracja, ujemne saldo migracji, ujemny przyrost naturalny).
- wysokie koszty przygotowania projektów rewaloryzacji i regeneracji terenów pokopalnianych, które mogą prowadzić do wyodrębniania mniejszych, a co za tym idzie – mniej spektakularnych (oczekiwanych społecznie) etapów realizacyjnych;
- ryzyko braku partnera/-ów użytkujących kompleks SATURN. Adaptacja na potrzeby użytkowe (zarówno gospodarcze, jak i społeczne) wymaga, aby obiekty rewaloryzowane (budynki zabytkowe) miały określoną nie tylko funkcję, ale i aby w fazie projektowania szczegółowego wskazany był już ich użytkownik/ użytkownicy. W przypadku nie pozyskania przez miasto instytucji (np. szkoły, placówki lub duże firmy) zainteresowanej lokalizacją w tego typu obiektach ich rewaloryzacja traci swój sens ekonomiczny;
- brak promocji obszarów pokopalnianych – ryzyko utrwalenia obecnego stanu rzeczy;
- brak odpowiedniej promocji turystycznej jako unikatowego kompleksu zabudowy przemysłowej regionu górnośląskiego;
- rzutujące na odbiór i perspektywy ożywienia obszaru zdewastowane obiekty i dziko porośnięte tereny otwarte (obszar nr 2);

- spore koszty dostosowania do współczesnych wymogów i standardów, zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków.

Szanse realizacji celów i kierunków rewitalizacji – obszary nr 2, 3 i 4:

- możliwość znacznego sfinansowania projektów rewitalizacji oraz infrastrukturalnych ze źródeł zewnętrznych – możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych środków (m.in. WFOŚiGW) w finansowaniu poszczególnych projektów infrastrukturalnych oraz rekultywacji;
- kontynuacja dialogu społecznego wokół koncepcji zmiany wizerunku obszaru nr 2 i 3 oraz promowaniu Nowego Miasta jako terenów szczególnie atrakcyjnych do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym przemysłowej), przyciągania inwestorów i instytucji mogących zlokalizować się w zdegradowanych obiektach;
- promocja inwestycyjna terenów w obszarach nr 2, 3 i 4 (w obszarach tych znajdują się tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą, w tym przemysłową) oraz podjęcie działań nakierowanych na pobudzenie (w tym promocja) mikroprzedsiębiorczości jako szansa dla rozwoju społecznego i ekonomicznego obszaru nr 2;
- wzbogacenie terenów w obszarze nr 2 i 3 o infrastrukturę społeczną, kulturalną i edukacyjną (np. centrum edukacyjne, domy kultury) jako istotny element kreowania więzi i postaw społecznych;
- stopniowa waloryzacja zabytkowych obiektów, w tym mieszkalnych ze znaczącym współudziałem (finansowym) wspólnot mieszkaniowych, prywatnych właścicieli;
- oznaczenie szlaku turystycznego i ich promocja – kreowanie głównie nowego wizerunku i odbioru społecznego wśród mieszkańców, wzrost świadomości wartości historycznej i kulturowej obszarów nr 2 i 3. Te działania mogą sprzyjać kreowaniu nowego, opartego o dziedzictwo przemysłowe, wizerunku całego miasta;
- wykorzystanie instytucji działających w mieście do przeprowadzenia projektów aktywizacji zawodowej i społecznej wśród mieszkańców obszarów, zwłaszcza obszaru nr 3.
- włączenie terenu po KWK SATURN do szlaku turystyki przemysłowej województwa śląskiego – cele promocyjne, wzajemna współpraca z Urzędem Marszałkowskim nad projektem promocji obszarów.

3.3. Podział na projekty i zadania inwestycyjne

Tabela 31. Projekty i zadania inwestycyjne – obszar Stare Miasto

Obszar rewitalizacji nr 1 – Stare Miasto
Kanalizacja i modernizacja wodociągów wraz z infrastrukturą towarzyszącą: skablowanie sieci nN i rozbudowa sieci gazowej renowacja nawierzchni.
Etap 2 obejmujący ulice ks. Pieńkowskiego i Związku Orła Białego
Przebudowa ulicy Kombatantów oraz skrzyżowania z ulicą Szpitalną
Przebudowa terenów handlowych w centrum miasta w miejscu targowiska przy ul. Grodzieckiej (nazwa robocza przebudowa targowiska przy ul. Grodzieckiej)
Bezpieczna komunikacja piesza – tunel pod DK-94
Centrum Kulturalno-Społeczne Rynek 22
Przebudowa budynków Rynek 26-28
Przebudowa budynku ul. Rynkowa 8
Przebudowa budynku ul. Katowicka 4 na cele społeczno-edukacyjne i mieszkaniowe
Wyburzenie i budowa budynku Bytomska 20
Waloryzacja przestrzeni staromiejskiej – aleja spacerowo-rekreacyjna na tzw. Zapłociu
Monitoring wizyjny Starówki (i innych części miasta)
Przebudowa i budowa uzbrojenia technicznego ulicy Katowickiej i Żabiej
Utworzenie na Starym Mieście Systemu Informacji Miejskiej o terenie i jego walorach kulturowych <ul style="list-style-type: none"> a) System Oznakowania Obszarów Atrakcyjnych Kulturowo b) Publiczne Punkty Dostępu do Internetu, w tym telecentrum Katowicka 4, hot-spotu na płycie Rynku oraz 3 infokioski na Rynku, ul. Szpitalnej i 1Maja
Lokalizacja miejskich funkcji centrotwórczych w obszarze Starego Miasta Przeniesienie na Rynek obchodów Dni Czeladzi oraz części imprez o zasięgu ogólnomiejskim. Wprowadzenie do kalendarza imprez wydarzeń związanych z lokowaniem miasta, jego historią oraz kulturą, folklorem i specyfiką. Odnowa tradycji jarmarków czeladzkich.
Oznaczenie ścieżek rowerowych, biegnących przez obszar Starówki jako obszar centralny
Budowa nowych / stymulowanie powstania nowych budynków mieszkalnych
Realizacja projektu „Bez ograniczeń” – w mieście i obszarze nr 1.
Realizacja programu prac społecznie użytecznych

Tabela 32. Projekty i zadania inwestycyjne - obszar Saturn

Obszar rewitalizacji nr 2 – SATURN
Adaptacja cechowni na potrzeby kultury, sztuki i biznesu
Adaptacja i przebudowa budynku Galerii Sztuki Współczesnej ELEKTROWNIA w Czeladzi
Zabezpieczenie i modernizacja budynków nadszybia i maszynowni szybu I i II
Adaptacja warsztatu elektrycznego na potrzeby administracyjne i kulturalne
Adaptacja budynku warsztatu mechanicznego na cele kulturalne i turystyczne (rzemiosło, wystawy, mobil-klub itp.)
Budowa uzbrojenia technicznego terenów pokopalnianych na potrzeby ich rozwoju: wodociągu, kanalizacji, ulicy Scheiblera
Budowa kanalizacji sanitarnej i odwodnienia w ulicy Dehnelów i Miłej
Multicentrum – adaptacja dawnego Domu Ludowego przy ul. 21 Listopada na centrum edukacyjne dla dzieci i młodzieży
Usuwanie acekolu i azbestu z budynków Spółdzielni SATURN: Legionów 2a, Legionów 6a, Legionów 10a, Legionów 14a, Legionów 18a, Legionów 22a, Legionów 26a, Legionów 30a, Legionów 34a
Usuwanie acekolu z budynku Czeladzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej 21 Listopada 18
Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. Kontynuacja programu „Bez ograniczeń”. Program organizacji prac społecznie użytecznych. Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych.
Promocja walorów obszaru Saturn i włączenie go w szlak kulturowy – miejski (System Oznakowania Obszarów Atrakcyjnych Kulturowo) oraz regionalny (szlak zabytków przemysłu województwa śląskiego)

Tabela 33. Projekty i zadania inwestycyjne – obszar Stare Piaski

Obszar rewitalizacji nr 3 – STARE PIASKI
Przebudowa infrastruktury technicznej, w tym kanalizacji, wodociągu w ulicach 3 Kwietnia, Kościuszki i Mickiewicza
Modernizacja budynków przy ul. Kościuszki – 3 Kwietnia. Etap I – Pilotażowa renowacja budynku: ul. Kościuszki 18 i 14
Przebudowa układu drogowego Starych Piasków – połączenie skrzyżowania ul. Sikorskiego i Kościuszki z ulicą Trznadla i Nowopogońską
Przebudowa skweru przy ul. Francuskiej / Nowopogońskiej na pasaż do kościoła wraz z reprezentacyjnym placem miejskim z fontanną i wieżą
Waloryzacja terenów zielonych oraz rekreacyjno-sportowych – ulica Mickiewicza (park i stadion MOSiR)
Modernizacja zasobów mieszkaniowych – usuwanie azbestu - eternitu: - Nowopogońska 222, 224. - Zwycięstwa 1, 3. , - Krzywa 1, 2, 3, 4, 5. - Warszawska 1, 3, 4, 5, 7.
Modernizacja zasobów mieszkaniowych – usuwanie azbestu - eternitu: - Nowopogońska 210, 212, 214, 216, 218, 220. - Warszawska 2, 6, 8, 10. - 3 Kwietnia 2, 4, 6.
Modernizacja zasobów mieszkaniowych – usuwanie azbestu - acekołu ul. Nowopogońska 208, 208a, 208b, 208c
Uruchomienie telecentrum jako rozwój funkcji Centrum Edukacyjno – Społecznego PIASKI uruchomienie hot-spotu na skwerze dzielnicowym przy ul. Francuskiej – Nowopogońskiej
Oznakowanie dzielnicy jako atrakcji kulturowej (dzielnica francuska)
Zapewnienie możliwości rekreacji oraz aktywnej turystyki – realizacja szlaków rowerowych łączących dzielnicę z Sosnowcem, centrum miasta i Siemianowicami Śląskimi
Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych Program prac społecznie użytecznych – pilotaż.
Organizacja imprez sportowych i kulturalnych w Parku Prochownia, docelowo także na nowym placu miejskim

Tabela 34. Projekty i zadania inwestycyjne - obszar Nowe Miasto

Obszar rewitalizacji nr 4 – NOWE MIASTO
Termorenowacja zasobów mieszkaniowych na osiedlu Nowotki oraz w jego rejonie: - ul. Spółdzielcza – Czysta, ul. Szpitalna – Szkolna, rejon ul. 17 Lipca
Usuwanie elementów acekolowych z wielorodzinnych budynków mieszkaniowych - Szpitalna 13, 15, 17, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35.
Usuwanie elementów eternitowych z wielorodzinnych budynków - ul. Szpitalna 55-57
Kontynuacja współpracy kulturalnej ze Spółdzielczym Domem Kultury ODEON: spektakle, konferencje itp.
Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych z wykorzystaniem kompleksu boisk sportowych przy Zespole Szkół przy ul. Szkolnej.
Festyny Zdrowia – badania profilaktyczne dla mieszkańców
Promocja zdrowego trybu życia – organizacja imprez sportowych np. tzw. Siły Rowerowej w mieście
Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych. Prace społecznie użyteczne. Projekt „Bez ograniczeń”.

Tabela 35. Projekty i zadania inwestycyjne o charakterze ogólnomiejskim

Projekty i zadania dla 4 obszarów rewitalizacji
Stworzenie bazy ofert wolnych terenów i obiektów pod działalność gospodarczą i inwestycje
Opracowanie systemu zachęt dla inwestorów
Promocja gospodarcza miasta
Lokalizacja miejskich funkcji centrotwórczych w obszarze Starego Miasta Przeniesienie na Rynek obchodów części imprez o zasięgu ogólnomiejskim. Wprowadzenie do kalendarza imprez wydarzeń związanych z lokowaniem miasta, historią kulturą i folklorem. Odnowa tradycji jarmarków czeladzkich.
Wdrożenie elektronicznego systemu informacji o mieście (e- kioski)
Opracowanie projektu tras kulturowych (SOOAK) oraz rowerowych, łączących atrakcyjne miejsca w mieście
Zwiększenie więzi społecznych oraz stopnia identyfikacji z miastem poprzez organizację imprez kulturalnych, sportowych, rekreacji masowej i poprzez te imprezy uaktywnienie promocji miasta.
Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. I Punktu Informacyjnego dla Bezrobotnych Projekt „Bez ograniczeń”. Projekt prac społecznie użytecznych.
Profilaktyka zdrowia: <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja Festynów Zdrowia, • Promocja zdrowego stylu życia. Organizacja miejskich imprez i rajdów z aktywnym udziałem władz miejskich (np. Rowerowa Masa Krytyczna, turnieje itp.), • Zakup specjalistycznego sprzętu dla Szpitala.
Wprowadzenie funkcji społeczno-kulturalnych w obszarze SATURN : <ul style="list-style-type: none"> • organizacja warsztatów rewitalizacyjnych • .kontynuacja działalności i rozwój Galerii Sztuki Współczesnej ELEKTROWNIA • Rozwój działalności Muzeum SATURN.

3.4. Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji

Z przeprowadzonej analizy uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych (w tym potencjału własnego) oraz szans i zagrożeń rozwoju zdegradowanych obszarów miejskich Czeladzi, a także założeń planowania strategicznego Miasta Czeladź, wynikają priorytetowe działania władz samorządowych, które mają być podjęte, w obszarach rewitalizacji, dla których sporządzony jest ten program.

Niniejszy *Program Rewitalizacji* obejmuje swoim obszarem najważniejsze z punktu widzenia interesu lokalnej społeczności tereny. Pilotażowe projekty rewitalizacyjne ujęte w niniejszym dokumencie zostały zidentyfikowane na podstawie analizy kluczowych płaszczyzn rozwojowych obszaru miasta oraz potrzeby interwencji władz samorządowych oraz innych podmiotów społeczno - gospodarczych, w specyficzne obszary społeczne, gospodarcze i przestrzenne na obszarach rewitalizacji Czeladzi.

Pilotażowe projekty zostały zidentyfikowane i opisane według dostępnej dokumentacji oraz wiedzy podmiotów, które będą odpowiedzialne za ich przyszłe wdrażanie, a także według stanu zaawansowania ich przygotowania. Wzięto również pod uwagę możliwości budżetowe i organizacyjne władz miasta, a także podmiotów zaangażowanych w ich realizację.

Zawarty w niniejszym opracowaniu zbiór pilotażowych projektów wskazuje na potrzebę najpilniejszej interwencji w określonych płaszczyznach życia społeczno-gospodarczego i przestrzennego Miasta. Stanowiąc może podstawę do ubiegania się o środki z funduszy zewnętrznych, w tym strukturalnych UE. Wskazane poniżej kryteria są zbiorem najistotniejszych aspektów, na podstawie których określono pilotaż i kolejność realizacji zadań wskazanych w *Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.

Przy wyborze projektów oraz ustaleniu kolejności realizacji zadań wzięto pod uwagę następujące kryteria:

- Zgodność zapisów dokumentów programowych rozwoju miasta, powiatu oraz regionu,

- Intensywność wpływu na kompleksowość działań rewitalizacyjnych oraz osiągnięcie zakładanych celów – spójności społeczno-gospodarczej,
- Intensywność wpływu realizacji projektu na odnowę obszarów zdegradowanych oraz podniesienie walorów i atrakcyjności terenów zdegradowanych w mieście,
- Powiązanie z innymi projektami dotyczącymi rozwoju przestrzennego, gospodarczego i społecznego;
- Poziom zaawansowania w przygotowaniu organizacyjnym oraz dokumentacji projektów w ramach rewitalizacji,
- Akceptacja społeczna i poziom zaspokojenia potrzeb mieszkańców,
- Określone zasoby finansowe Miasta Czeladź,
- Możliwość uzyskania współfinansowania ze źródeł zewnętrznych.

3.5. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Priorytetowym celem *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* jest odnowa zdegradowanych obszarów oraz wzrost społeczno - gospodarczy. Koncepcja ta ma charakter długoterminowy. W wyniku jej realizacji powstaną efekty, których miernikiem są oczekiwane wskaźniki. Dzięki wskaźnikom, możliwe będzie uzasadnienie wiarygodności i realności zdań planowanych w ramach *PROM*.

Poniżej zestawiono wskaźniki realizacji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na lata 2009 – 2015*. Na tak długi okres planowania trudno określić szczegółowe miary wskaźników, dlatego podane wskaźniki mają charakter szacunkowy i mogą ulec zmianie na dalszym etapie realizacji programu i projektów rewitalizacji.

Tabela 36. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć programu rewitalizacji

Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej 814 m
Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej 732 m
Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej 507 m
Skablowana sieć nN 965 m
Rozbudowana sieć teletechniczna 472 m
Wybudowanych 67 punktów świetlnych
Około 5.683 m ² przebudowanej infrastruktury drogowej, w tym 2 przebudowane skrzyżowania
wybudowane pawilony handlowe
Wybudowany tunel (bezkolizyjne przejście dla pieszych) pod DK94
2 wybudowane budynki o funkcjach społeczno kulturalnych, turystycznych, edukacyjnych i mieszkaniowych
5 przebudowanych budynków na cele gospodarcze, turystyczne, mieszkaniowe i edukacyjno – mieszkaniowe
Wybudowana aleja wraz z ławkami, placykami, oświetleniem itp. - aleja na Zapłociu
1 wdrożony projekt monitoringu wizyjnego
8-przebudowanych obiektów przemysłowych na cele m.in. kultury, turystyki, sztuki i biznesu
Usunięty azbest z obiektów ujętych w PROM: w tym 1006,74 – 1078,14 Mg usuniętego azbestu (acekolu) oraz 5.720 m ² usuniętego azbestu (eternitu) oraz 9.042 – 32.285 usuniętych okładzin acekolowych z budynków mieszkaniowych wielorodzinnych
2 zmodernizowane budynki mieszkalne w obszarze dzielnicy Stare Piaski
Przebudowana przestrzeń publiczna – centrum dzielnicowe w dzielnicy Piaski
Elektroniczny system ofert inwestycyjnych - baza ofert terenów i obiektów
Kampania promocji inwestycyjnej miasta
2 systemy oznakowania kulturowego
Wdrożony system Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP-ów), w tym 2 uruchomione telecentra
Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalnych – 298 szt.
1 projekt ścieżek rowerowych, obejmujący m.in. obszary rewitalizowane i cenne kulturowo
Ilość osób objętych programami i warsztatami społecznymi: 114 – 135
Liczba zorganizowanych badań profilaktycznych: około 30.000
Liczba osób uczestniczących w imprezach związanych z profilaktyką zdrowia: ok. 5000

IV. Planowane działania w latach 2009 – 2015 na obszarach rewitalizowanych

Urząd Miasta w Czeladzi rozpoczął pracę nad *Programem Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* w roku 2003. Zaczątkiem prac nad *PROM* były konsultacje społeczne projektów rewitalizacji strefy staromiejskiej (od 2003 roku) oraz osiedli mieszkaniowych 21 Listopada oraz 3 Kwietnia (2004).

W roku 2008 anonsowano przystąpienie do aktualizacji Programu, biorąc pod uwagę nowe uwarunkowania okresu programowania 2007-2013.

Anonse w tej mierze pojawiły się w gazecie samorządowej kilkakrotnie, wzywając spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe do nadsyłania propozycji zadań inwestycyjnych. Podobne ogłoszenia umieszczono na stronie internetowej.

Podejmowane w latach wcześniejszych działania inwestycyjne mają ścisły związek z planem działań zawartym w *Programie Rewitalizacji*. Działania podejmowane wcześniej stanowiły punkt wyjściowy dla działań planowanych w ramach *Programu Rewitalizacji* na lata 2009 – 2015.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 37. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 1

L.p.	Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 1 STARE MIASTO:	Okres realizacji	UWAGI
1.	Opracowanie „Studium rewaloryzacji strefy staromiejskiej”, inwentaryzacja urbanistyczna i opracowanie diagnozy; określenie kierunków przekształceń; uzyskanie akceptacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ). Opracowanie planu miejscowego	2003 – 2004 2005 2007	Obowiązkowe dla stref ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz w celu opracowania założeń nowego planu miejscowego dla strefy. Plan miejscowy uchwalony w związku z zapisami ustawy o planowaniu przestrzennym, celem uporządkowania rozwoju przestrzennego obszaru.
2.	Opracowanie dokumentacji budowlano-wykonawczej dotyczącej przebudowy infrastruktury technicznej w rejonie czeladzkiej Starówki, w tym postępowanie OOS	2003 – 2005	Przygotowanie dokumentów potrzebnych do podjęcia działań odnowy Starówki w Czeladzi.
3.	Zagospodarowanie otoczenia Urzędu Miasta przy ul. Katowickiej 45	2000	Zagospodarowanie skarp i remont schodów głównych.
4.	Termomodernizacja obiektu biurowego przy ul. 1-go Maja 25	2003 – 2004	Zmiana estetyki budynku, w dużej mierze pozytywnie wpływająca na otoczenie. Instytucje oraz firmy zlokalizowane w tej części miasta zyskały estetyczne zaplecze prowadzenia własnej działalności.
5.	Termomodernizacja centrali Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. 1 Maja 27 wraz z zagospodarowaniem otoczenia	2007-2009	Zmiana estetyki i zagospodarowania terenu wokół budynku. Nadanie mu reprezentacyjnego charakteru.
6.	Rewitalizacja czeladzkiej średniowiecznej Starówki – etap 1: infrastruktura (projekt przebudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, energetycznej i drogowej w ulicach: Bytomska, Rynek, Rynkowa, Kościelna, Katowicka, Kacza, Ciasna, Walna, Grodziecka, cz. Będzińska). Przebudowa płyty Rynku	2006-2007	Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.
7.	Przebudowa układu drogowego ulic 1 Maja -Szpitalna – Podwalna w centrum Czeladzi	2009	Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.
8.	Budowa Domu Seniora przy ul. Szpitalnej	1997 – 1999	Celem inwestycji było wzmocnienie potencjału w zakresie opieki społecznej w mieście.
9.	Przebudowa i rozbudowa budynku dawnego szpitala psychiatrycznego na potrzeby komunalnego budynku wielorodzinnego przy ul. Szpitalnej 5a	2005-2008	Celem inwestycji było stworzenie nowych 43 mieszkań w obszarze Starówki.
10.	Budowa budynku socjalnego Szpitalna 5c	2009	Celem projektu jest stworzenie obiektu dla rodziców samotnie wychowujących dzieci.
11.	Częściowa przebudowa obiektu Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. 1 Maja 27	1997 i 2008-2009	Celem inwestycji było dostosowanie obiektu do potrzeb osób starszych oraz adaptacja pomieszczeń na salę wystaw.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

12.	Komunikacja społeczna: Włączenie w proces rewitalizacji mieszkańców, zwłaszcza Starówki oraz osiedla 21 Listopada i tzw. Starych Piasków; przeprowadzane konsultacje społeczne i prezentacje założeń rewitalizacji.	2003 – 2004 2008 – 2009	Konsultacje społeczne stały się elementem budowania spójnej i wspólnej dla całego miasta wizji rewaloryzacji Starego Miasta.
13.	Komunikacja z partnerami gospodarczymi procesu rewitalizacji: Włączenie w proces rewitalizacji Starego Miasta ENION S.A. O/ Będzin oraz Górnośląskiej Spółki Gazownictwa Sp. Z o.o. w Zabrze. Zawarto porozumienia z ENION S.A. O/ Będzin odnośnie przygotowania fazy technicznej projektu.	2003 – 2004	Spółki są partnerami w procesie rewitalizacji, a ich inwestycje będą prowadzone równoległe z inwestycjami komunalnymi.
14.	Promocja Starego Miasta jako obszaru kulturowo cennego dla całego regionu; promocja idei rewitalizacji Starego miasta wśród mieszkańców oraz przy użyciu środków masowego przekazu	od 1999	Jest to jeden z istotnych elementów warunkujących powodzenie procesu rewitalizacji, który warunkuje też zmianę wizerunku całego miasta w Aglomeracji.

Tabela 38. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 2

L.p.	Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 2 SATURN:	Okres realizacji	UWAGI
1.	Rozpoczęcie przebudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej – budowa wodociągu i kanalizacji oraz wymiana nawierzchni ulicy 21 Listopada	2004-2005	Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.
2.	Rekultywacja terenu i powiększenie terenów zieleni urządzonej (w Parku Alfred) w otoczeniu kolonii Saturn oraz osiedla Musiała.	od 2000	Sukcesywnie dokonywane są nowe nasadzenia. W roku 2010 planuje się wykonanie tras rowerowych, m.in. na terenach Parku Alfred.
3.	Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Legionów i Miłej	2007-2008	Działania prowadzone przez Spółdzielnię Mieszkaniową Saturn.
4.	Termomodernizacja budynku biurowego przy ul. Dehnelów 38-40	2007	Działania prowadzone przez Spółdzielnię Mieszkaniową Saturn.
5.	Remont Pałacu Pod Filarami wraz z otoczeniem (Dehnelów 10)	1999–2007	Pałacyk wzniesiony wraz z kopalnią SATURN, jedna z atrakcji turystycznych miasta, z zachowanymi wnętrzami epoki. W Pałacu mieści się Pałac Ślubów, siedziba muzeum miejskiego wraz z galeria artystyczną. Miejsce koncertów muzycznych, wieczorów literackich itp.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

6.	Uporządkowanie terenu Parku Grabek, nowy plac zabaw, oświetlenie. Poprawa w zakresie bieżącego utrzymania parku. Uporządkowanie amfiteatru.	2005-2008	Wyposażenie terenu w infrastrukturę rekreacyjną; zapewnienie dzieciom miejsca zabaw i rozwoju ruchowego. Poprawa jakości zagospodarowania terenów zielonych, służących całej społeczności miasta jako miejsce odpoczynku i relaksu, a także miejsce spotkań i imprez ogólnomiejskich.
7.	Remont pałacu – siedziby Dyrekcji kopalni na cele spa & wellness (Dehnelów 2)	2009-2010	Działania prywatnego przedsiębiorcy.
8.	Inwentaryzacja budowlana obiektów KWK SATURN	2003 – 2004	Wstępna ocena stanu technicznego oraz inwentaryzacja obiektów KWK SATURN po ich przejściu za zobowiązania od Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.
9.	Rekultywacja terenów pogórnich w rejonie ul. Węglowej oraz innych.	2002 – 2004	Projekt finansowany przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń.
10.	Opracowanie: „ <i>Studium urbanistyczno-architektoniczne adaptacji budynku sali zborowej i lampowni na terenie KWK „Saturn” w Czeladzi na potrzeby filii uniwersytetu</i> ”. „ <i>Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna przekształcenia terenów i obiektów byłej kopalni węgla kamiennego „Saturn” w Czeladzi</i> ”. Opracowania planistyczne i koncepcyjne rozwoju terenów kopalnianych. 1 etap dokumentacji technicznej – przebudowa budynku Elektrowni	1998-2000 2007 - 2009	Zrealizowano w ramach projektu UNDP -HABITAT „Zarządzanie zrównoważonym rozwojem Aglomeracji Katowickiej”.
11.	Uporządkowanie terenu kopalnianego i objęcie go monitoringiem	od 2005	Finansowane ze środków miasta, przy współpracy z Ochotniczym Hufcem Pracy.
12.	Promocja terenów kopalnianych. Uruchomienie przez Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych w Czeladzi Galerii Sztuki Współczesnej ELEKTROWNIA w budynku dawnej maszynowni (elektrowni). Promocja Saturna przez sztukę i kulturę.	od 2005	Po przejściu od Spółki Restrukturyzacji Kopalń tytułu prawnego do nieruchomości.
13.	Popularyzacja tematyki rewitalizacji kopalni i kultywowanie tradycji górniczych. Organizacja warsztatów dotyczących kopalni i terenów tzw. Zarzecza, a także konferencji Remining i Revita Silesia.	2005-2009	Organizatorem wydarzeń były miasto, Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.
14.	Objęcie przez służby Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej monitoringiem obszaru.	w toku	Obszar 2 jest zagrożony patologią, a także występuje tutaj szczególnie wysoki odsetek bezrobotnych, osób zagrożonych wykluczeniem ekonomicznym i społecznym niedostosowaniem.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

15.	Organizacja w Parku Grabek, Parku Kościuszki oraz w obiektach MOSiR-u (stadion i hala sportowa) imprez kulturalnych, sportowych i hobbystycznych o zasięgu miejskim, subregionalnym, wojewódzkim i ogólnokrajowym.	od 1991	Zaplecze obszaru nr 2. Stanowi ono najważniejszy element infrastruktury społecznej (rekreacyjnej, sportowej i w zakresie imprez masowych) w mieście.
16.	Rozszerzenie oferty kulturalnej w obszarze – organizacja miejskich imprez kulturalnych w Pałacu Pod Filarami.	od 2004	Od roku 2004 organizowane są w Pałacu m.in.: Nordalia, wystawy plastyczne, cykliczne koncerty muzyki kameralnej.
17.	Program „Bez ograniczeń” na terenie obszaru i miasta	od 2007	Zgodnie z opisem MOPS. Biorcy z terenu obszaru 8 osób.
18.	Komunikacja społeczna i dialog z partnerami rewitalizacji: Włączenie w proces rewitalizacji Spółdzielni Mieszkaniowej SATURN oraz Czeladzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej jako administratorów budynków przy ul. 21 Listopada.	2004	Umożliwienie koordynacji wspólnych działań z zakresu rewitalizacji.

Tabela 39. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 3

L.p.	Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 3 STARE PIASKI:	Okres realizacji	UWAGI
1.	Renowacja wodociągu w ul. Sikorskiego (251 mb), Bema (132 mb) Przebudowa wodociągu w ulicach: Bema, Krzywej, Płockiej (900 mb).	1999 - 2001	Wymiana części sieci wodociągowej wymagającej wymiany.
2.	Inwentaryzacja budowlana zabytkowego osiedla przy ul. 3 Kwietnia – Kościuszki.	2004	Konieczne w celu sporządzenie projektów budowlanych.
3.	Termomodernizacja i modernizacja c.o. w Szkole Podstawowej Nr 7	2004	Uzyskano środki WFOŚiGW.
4.	Termomodernizacja Gimnazjum nr 3	2006-2009	Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013.
5.	Remont budynku przy ul. Zwycięstwa 6 na cele społeczno- edukacyjne i rozwój funkcji społecznych prowadzonych w tym budynku przez MOPS	2004	Wzmocnienie funkcji edukacyjnych i społecznych oraz wsparcie działających NGO w tej części miasta.
6.	Uporządkowanie terenu przy zbiegu ul. Spacerowej – Nowopogońskiej po zrealizowaniu pawilonu LIDL i termorenowacji Szkoły Podstawowej Nr 7.	2004	Przed realizacją teren w tym rejonie był nieużytkiem. Po budowie pojawił się nowy, duży plac z nawierzchnią i oświetleniem, który wraz ze zmodernizowanym budynkiem SP Nr 7 może stać się zaczątkiem budowania centrum dzielnicowego i ogniskować życie dzielnicy. W przygotowaniu projekty komplementarne.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

7.	Budowa boisk sportowych przy Szkole Podstawowej nr 7	2006 i 2009	W roku 2006 zrealizowano boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią, a w roku 2009 – podwójne boisko siatkówka – koszykówka oraz bieżnię.
8.	Realizacja oświetlenia zabytkowego osiedla przy ul. Betonowej	2003	Poprawa bezpieczeństwa i warunków zamieszkiwania.
8.	Uporządkowanie terenu dawnej kolejki i placu drzewnego pomiędzy ul. Nowopogońską i Betonową	2007-2008	Działania prowadzone przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń.
9.	Termomodernizacja budynków przy ul. Zwycięstwa oraz Krakowskiej	2005-2008	Działania prowadzone przez Spółdzielnię Mieszkaniową Saturn.
10.	Rozszerzenie zasięgu imprez ogólnomiejskich na dzielnicę Piaski – organizacja imprez w sezonie wiosenno-letnim w Parku Prochownia. Stworzenie miejsca pod imprezy masowe dla dzielnicy obok pawilonu Lidl na skrzyżowaniu ul. Nowopogońskiej i Spacerowej	2004	Jest to niezbędny element organizacji życia kulturalnego i społecznego w dzielnicy. W miejscach tych można bezpiecznie i stosunkowo tanim kosztem organizować monitorowane imprezy dla mieszkańców i przyjezdnych.
11.	Otwarcie świetlicy środowiskowej „Klub SZERSZENIE” w dzielnicy Piaski w Szkole Podstawowej Nr 7 –projekt jest rozszerzany	od 2002	Objęcie w 1 etapie programu dzieci najbardziej zagrożonych patologią i społecznym niedostosowaniem.
12.	Modernizacja infrastruktury edukacyjnej i sportowej – rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej Nr 7 przy ul. Spacerowej 2	1999-2004	Poprawa warunków prowadzenia zajęć edukacyjnych i sportowych dla dzieci 6-13 lat.
13.	Poprawa bezpieczeństwa w obszarze i dzielnicy a) zwiększenie liczby patroli policyjnych i straży miejskiej w dzielnicy. b) wymiana oświetlenia ulicznego i jego rozbudowa. c) doświetlenie terenu szkolnego przy ul. Spacerowej, ogrodzenie terenu.	2002-2004	Jest to jeden z elementów składających się na zapewnienie bezpieczeństwa w mieście. W roku 2003 miasto Czeladź otrzymało wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie Bezpieczna Gmina, a w roku 2006 – w programie RAZEM BEZPIECZNIEJ.
14.	Organizacja usług bibliotecznych przy ul. Nowopogońskiej 227 E	1996	Uniwersalna placówka biblioteczna na potrzeby obszaru 3.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 40. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 4

L.p.	Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 4 NOWE MIASTO:	Okres realizacji	UWAGI
1.	Termorenowacja i przebudowa kompleksu budynków Zespołu Szkół przy ul. Szkolnej 6 (Szkoła Podstawowa Nr 2 i Gimnazjum Nr 1)	2004-2005	Rewaloryzacja przestrzenna znacznej części obszaru; poprawa warunków kształcenia dzieci (zakres: zmiana ogrzewania, c.o., wymiana stolarki, termomodernizacja, nowe elewacje) i ich szans edukacyjnych
2.	Termomodernizacja budynku filii biblioteki przy ul. 11 Listopada	2008	Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego.
3.	Termomodernizacja Przedszkola nr 7	2007-2008	Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego
4.	Budowa boisk sportowych przy Miejskim Zespole Szkół	2006	Budowa wielofunkcyjnego kompleksu sportowego z boiskami o sztucznej nawierzchni wraz z trybuną sportową i oświetleniem. Jednoczesna poprawa bezpieczeństwa
5.	Budowa kompleksu sportowego ORLIK 2012 przy Zespole Szkół nr 1	2008	Budowa wielofunkcyjnego kompleksu sportowego z boiskami o sztucznej nawierzchni na potrzeby ZS nr 1 oraz osiedla Miasta Auby.
6.	Remont kapitalny ulicy Waryńskiego (nawierzchnie, chodniki)	2001	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
7.	Remont kapitalny ulicy Tuwima (nawierzchnie)	2007	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
8.	Remont kapitalny ulicy Szkolnej (nawierzchnie, chodniki)	2000	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
9.	Remont kapitalny ul. 17 Lipca wraz z wymianą oświetlenia ulicznego	1997 i 1999	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
10.	Remont chodników, budowa sygnalizacji świetlnej na ul. Szpitalnej	1998	Poprawa bezpieczeństwa kierujących i pieszych.
11.	Remont w budynku MOPS (ul. 17 Lipca). Termomodernizacja	1998 i 2009	Poprawa infrastruktury społecznej oraz warunków prowadzenia działalności Ośrodka.
12.	Remont generalny budynków komunalnych w ul. Grodzieckiej 41-43 oraz 45-47	1998, 1999	Nadbudowa budynków, remont kapitalny, zmiana źródła ciepła, wymiana sieci wod-kan oraz c.o., wymiana stolarki, wymiana pokrycia dachowego, termorenowacja ścian zewnętrznych - poprawa warunków mieszkaniowych.
13.	Remont budynków komunalnych w ul. 17 Lipca 1 – 31 oraz 2 – 24	1996 – 1998	Nadbudowa budynków, wymiana stolarki, wymiana pokrycia dachowego, termorenowacja ścian zewnętrznych. Etap 2 – 2009-2010.
14.	Remont budynków komunalnych w ul. Waryńskiego 13 – 15 – 17, 10 – 12, 18 – 20 oraz 21 – 23	1995 – 1998	Wymiana pokrycia dachowego budynków - poprawa warunków mieszkaniowych.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

15.	Remont budynków komunalnych w ul. Armii Krajowej 10 – 12, 11 Listopada 7 – 9 – 11 oraz Tuwima 16 – 18 – 20 i 22 – 24	1996 - 2000	Wymiana pokrycia dachowego budynków - poprawa warunków mieszkaniowych.
16.	Remont w budynku MOPS (ul. 17 Lipca). W roku 2009 – termomodernizacja	1998 2009	Poprawa infrastruktury społecznej.
17.	Remont generalny budynków komunalnych w ul. 17 Lipca 1 – 31 oraz 2 – 24, Grodzieckiej 41-43 oraz 45-47, Waryńskiego 13 – 15 – 17, 10 – 12, 18 – 20 oraz 21 – 23. Armii Krajowej 10 – 12, 11 Listopada 7 – 9 – 11 oraz Tuwima 16 – 18 – 20 i 22 – 24	1996-2000	Poprawa warunków zamieszkiwania w starych zasobach mieszkaniowych gminy; działania służące zwiększeniu liczby mieszkańców w tej części miasta i zapobieganie migracji populacji obszaru z obszaru miasta.
18.	Budowa i modernizacja placów zabaw na terenie osiedla Nowotki.	1996-1999	Zapewnienie dzieciom miejsca rozwoju ruchowego i spędzania wolnego czasu.
19.	Objęcie przez MOPS monitoringiem sytuacji społecznej obszaru 4; sporządzenie map grup ryzyka	w toku	Obszar 4, w szczególności ul. 17 Lipca zagrożona jest problemem alkoholowym, stąd szczególne zainteresowanie MOPS.
20.	Organizacja usług bibliotecznych w budynku przy ul. 11 Listopada	1997	Otwarcie Filii MBP – rozwój funkcji kultury w obszarze 4.
21.	Wzmocnienie instytucjonalne – organizacje i kluby społeczne działające w obszarze 6	lata 90-te	Lokalizacja – ul. 11 Listopada 8 (w tym ośrodek pomocy dzieciom, Filia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Klub Abstynenta METAMORFOZA).

Poniżej przedstawiona została lista szeroko rozumianych działań rewitalizacyjnych, jakie zamierza realizować miasto w okresie 2009-2015 na obszarach rewitalizowanych.

Działania te zostały przedstawione w układzie tabelarycznym, wskazując nazwę planowanego działania, oczekiwane rezultaty, etapy działania wraz z czasem realizacji, nakłady do poniesienia, instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu oraz możliwe źródła dofinansowania poszczególnych działań.

Analiza możliwości finansowania tych projektów przez miasto została zawarta w rozdziale „Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009-2015”.

Działania planowane spójne są z *Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Miasta Czeladź*, który to dokument jest dokumentem nadrzędnym wobec PROM w zakresie zadań inwestycyjnych i kierunków inwestowania.

4.1. Planowane działania przestrzenne (techniczno – materialne) i gospodarcze

Tabela 41. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Stare Miasto

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Obszar nr 1: STARE MIASTO – powierzchnia ok. 50,4 ha, zamieszkanie 777 osób, <i>(ul. Staszica, obok starego mostu na ulicę Bytomską, Boczna, Szpitalna, Kombatantów, Grodziecka, Staszica, Katowicka do 1 Maja)</i></p> <p>Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności obszaru nr 1 (PG)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Przywrócenie atrakcyjności gospodarczej i mieszkaniowej Starego Miasta, rewaloryzacja gospodarczo-przestrzenna, poprawa warunków zamieszkania, w tym bezpieczeństwa, poprawa wizerunku gospodarczego oraz ogólnego miasta, przyciągnięcie turystów i nowych podmiotów gospodarczych, zmiana struktury podmiotów usługowo-handlowych działających na Starym Mieście – zmiany jakościowe. Dezintegracja przestrzeni spowodowana układem komunikacyjnym, przeniesienie ruchu ciężkiego z Rynku na ul. Szpitalną i Kombatantów, poprawa warunków zamieszkania, promocja i poprawa wizerunku miasta, przyciągnięcie turystów i nowych inwestorów.</p>						
1.1 PG	Kanalizacja i modernizacja wodociągów wraz z infrastrukturą towarzyszącą: skablowanie sieci nN i rozbudowa sieci gazowej renowacja nawierzchni. Etap 2 obejmujący ulice ks. Pieńkowskiego i Związku Orła Białego	KS 814 m, KD 732 m wodociąg 507 m nN 965 m, Sieć teletech. 472 m 67 punktów światlnych	2009-2010	6.316.000	ZIK, gmina	Budżet Miasta Środki ZIK
1.2 PG	Przebudowa ulicy Kombatantów ze skrzyżowaniem z ulicą Szpitalną	ok. 5.683 m ² przebudowanej infrastruktury drogowej	2010-2011	6.000.000	MZGK (gmina)	Budżet miasta

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
1.3 PG	Przebudowa terenów handlowych w centrum miasta na miejscu targowiska przy ul. Grodzieckiej (nazwa robocza przebudowa targowiska przy ul. Grodzieckiej)	Przebudowana infrastruktura podziemna i wybudowane pawilony handlowe	2010-2011	8.400.000	MZGK	Budżet miasta, EFRR
1.4 PG	Bezpieczna komunikacja piesza – tunel pod DK-94	Bezkolizyjne przejście dla pieszych	2011	4.600.000	MZGK	Budżet miasta, GDDKiA
1.5 PG	Centrum Kulturalno-Społeczne Rynek 22	Wybudowany 1 budynek o funkcji społeczno-kulturalnej, turystycznej i edukacyjnej	2009-2011	3.500.000	ZBK	Budżet miasta, EFRR
1.6 PG	Przebudowa budynków Rynek 26-28	2 przebudowane budynki na cele gospodarcze i turystyczne	2011	5.000.000	CTBS	Środki własne CTBS
1.7 PG	Przebudowa budynku ul. Rynkowa 8	1 przebudowany obiekt o funkcji mieszkaniowej	2011-2012	700.000	CTBS	Środki własne CTBS
1.8 PG	Przebudowa budynku ul. Katowicka 4 na cele społeczno-edukacyjne i mieszkaniowe	1 przebudowany obiekt o funkcji edukacyjno-mieszkaniowej	2010	400.000	CTBS	Środki własne CTBS
1.9 PG	Wyburzenie i odbudowa budynku Bytomska 20	1 wybudowany obiekt o funkcji mieszkaniowej	2010	800.000	CTBS	Środki własne CTBS

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
1.10 PG	Waloryzacja przestrzeni staromiejskiej – aleja spacerowo-rekreacyjna na tzw. Zapłociu	1 obiekt małej architektury (aleja wraz z ławkami, placykami, oświetleniem itp.)	2009-2010	1.600.000	MZGK	Środki własne, EFRR
1.11 PG	Monitoring wizyjny Starówki (i innych części miasta)	1 wdrożony projekt monitoringu wizyjnego	2010-2011	200.000	MZGK	Środki własne, EFRR
1.12 PG	Przebudowa i budowa uzbrojenia technicznego ulicy Katowickiej i Żabiej	Przebudowana infrastruktura ochrony środowiska	2011	2.100.000	ZIK Sp. z o.o.	ZIK Sp. z o.o.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 42. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Saturn

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
Obszar nr 2: SATURN – powierzchnia ok. 50 ha, zamieszkanie 3 003 osób, (obszar w granicach zabudowy kopalnianej, w tym ul. 21 Listopada, Dehnelów 2, 10, 12-40, Miła, Legionów, Węglowa, Biedermanna)						
Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania (PG)						
Uzasadnienie realizacji:						
Zły stan techniczny infrastruktury, poprawa warunków zamieszkiwania oraz prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej.						
Wzrost potencjału inwestycyjnego, gospodarczego i kulturalnego rejonu ul. 21 Listopada.						
2.1 PG	Adaptacja cechowni na potrzeby kultury, sztuki i biznesu	1 zmodernizowany i przebudowany obiekt poprzemysłowy, wielofunkcyjny	2012-2015	10.700.000	ZBK	Budżet miasta
2.2 PG	Adaptacja i przebudowa budynku Galerii Sztuki Współczesnej ELEKTROWNIA w Czeladzi	1 zmodernizowany i przebudowany obiekt poprzemysłowy	2010-2012	9.150.000	ZBK	Budżet miasta, EFRR
2.3 PG	Zabezpieczenie i modernizacja budynków nadszybia i maszynowni szybu I i II	4 zmodernizowane budynki na cele turystyki i kultury	2009-2010	1.100.000	ZBK	Budżet miasta
2.4 PG	Adaptacja warsztatu elektrycznego na potrzeby administracyjne i kulturalne	1 zmodernizowany i przebudowany obiekt poprzemysłowy	2009-2010	1.300.000	ZBK	Budżet miasta
2.5 PG	Adaptacja budynku warsztatu mechanicznego na cele kulturalne i turystyczne (rzemiosło, wystawy, mobil-klub itp.)	1 zmodernizowany i przebudowany obiekt poprzemysłowy	2010 i 2012-2015	250.000 1.250.000	ZBK	Budżet miasta

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

2.6 PG	Budowa uzbrojenia technicznego terenów pokopalnianych na potrzeby ich rozwoju: wodociągu, kanalizacji, ulicy Scheiblera	Wybudowana infrastruktura wod-kan na obszarze przemysłowym	2009-2010	1.064.000	ZIK SP. z o.o.	Budżet miasta, ZIK
2.7 PG	Budowa kanalizacji sanitarnej i odwodnienia w ulicy Dehnelów i Miłej	Wybudowana infrastruktura wod-kan na obszarze wsparcia	2010-2013	15.000.000	ZIK SP. z o.o.	ZIK SP. z o.o.
2.8 PG	Multicentrum – adaptacja dawnego Domu Ludowego przy ul. 21 Listopada na centrum edukacyjne dla dzieci i młodzieży	1 zmodernizowany i przebudowany obiekt wielofunkcyjny	2010-2011	1.500.000	ZBK	Budżet miasta
2.9 PG	Usuwanie acekolu i azbestu z budynków Spółdzielni SATURN Legionów 2a, Legionów 6a, Legionów 10a, Legionów 14a, Legionów 18a, Legionów 22a, Legionów 26a, Legionów 30a, Legionów 34a	918,54 Mg usuniętego azbestu	2010-2011	1.800.000	Spółdzielnia Mieszkaniowa SATURN	Spółdzielnia Mieszkaniowa SATURN, EFRR
2.10 PG	Usuwanie acekolu z budynku Czeladzkiej Spółdzielni Mieszkaniowej 21 Listopada 18	b.d.	2010-2015	Ok. 400.000	Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa, EFRR

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 43. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Stare Piaski

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Obszar nr 3: STARE PIASKI – powierzchnia ok. 62,6 ha, zamieszkanie 4 240 osób, <i>(ul. Żeromskiego, Lwowska, Kościuszki, Mickiewicza, Sikorskiego, Graniczna, Betonowa, Stalowa, Nowopogońska od Orzeszkowej do Lwowskiej – zgodnie z mapą obszarów rewitalizacji)</i></p>						
<p>Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej dla MSP oraz zamieszkania w obszarze nr 3 (PG) -</p> <p>Modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych i użytkowych, w tym budynków użyteczności publicznej oraz otoczenia w obszarze</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Konieczność przestrzennego wyodrębnienia centrum dzielnicowego w rejonie ul. Spacerowej i Nowopogońskiej. Zły stan techniczny zasobów mieszkaniowych, poprawa warunków zamieszkania, chaos i dezintegracja przestrzeni; konieczność modernizacji placówek publicznych.</p>						
3.1 PG	Przebudowa infrastruktury technicznej, w tym kanalizacji, wodociągu w ulicach 3 Kwietnia, Kościuszki i Mickiewicza	Wybudowana inf.. ochrony środowiska ok. 7100 mb sieci	2011-2013	9.300.000	ZIK Sp. z o.o.	ZIK Sp. z o.o.
3.2 PG	Modernizacja budynków przy ul. Kościuszki – 3 Kwietnia. Etap I – Pilotażowa renowacja budynku: ul. Kościuszki 18 i 14	2 x 391 m ³ pow. użytk.	2009-2010	3.000.000	CTBS	CTBS
3.3 PG	Przebudowa układu drogowego Starych Piasków – połączenie skrzyżowania ul. Sikorskiego i Kościuszki z ulicą Trznadla i Nowopogońską	Przebudowane 2 skrzyżowania, ok. 3 km nowej drogi gminnej	2010-2011	12.000.000	MZGK	Środki miasta

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

3.4 PG	Przebudowa skweru przy ul. Francuskiej na pasaż do kościoła wraz z reprezentacyjnym placem miejskim z fontanną i wieżą	Przebudowana przestrzeń publiczna – centrum dzielnicowe	2010	1.650.000	MZGK	Środki miasta
3.5 PG	Waloryzacja terenów zielonych oraz rekreacyjno – sportowych – ulica Mickiewicza (park i stadion MOSIR)	Odnowiona przestrzeń publiczna	2009-2012	3.200.000	MZGK, MOSiR	Środki miasta, EFRR
3.6 PG	Modernizacja zasobów mieszkaniowych – usuwanie azbestu - eternitu: - Nowopogońska 222, - Nowopogońska 224, - Zwycięstwa 1, - Zwycięstwa 3, - Krzywa 1, - Krzywa 2, - Krzywa 3, - Krzywa 4, - Krzywa 5, - Warszawska 1, - Warszawska 3, - Warszawska 4, - Warszawska 5, - Warszawska 7.	6,3 – 11,4 Mg azbestu usuniętego / budynek	2010-2015	szacunkowo – 2.600.000	Spółdzielnia Mieszkaniowa SATURN	Środki własne, EFRR, Ew. WFOŚiGW

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

3.7 PG	Modernizacja zasobów mieszkaniowych – usuwanie azbestu - eternitu: - Nowopogońska 210, - Nowopogońska 212, - Nowopogońska 214, - Nowopogońska 216, - Nowopogońska 218, - Nowopogońska 220, - Warszawska 2, - Warszawska 6, - Warszawska 8, - Warszawska 10, - 3 Kwietnia 2, - 3 Kwietnia 4, - 3 Kwietnia 6.	440 m ² azbestu / budynek	2010-2015	szacunkowo 2.000.000	ADM Sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe	Środki własne, EFRR, Ew. WFOŚiGW
3.8 PG	Modernizacja zasobów mieszkaniowych – usuwanie azbestu - acekołu ul. Nowopogońska 208, 208a, 208b, 208c	Usunięty azbest z elewacji	2010-2015	Ok. 400.000	Wspólnota Mieszkaniowa	Środki własne, EFRR, Ew. WFOŚiGW

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 44. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Nowe Miasto

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Obszar nr 4: NOWE MIASTO – powierzchnia ok. 40 ha, zamieszkanie 8 240 osób, <i>(obszar: ul. Ogrodowa, Kombatantów, Tuwima, Grodziecka, Asphaltowa, teren Szpitala Miejskiego)</i></p>						
<p>Działania przestrzenno-gospodarcze oraz związane ze wzrostem atrakcyjności dla MSP oraz mieszkaniowej w obszarze 4: waloryzacja urbanistyczna Nowego Miasta i uporządkowanie jego przestrzeni (PG)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Potrzeba zagospodarowania i uporządkowania przestrzeni terenu tzw. Nowego Miasta, którego architektura i zagospodarowanie datuje się głównie na okresu lat 50-tych-80-tych, znaczącego obszaru gospodarczego i charakteryzującego się dużym skupieniem zamieszkującej ludności. Występuje nasilona potrzeba uporządkowania architektury, modernizacji zasobów ulegających degradacji oraz rewaloryzacji przestrzeni publicznych (placów zabaw, zieleńców) i / lub będących zapleczem gospodarczym.</p>						
4.1 PG	Termorenowacja zasobów mieszkaniowych na osiedlu Nowotki oraz w jego rejonie: - ul. Spółdzielcza – Czysta - ul. Szpitalna – Szkolna - rejon ul. 17 Lipca	Termomodernizowane budynki wielorodzinne	2009-2015	7.000.000	ZBK, CTBS	Środki własne, budżet miasta

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

<p>4.2 PG</p>	<p>Usuwanie elementów acekolowych z wielorodzinnych budynków mieszkaniowych - Szpitalna 13, - Szpitalna 15, - Szpitalna 17, - Szpitalna 21, - Szpitalna 23, - Szpitalna 25, - Szpitalna 27, - Szpitalna 29, - Szpitalna 31, - Szpitalna 33, - Szpitalna 35.</p>	<p>822 – 2935 m² okładzin acekolowych na budynek</p>	<p>2010-2015</p>	<p>4.840.000</p>	<p>CZSM</p>	<p>CZSM, EFRR, Ew. WFOŚiGW</p>
<p>4.3 PG</p>	<p>Usuwanie elementów eternitowych z wielorodzinnych budynków - ul. Szpitalna 55-57</p>	<p>ok. 400 m² eternitu</p>	<p>2010-2015</p>	<p>600.000</p>	<p>Wspólnota Mieszkaniowa Szpitalna 55-57</p>	<p>Środki własne, EFRR, WOŚiGW</p>

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 45. Planowane działania gospodarcze o charakterze ogólnomiejskim

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do podniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
G.1	Stworzenie bazy ofert wolnych terenów i obiektów pod działalność gospodarczą i inwestycje	<ul style="list-style-type: none"> Elektroniczny system ofert inwestycyjnych obejmujący nieruchomości gospodarcze 	2010	50.000	WGN, WPM	Budżet Miasta EFRR - Działanie 1.1 RPO WSL
G.2	Opracowanie systemu zachęt dla inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia sprzedanych/dzierżawionych terenów 	2011	15.000	WGN	Budżet Miasta
G.3	Promocja gospodarcza miasta	<ul style="list-style-type: none"> Kampania promocji inwestycyjnej miasta – Gospodarcza Brama Śląska 	2009-2010	300.000	WPM, WRM, WGN	Środki własne, sponsorzy, WFOŚiGW

4.2. Plan działań społecznych

Tabela 46. Planowane działania społeczne na obszarze Stare Miasto

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Obszar nr 1: STARE MIASTO – działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Objęcie Starego Miasta rewitalizacją rozumianą jako proces przemian społeczno-gospodarczych wymaga stymulowania napływu nowych mieszkańców, znacznego wzmocnienia funkcji społecznych i rozbudowy infrastruktury społecznej na potrzeby mieszkańców oraz ściągnięcia do obszaru staromiejskiego przyjezdnych oraz osób młodych, których obecność nada sens rewitalizacji gospodarczej i przestrzennej.</p>						
1.1 S	Utworzenie na Starym Mieście Systemu Informacji Miejskiej o terenie i jego walorach kulturowych c) System Oznakowania Obszarów Atrakcyjnych Kulturowo d) Publiczne Punkty Dostępu do Internetu, w tym telecentrum Katowicka 4, hot-spotu na płycie Rynku oraz 3 infokioski na Rynku, ul. Szpitalnej i 1Maja	2 systemy oznakowania kulturowego 5 PIAP-ów	2010	30.000 150.000	MZGK WRM	Budżet miasta, EFRR
1.2 S	Lokalizacja miejskich funkcji centrotwórczych w obszarze Starego Miasta Przeniesienie na Rynek obchodów Dni Czeladzi oraz części imprez o zasięgu ogólnomiejskim. Wprowadzenie do kalendarza imprez wydarzeń związanych z lokowaniem miasta, jego historią oraz kulturą, folklorem i specyfiką. Odnowa tradycji jarmarków czeladzkich.	liczba imprez i wydarzeń 7 szt./rok	2009-2015	ok. 150.000	WPS, WPM, BM	Budżet miasta, sponsorzy
1.3 S	Oznaczenie ścieżek rowerowych, biegnących przez obszar Starówki jako obszar centralny	1 projekt	2009-2010	50.000	MZGK	Budżet miasta, EFRR

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

1.4 S	Budowa nowych / stymulowanie powstania nowych mieszkań	Nowe mieszkania, inicjatywy na rzecz powstawania nowych mieszkań	2010-2015	ok. 600.000 rocznie, Razem: 3.600.000	CTBS	Środki własne, kredyt
1.5 S	Realizacja projektu „Bez ograniczeń” – w mieście i obszarze nr 1. Realizacja programu prac społecznie użytecznych	Ilość osób objętych projektem – 5 - 9	2009-20010	1.000.000	MOPS	Budżet miasta

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 47. Planowane działania społeczne na obszarze Saturn

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
Obszar nr 2: SATURN – działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)						
Uzasadnienie realizacji:						
Objęcie obszaru 2 rewitalizacją rozumianą jako proces przemian społeczno-gospodarczych wymaga stymulowania napływu nowych mieszkańców, znacznego wzmocnienia funkcji społecznych i rozbudowy infrastruktury społecznej na potrzeby mieszkańców i firm.						
2.1 S	Przebudowa budynku 21 Listopada 10 / Multicentrum	Pow. użytkowa 1.038,50 m ²	2010-2011	1.500.000 (zadanie powyżej – multicentrum)	ZBK	Budżet miasta
2.2 S	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy Kontynuacja programu „Bez ograniczeń” Program organizacji prac społecznie użytecznych Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych	Ilość osób objętych programami 10-20 os.	2009-2015	100.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, Starostwo Powiatowe (PUP)
2.3 S	Promocja walorów obszaru Saturn i włączenie go w szlak kulturowy – miejski (System Oznakowania Obszarów Atrakcyjnych Kulturowo) oraz regionalny (szlak zabytków przemysłu województwa śląskiego)	System Oznakowania Obszarów Atrakcyjnych Kulturowo, szlak zabytków przemysłu województwa śląskiego	2010	w kosztach zadania SOOAK	MZGK	Budżet miasta, EFRR

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 48. Planowane działania społeczne na obszarze Stare Piaski

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
Obszar nr 3: STARE PIASKI - działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)						
Uzasadnienie realizacji:						
Zapobieganie dysfunkcjom społecznym, zwalczanie skutków występujących problemów społecznych, objęcie ochroną dzieci i młodzież, wzrost udziału mieszkańców dzielnicy w jej życiu kulturalnym i społecznym, wzrost inicjatyw wśród mieszkańców. Wzrost atrakcyjności obszaru jako obszaru mieszkaniowego.						
3.1 S	Uruchomienie telecentrum jako rozwój funkcji Centrum Edukacyjno – Społecznego PIASKI uruchomienie hot-spotu na skwerze dzielnicowym przy ul. Francuskiej – Nowopogońskiej	452 m ² pow. użyt. budynku, 2 PIAPy	2010	400.000	WRM	Budżet miasta, EFRR
3.2 S	Oznakowanie dzielnicy jako atrakcji kulturowej (dzielnica francuska)	System Oznakowania Obszarów Atrakcyjnych Kulturowo	2010	w kosztach zadania SOOAK	MZGK	Budżet miasta, EFRR
3.3 S	Zapewnienie możliwości rekreacji oraz aktywnej turystyki – realizacja szlaków rowerowych łączących dzielnicę z Sosnowcem, centrum miasta i Siemianowicami Śląskimi	Szlaki rowerowe w Czeladzi – trasa nr 491	2010	w ramach projektu tras rowerowych	MZGK	Budżet miasta, EFRR
3.4 S	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych Program prac społecznie użytecznych – pilotaż	Ilość osób objętych programami - 20 os.	2009-2015	100.000 (projekt dla całego miasta)	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, Starostwo Powiatowe (PUP)

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

3.5 S	Organizacja imprez sportowych i kulturalnych w Parku Prochownia, docelowo także na nowym placu miejskim	Ilość imprez – minimum 2 / rok	2009-2015	30.000	WPM	Budżet miasta
----------	---	--------------------------------	-----------	--------	-----	---------------

Tabela 49. Planowane działania społeczne na obszarze Nowe Miasto

Symbol	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Obszar nr 4: NOWE MIASTO – działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej oraz tzw. „miękkie” instrumenty i działania kreujące zmiany społeczne (S)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Zapobieganie dysfunkcjom społecznym i zwalczanie skutków ich występowania, ograniczenie skali występowania dysfunkcji; praca z grupami wymagającymi szczególnej troski oraz szczególnie zagrożonymi społecznym i ekonomicznym niedostosowaniem. Wzrost aktywności oraz udziału mieszkańców w życiu społecznym, wzrost inicjatyw wśród mieszkańców. Wzrost atrakcyjności obszaru jako terenu mieszkaniowego.</p>						
4.1 S	Kontynuacja współpracy kulturalnej ze Spółdzielczym Domem Kultury ODEON: spektakle, konferencje itp.	Ilość wydarzeń 10	2009-2015	90.000	CZSM	Środki własne
4.2 S	Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych z wykorzystaniem kompleksu boisk sportowych przy Zespole Szkół przy ul. Sportowej.	Ilość zawodów – ok. 15 imprez / rok	2009-2015	30.000	MZS, SZS	Budżet miasta

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

4.3 S	Festyny Zdrowia – badania profilaktyczne dla mieszkańców	Ok. 1.500 badań w ciągu 1 Festynu	2009-2015	30.000	WPS	Budżet miasta
4.4 S	Promocja zdrowego trybu życia – organizacja imprez sportowych np. tzw. Siły Rowerowej w mieście	Ilość wydarzeń i imprez- 6 / rok	2010-2015	10.000 w ramach wydatków bieżących	MOSiR	Budżet miasta
4.5 S	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. Punkt Informacyjny dla Bezrobotnych Prace społecznie użyteczne. Projekt „Bez ograniczeń”	Ilość osób objętych programem 19 - 26 os.	2009-2015	100.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet miasta, PUP

Tabela 50. Planowane działania społeczne o charakterze ogólnomiejskim

Lp.	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
Działania społeczne - obszary nr 1,2,3 i 4 (SO)						
Uzasadnienie realizacji: Stymulowanie społecznej odnowy obszarów podlegających rewitalizacji, przyciąganie nowych mieszkańców, zapobieganie dysfunkcjom społecznym. Wzrost atrakcyjności mieszkaniowej obszarów rewitalizowanych oraz stopnia identyfikacji mieszkańców z gminą. Promocja i ochrona dziedzictwa historycznego.						
SO.1	Lokalizacja miejskich funkcji centrotwórczych w obszarze Starego Miasta Przeniesienie na Rynek obchodów części imprez o zasięgu ogólnomiejskim. Wprowadzenie do kalendarza imprez wydarzeń związanych z lokowaniem	liczba imprez i wydarzeń 7 / rok	2009-2015	150.000	WPM	Budżet, sponsorzy

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Lp.	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Działania społeczne - obszary nr 1,2,3 i 4 (SO)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Stymulowanie społecznej odnowy obszarów podlegających rewitalizacji, przyciąganie nowych mieszkańców, zapobieganie dysfunkcjom społecznym. Wzrost atrakcyjności mieszkaniowej obszarów rewitalizowanych oraz stopnia identyfikacji mieszkańców z gminą. Promocja i ochrona dziedzictwa historycznego.</p>						
	miasta, historią kulturą i folklorem. Odnowa tradycji jarmarków czeladzkich.					
SO.2	Wdrożenie elektronicznego systemu informacji o mieście (e-kioski)	W ramach projektu powstaną infokioski	2011-2015	200.000	WPM	Budżet Miasta, EFRR,
SO.3	Opracowanie projektu tras kulturowych (SOOAK) oraz rowerowych, łączących atrakcyjne miejsca w mieście	1 projekt (dla ścieżek 35 km) 2 systemy oznakowania atrakcji kulturowych	2010	1.600.000	MZGK, WRM	Budżet Miasta, EFRR
SO.4	Zwiększenie więzi społecznych oraz stopnia identyfikacji z miastem poprzez organizacje imprez kulturalnych, sportowych, rekreacji masowej i poprzez te imprezy uaktywnienie promocji miasta.	Program opracowany przez Urząd Miasta	2010	30.000	MOSiR, WPM	Budżet Miasta
SO.5	Organizacja warsztatów praktycznych oraz zajęć z doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych. Kursy przekwalifikowujące i adaptacyjne. Organizacja Klubu Pracy. I Punktu Informacyjnego dla Bezrobotnych	Ilość osób objętych programem 60 os.	2009-2015	100.000	MOPS, WPS, PUP	Budżet Miasta, PUP

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Lp.	Nazwa planowanego działania	Oczekiwane rezultaty	Etapy działania wraz z czasem realizacji	Nakłady do poniesienia (zł)	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Źródła finansowania
<p>Działania społeczne - obszary nr 1,2,3 i 4 (SO)</p> <p>Uzasadnienie realizacji: Stymulowanie społecznej odnowy obszarów podlegających rewitalizacji, przyciąganie nowych mieszkańców, zapobieganie dysfunkcjom społecznym. Wzrost atrakcyjności mieszkaniowej obszarów rewitalizowanych oraz stopnia identyfikacji mieszkańców z gminą. Promocja i ochrona dziedzictwa historycznego.</p>						
	Projekt „Bez ograniczeń” Projekt prac społecznie użytecznych					
SO.6	Profilaktyka zdrowia: <ul style="list-style-type: none"> Organizacja Festynów Zdrowia, Promocja zdrowego stylu życia. Organizacja miejskich imprez i rajdów z aktywnym udziałem władz miejskich (np. Rowerowa Masa Krytyczna, turnieje itp.), Zakup specjalistycznego sprzętu dla Szpitala. 	Ok. 3000 badań / rok, Ilość festynów: 2 / rok Ilość imprez sportowych: 10 Uczestnictwo: ok. 5000 os.	2009-2015	32.000 / rok 224.000	WPS, WPM	Budżet Miasta, sponsorzy
SO.7	Wprowadzenie funkcji społeczno-kulturalnych w obszarze SATURN : <ul style="list-style-type: none"> organizacja warsztatów rewitalizacyjnych .kontynuacja działalności i rozwój Galerii Sztuki Współczesnej ELEKTROWNIA Rozwój działalności Muzeum SATURN 	liczba imprez i wydarzeń do 10 / rok	2010-2015	200.000	WPS, WPM, MBP, Muzeum Saturn	Budżet Miasta

OBJAŚNIENIA:

EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	
ZBK	Zakład Budynków Komunalnych, administrator gminnych nieruchomości	
ZIK	Zakład Inżynierii Komunalnej	
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	
MOSiR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	
MBP	Miejska Biblioteka Publiczna	
MZGK	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej	
MZS	Miejski Zespół Szkół	
SZS	Szkolny Związek Sportowy	
WGN	Wydział Gospodarki Nieruchomościami	Urząd Miasta Czeladź
WRM	Wydział Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej	Urząd Miasta Czeladź
WPS	Wydział Polityki Społecznej i Edukacji	Urząd Miasta Czeladź
WPM	Wydział Promocji Miasta	Urząd Miasta Czeladź
BM	Burmistrz Miasta	
CTBS	Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego	
CZSM	Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	
PUP	Powiatowy Urząd Pracy / Starostwo Powiatowe	
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	

V. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa

Inwestycje w substancję mieszkaniową mogą być realizowane wyłącznie w ramach Lokalnych Programów Rewitalizacji miejskiej, na obszarach, które spełniają, co najmniej trzy z kryteriów określonych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, rozporządzeniu Komisji WE nr 1828/2006 art. 47.

Wskaźniki opisujące kryteria mieszkalnictwa zostały określone na podstawie danych za 2009 r. Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie, Komendy Powiatowej Policji w Będzinie, Urzędu Miasta Czeladź oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi.

Na podstawie obliczonych wartości wskaźników, do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa zakwalifikowano 4 obszary rewitalizacji oraz poszczególne ulice zlokalizowane na danym obszarze. Ulice znajdujące się w poszczególnych obszarach rewitalizacji, które nie zakwalifikowały się do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa zostały pominięte przy planowaniu dofinansowania ze środków RPO WSL z działania dotyczącego rewitalizacji. Na tych ulicach zostaną podjęte działania z innych źródeł (np. środki własne miasta lub podmiotów prywatnych).

Działania te wpłyną pozytywnie na odnowę zdegradowanych obszarów rewitalizacji i również przyczynią się do realizacji planowanych celów rewitalizacji.

Sytuacja społeczno – gospodarcza oraz przestrzenna na ulicach, które nie spełniają wymaganych kryteriów do podjęcia działań w zakresie mieszkalnictwa będzie podlegała cyklicznemu monitoringowi. W sytuacji kiedy poszczególne ulice zaczną spełniać wymagane kryteria, zostaną one zakwalifikowane do wsparcia w latach następnych. Wtedy konieczne będzie dokonanie procesu aktualizacji *PROM*.

Tabela 51. Obszary rewitalizacji i ulice, które kwalifikują się do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa

OBSZAR	Obszar nr 1 – Stare Miasto	Obszar nr 2 – Saturn	Obszar nr 3- Stare Piaski	Obszar nr 4 – Nowe Miasto
ULICA	Kilińskiego	21 listopada	Krzywa	Szpitalna
	Bytomska	Węglowa	Warszawska	Spółdzielcza
	Kacza	Legionów	Zwycięstwa	Czysta
	Rynkowa		Betonowa	Szkolna
	Rynek		Francuska	17 Lipca
	Pieńkowskiego		Kościuszki	Waryńskiego
	Boczna		3 Kwietnia	Armii Krajowej
			Sikorskiego	Miasta Auby
			Nowopogońska	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Czeladź

Rysunek 9. Mapa - obszary mieszkalnictwa na tle obszarów rewitalizacji w Czeladzi

W ramach obszarów rewitalizacji zaznaczonych kolorem granatowym, wyznaczono obszary mieszkalnictwa (kolor zielony).

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Wyznaczenie obszarów rewitalizacji z zakresu mieszkalnictwa na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie (2009 r.), Komendy Powiatowej Policji w Będzinie (2009 r.), danych o podmiotach gospodarki narodowej i ewidencji ludności UM Czeladź (2009 r.) oraz danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi (2009 r.)

	ulica	Liczba ludności ulicy	w tym kobiety wiek produkcyjny	w tym mężczyźni wiek produkcyjny	ogółem ludność wiek produkcyjny	% ludności w wieku produkcyjnym	kobiety wiek przedprodukcyjny	mężczyźni wiek przedprodukcyjny	razem ludność wiek przedprodukcyjny	% nieletnich (wiek przedprodukcyjny) na ulicy	długotrwałe bezrobotne kobiety	długotrwałe bezrobotni mężczyźni	razem długotrwałe bezrobotni	udział długotrwałe bezrobotnych w grupie osób w wieku produkcyjnym	wartość referencyjna odsetka długotrwałe bezrobotnych
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
					6=4+5	6=5/2x100%			9=7+8	10=9/2*100%			13=11+12	14=13/5*100%	
	Stare Piaski														
1	Krakowska	666	251	247	498	74,77%	39	40	79	11,86%	6,00	7,00	13,00	2,61%	3,70%
2	Płocka	1	0	1	1	100,00%	0	0	0	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
3	Krzywa	119	35	43	78	65,55%	16	20	36	30,25%	1,00	3,00	4,00	5,13%	
4	Warszawska	239	74	88	162	67,78%	17	31	48	20,08%	4,00	8,00	12,00	7,41%	
5	Zwycięstwa	768	231	226	457	59,51%	49	50	99	12,89%	7,00	13,00	20,00	4,38%	
6	Trznadla	116	26	32	58	50,00%	7	5	12	10,34%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
7	Betonowa	356	111	124	235	66,01%	37	48	85	23,88%	7,00	10,00	17,00	7,23%	
8	Francuska	66	20	24	44	66,67%	11	2	13	19,70%	0,00	1,00	1,00	2,27%	
9	Graniczna	0	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
10	Kościuszki	363	120	139	259	71,35%	39	40	79	21,76%	10,00	14,00	24,00	9,27%	

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

11	3 Kwietnia	450	153	161	314	69,78%	44	37	81	18,00%	8,00	13,00	21,00	6,69%	
12	Mickiewicza	572	176	181	357	62,41%	41	38	79	13,81%	4,00	4,00	8,00	2,24%	
13	Sikorskiego	143	49	47	96	67,13%	13	19	32	22,38%	1,00	3,00	4,00	4,17%	
14	Nowopogońska	381	222	298	520	136,66%	54	58	112	29,43%	7,00	19,00	26,00	5,00%	
						68,40%				16,74%					
	Saturn														
15	21 Listopada	703	205	261	466	66,29%	43	56	99	14,08%	13,00	21,00	34,00	7,30%	3,70%
16	Dehnelów	963	275	308	583	60,54%	60	57	117	12,15%	1,00	4,00	5,00	0,86%	
17	Miła	290	104	109	213	73,45%	11	23	34	11,72%	2,00	3,00	5,00	2,35%	
18	Węglowa	163	53	56	109	66,87%	13	19	32	19,63%	3,00	5,00	8,00	7,34%	
19	Legionów	884	326	336	662	74,89%	71	85	156	17,65%	14,00	28,00	42,00	6,34%	
						68,41%				15,05%					
	Stare Miasto														
20	Nadrzeczna	9	3	2	5	55,56%	2	0	2	22,22%	0,00	0,00	0,00	0,00%	3,70%
21	Kilińskiego	143	51	41	92	64,34%	13	18	31	21,68%	6,00	6,00	12,00	13,04%	
22	Bytomska	319	92	113	205	64,26%	37	36	73	22,88%	6,00	9,00	15,00	7,32%	
23	1 Maja	32	5	13	18	56,25%	2	4	6	18,75%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
24	Podwalna	28	12	10	22	78,57%	1	1	2	7,14%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
25	Kacza	13	2	5	7	53,85%	1	1	2	15,38%	1,00	1,00	2,00	28,57%	
26	Ciasna	9	5	2	7	77,78%	1	1	2	22,22%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
27	Walna	13	6	3	9	69,23%	0	2	2	15,38%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
28	Rynkowa	20	9	2	11	55,00%	3	2	5	25,00%	1,00	1,00	2,00	18,18%	
29	Kościelna	3	1	1	2	66,67%	1	0	1	33,33%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
30	Rynek	76	25	20	45	59,21%	8	10	18	23,68%	2,00	3,00	5,00	11,11%	
31	Pieńkowskiego	51	17	20	37	72,55%	2	2	4	7,84%	2,00	2,00	4,00	10,81%	

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

32	Zw. Orła Białego	7	2	1	3	42,86%	0	2	2	28,57%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
33	Boczna	54	15	15	30	55,56%	8	8	16	29,63%	0,00	1,00	1,00	3,33%	
						62,26%				20,98%					
	Nowe Miasto														
34	Szpitalna	1717	543	569	1112	64,76%	128	115	243	14,15%	23,00	37,00	60,00	5,40%	3,70%
35	Ogrodowa	1229	448	457	905	73,64%	61	70	131	10,66%	12,00	20,00	32,00	3,54%	
36	Kombatantów	0	0	0	0	0,00%	0	0	0	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	
37	Spółdzielcza	343	96	95	191	55,69%	36	24	60	17,49%	3,00	10,00	13,00	6,81%	
38	Czysta	39	10	7	17	43,59%	5	4	9	23,08%	1,00	2,00	3,00	17,65%	
39	Szkolna	320	109	97	206	64,38%	25	30	55	17,19%	6,00	13,00	19,00	9,22%	
40	17 Lipca	774	241	242	483	62,40%	61	47	108	13,95%	16,00	25,00	41,00	8,49%	
41	Waryńskiego	691	191	208	399	57,74%	50	65	115	16,64%	13,00	19,00	32,00	8,02%	
42	Armii Krajowej	549	156	158	314	57,19%	40	49	89	16,21%	6,00	10,00	16,00	5,10%	
43	Grodziecka	637	183	202	385	60,44%	41	41	82	12,87%	4,00	6,00	10,00	2,60%	
44	11 Listopada	128	33	44	77	60,16%	9	8	17	13,28%	3,00	4,00	7,00	9,09%	
45	Tuwima	1122	314	328	642	57,22%	98	92	190	16,93%	8,00	14,00	22,00	3,43%	
46	Miasta Auby	691	233	217	450	65,12%	42	44	86	12,45%	9,00	11,00	20,00	4,44%	
						55,56%				14,22%					

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

	ulica	liczba podmiotów gospodarczych na ulicy	liczba podmiotów na 100 osób	wartość referencyjna	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	liczba osób odniesiona do 1000	osób korzystających z pomocy społecznej na	liczba przestępstw	liczba przestępstw w skali roku (metoda proporcji)	liczba przestępstw w odniesieniu do 1000 ludności	wartość referencyjna dla liczby przestępstw	* udział budynków powstałych przed 1988 większa niż 88 %
	1	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
			17=16/2*100%		stan rok 2009	20=19/2*1000		stan VIII.2009	23=22(8*12)	24=23/2*1000		
	Stare Piaski											
1	Krakowska	18	2,70	9,10	2	3,00	52	5	8	11,26	39,3	x
2	Płocka	0	0,00		0	0,00		0	0	0,00		x
3	Krzywa	5	4,20		4	33,61		3	5	37,82		x
4	Warszawska	11	4,60		17	71,13		2	3	12,55		x
5	Zwycięstwa	48	6,25		4	5,21		9	14	17,58		x
6	Trznadla	12	10,34		0	0,00		4	6	51,72		x
7	Betonowa	6	1,69		29	81,46		0	0	0,00		x
8	Francuska	3	4,55		2	30,30		3	5	68,18		x
9	Graniczna	0	0,00		0	0,00		1	2	0,00		
10	Kościuszki	14	3,86		24	66,12		10	15	41,32		x
11	3 Kwietnia	6	1,33		28	62,22		6	9	20,00		x
12	Mickiewicza	17	2,97		2	3,50		3	5	7,87		x
13	Sikorskiego	5	3,50		2	13,99		2	3	20,98		x
14	Nowopogońska	119	31,27		22	57,82		28	42	110,38		x

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

		18,86			9,71			5,43	8,14			
	Saturn											
15	21 Listopada	26	3,70	9,10	37	52,63	52	8	12	17,07	39,3	x
16	Dehnelów	67	6,96		13	13,50		9	13,5	14,02		x
17	Miła	18	6,21		0	0,00		2	3	10,34		x
18	Węglowa	4	2,45		11	67,48		1	1,5	9,20		x
19	Legionów	36	4,07		29	32,81		10	15	16,97		x
		30,20			18,00			6,00	9,00			
	Stare Miasto											
20	Nadrzeczna	1	11,11	9,10	0	0,00	52	0	0	0,00	39,3	x
21	Kilińskiego	11	7,69		5	34,97		2	3	20,98		x
22	Bytomska	71	22,26		31	97,18		7	10,5	32,92		x
23	1 Maja	10	31,25		1	31,25		4	6	187,50		x
24	Podwalna	5	17,86		0	0,00		0	0	0,00		x
25	Kacza	3	23,08		5	384,62		2	3	230,77		x
26	Ciasna	1	11,11		0	0,00		0	0	0,00		x
27	Walna	1	7,69		0	0,00		0	0	0,00		x
28	Rynkowa	4	20,00		2	100,00		0	0	0,00		x
29	Kościelna	3	100,00		0	0,00		0	0	0,00		x
30	Rynek	38	50,00		4	52,63		4	6	78,95		x
31	Pieńkowskiego	2	3,92		1	19,61		2	3	58,82		x
32	Zw. Orła Białego	3	42,86		0	0,00		1	1,5	214,29		x
33	Boczna	2	3,70	4	74,07	4	6	111,11	x			
		11,07			3,79			1,86	2,79			

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

	Nowe Miasto											
34	Szpitalna	136	7,92	9,10	35	20,38		48	72	41,93	39,3	x
35	Ogrodowa	63	5,13		7	5,70		11	16,5	13,43		x
36	Kombatantów	3	0,00		0	0,00		3	4,5			x
37	Spółdzielcza	12	3,50		10	29,15		2	3	8,75		x
38	Czysta	1	2,56		3	76,92		0	0	0,00		x
39	Szkolna	10	3,13		21	65,63		2	3	9,38		x
40	17 Lipca	43	5,56		38	49,10		9	13,5	17,44		x
41	Waryńskiego	12	1,74		14	20,26		8	12	17,37		x
42	Armii Krajowej	18	3,28		16	29,14		3	4,5	8,20		x
43	Grodziecka	61	9,58		11	17,27		12	18	28,26		x
44	11 Listopada	13	10,16		3	23,44		3	4,5	35,16		x
45	Tuwima	36	3,21		32	28,52		8	12	10,70		x
46	Miasta Auby	41	5,93	12	17,37		11	16,5	23,88	x		
		34,54			15,54			9,23	13,85			

WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY

Ulice spełniające minimum 3 kryteria	Ulice spełniające 4 kryteria	Ulice spełniające Wszystkie 5 kryteriów
Obszar – STARE PIASKI		
Krzywa		
Warszawska	Warszawska	
Zwycięstwa		
Betonowa	Betonowa	
Francuska		
Kościuszki	Kościuszki	Kościuszki
3 Kwietnia	3 Kwietnia	
Sikorskiego		
Nowopogońska	Nowopogońska	
Obszar - SATURN		
21 Listopada	21 Listopada	
Węglowa	Węglowa	
Legionów		
Obszar – Stare Miasto		
Kilińskiego		
Bytomska		
Kacza	Kacza	
Rynkowa		
Rynek	Rynek	
Pieńkowskiego	Pieńkowskiego	
Boczna	Boczna	

Obszar – Nowe Miasto		
Szpitalna	Szpitalna	
Spółdzielcza		
Czysta		
Szkolna		
17 Lipca		
Waryńskiego		
Armii Krajowej		
Miasta Auby		

*Wskaźnik dotyczący porównywalnie niskiego poziomu wartości zasobu mieszkaniowego dotyczący liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989 r. do ogólnej liczby budynków nie został określony za pomocą wskaźnika ze względu na brak szczegółowych danych statystycznych dotyczących liczby budynków w Czeladzi. Większość budynków w mieście zostało jednak zbudowanych przed 1989 r.

Około 40% istniejących zasobów mieszkaniowych pochodzi sprzed 1945 roku (najwięcej wybudowano w latach 1918-45). Najmłodsze zasoby mieszkaniowe to mieszkania spółdzielcze, niemal wszystkie wybudowane po 1960 roku, a przed 1988 rokiem.

Zabudowa kolonii i osiedli robotniczych w Czeladzi związana jest z rozwojem XIX-XX wiecznym górnictwa węglowego. Na obszarze Starego Miasta większość budynków pochodzi z przełomu XIX i XX wieku oraz z pierwszej połowy XX w. (głównie lata 20. i 30).

Zespół mieszkaniowy „Piaski” – Szyb Piotr i Paweł, z pozostałością starej zabudowy robotniczej w rejonie ulicy Piaskowej tworzy kilka zespołów mieszkaniowych powstałych w okresie od końca XIX wieku po lata 20-te XX wieku. Kolonia robotnicza przy ulicy Legionów powstała w latach 20-tych XX wieku. Kolonia robotnicza przy ulicy 21 Listopada (tzw. „Stara Kolonia Saturn”) jest jedną z najstarszych kolonii robotniczych na terenie miasta – pochodzi z pierwszych lat XX wieku. Osiedle Miasta Auby powstało w latach 70-tych XX w., Osiedle Nowotki to przełom 50/60-tych XX wieku oraz Osiedle Dziekana zbudowano w latach 80-tych XX wieku.

VI. Plan finansowy realizacji rewitalizacji na lata 2009 – 2015

Plan finansowy realizacji programu rewitalizacji na lata 2009 – 2015 jest sumą planowanych nakładów w rozbiciu na źródła finansowania.

Podstawową zasadą finansowania projektów *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* będzie montaż finansowy. Preferowane będą programy, finansowane wspólnie przez samorząd, środki sektora publicznego, środki pochodzące z funduszy unijnych oraz środki prywatne. Gmina Czeladź zobowiązuje się przeznaczać corocznie w swoim budżecie środki służące finansowaniu zadań ujętych w projektach rewitalizacji – w całości lub części. Zakres i wielkość finansowania będą określone w uchwale budżetowej.

Plan finansowy realizacji *PROM* obejmuje zidentyfikowane w okresie opracowywania Programu planowane przedsięwzięcia inwestycyjne w okresie 2009-2015. Ze względu na dużą liczbę przedsięwzięć możliwych do realizacji oraz długi okres planowania objęty programem, zakres finansowy *PROM* ma jedynie charakter szacunkowy.

Pojawiające się okoliczności i uwarunkowania społeczno – gospodarcze oraz fakt, iż Program Rewitalizacji jest dokumentem koncepcyjnym powodują że, poziom dofinansowania, źródła finansowania oraz wartości poszczególnych projektów mogą ulec zmianie.

Zakres działań inwestycyjnych w obszarach rewitalizowanych określony został w ramach *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*, a w szerszej perspektywie (ale tylko dla działań stricte inwestycyjnych) – w *Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta Czeladź na lata 2009-2011*.

Do działań *Programu Rewitalizacji* poprzez sposób finansowania poszczególnych działań, należą przede wszystkim:

- działania, w przypadku których zaangażowane zostaną środki budżetu miasta – ich realizacja pociąga za sobą konieczność sięgania do kredytów, a tym samym przyczynia się do zwiększenia obciążenia budżetu miasta,
- środki Unii Europejskiej,

- działania finansowane tylko ze źródeł pozabudżetowych (środki własne spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz TBS, właścicieli nieruchomości, firm, dotacje WFOŚiGW, oraz środki sponsorów) – których realizacja nie obciąża budżetu.

Źródła finansowania Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi:

1. Budżet Gminy Czeladź (środki własne Gminy)

W budżecie Gminy rokrocznie, podczas prac nad budżetem Gminy, wyodrębniane zostają środki finansowe na realizację konkretnych projektów inwestycyjnych. Procedura uchwalania budżetu zgodna jest z wytycznymi zawartymi w ustawie o samorządzie gminnym oraz w ustawie o finansach publicznych.

2. Środki budżetu państwa

- budżet państwa,
- środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

3. Fundusze zagraniczne

- fundusze strukturalne Unii Europejskiej:
 - środki finansowe pochodzące z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013.

4. Środki prywatne

- środki podmiotów prywatnych, które planują podjąć lub wesprzeć działania w ramach planu rewitalizacji
 - środki podmiotów gospodarczych
 - środki spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych oraz CTBS
 - sponsorzy prywatni.

5. Środki powiatowe

- środki Powiatowego Urzędu Pracy na wsparcie działań tzw. miękkich związanych z rozwojem zasobów ludzkich.

Tabela 52. Źródła finansowania programu rewitalizacji na lata 2009 - 2015 (analiza szacunkowa)

Źródło finansowania	Szacunkowy poziom wsparcia (w %)
Budżet JST	30,00
Budżet państwa	6,00
Środki prywatne	28,50
Środki UE	35,00
Środki powiatowe	0,2
Razem	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych o projektach UM Czeladź

Analiza finansowa *Programu Rewitalizacji* wskazuje, że większość obciążeń finansowych realizacji jego zadań poniesie gmina Czeladź (w tym poprzez zaciągnięcie kredytów prefinansowych dla zadań współfinansowanych z EFRR), co wynika także ze struktury zadań określanych ustawowo jako zadania własne gminy.

Wielkość środków koniecznych na sfinansowanie **udziału własnego** miasta w projektach rewitalizacyjnych kształtuje się na poziomie dużo wyższym niż wynikająca z prognoz finansowych wielkość wolnych środków na inwestycje.

Dysproporcja ta wymusza niejako konieczność pozyskania dodatkowych środków, czego efekty przewidziane zostały w prognozach finansowych towarzyszących WPI.

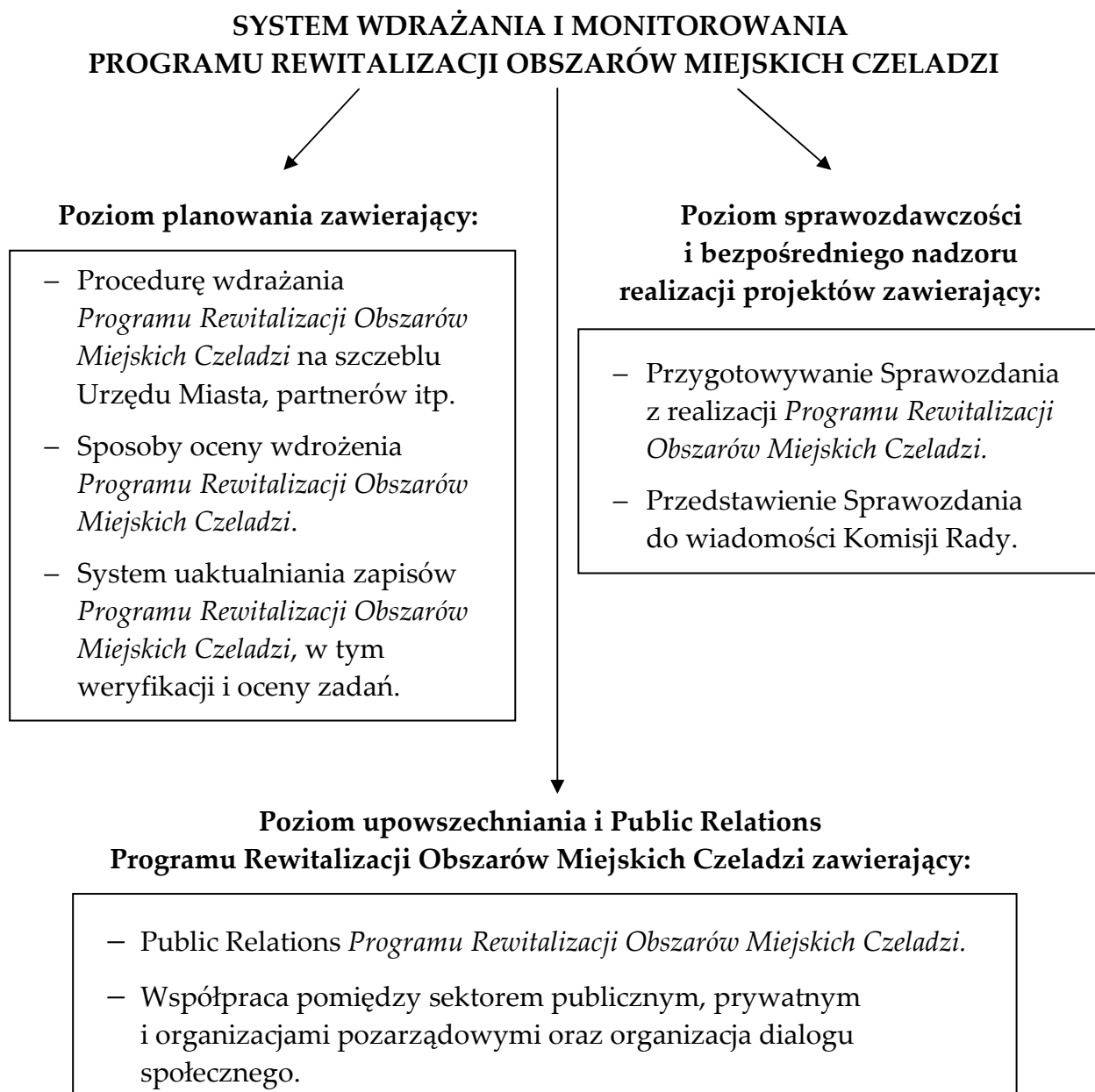
W przypadku braku dofinansowania największych projektów z funduszy strukturalnych gmina Czeladź nie będzie w stanie wygenerować kapitału obcego (w tym obcego, pochodzącego z kredytów) na realizację pełnego zakresu zadań *PROM*.

W takiej sytuacji gmina będzie musiała rozważyć opcję rezygnacji z wybranych inwestycji, co nie oznacza rezygnacji z danej inwestycji w ogóle, a tylko zaniechanie jej realizacji w danym roku budżetowym i przesunięcie na kolejne lata.

W przypadku innych niż stricte inwestycyjne działań wynikających z *Programu Rewitalizacji*, a realizowanych przede wszystkim w sferze społecznej i gospodarczej źródłem finansowania będą środki własne – wydatki bieżące – oraz fundusze zewnętrzne.

VII. System wdrażania

Za wdrażanie zaktualizowanej wersji Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi odpowiadać będzie Burmistrz Miasta we współpracy z Zespołem Zadaniowym, Wydziałem Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej oraz Komisją Rady ds. Rozwoju i Polityki Przestrzennej.

Poszczególne projekty zaktualizowanej wersji *PROM* będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia. Oznacza to, że podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania będzie musiał sprostać wielu wymaganiom formalnym. Dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych.

Dla całego systemu wdrażania, sposobu monitorowania oraz oceny i komunikacji społecznej najistotniejszym elementem jest opracowanie systemu uaktualniania zapisów *Programu Rewitalizacji*, dlatego też działania te przewijają się w każdym z wymienionych etapów.

⇒ PLANOWANIE

KROK 1

A) Wydział Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej zbiera **propozycje działań do aktualizacji PROM** od:

- Jednostek Organizacyjnych Urzędu Miasta.
- Wydziałów Urzędu Miasta w Czeladzi.
- Mieszkańców.
- Partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.
- Spółdzielni i Wspólnot Mieszkaniowych.
- Podmiotów gospodarczych.

Odpowiedzialność: Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej

B) Lista podlega wstępnej ocenie w Wydziale Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej.

C) Wydział Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej przygotowuje **Listę Proponowanych Działań** oraz projekt zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich (PROM)*.

Odpowiedzialność: Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej.

KROK 2

Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej przedstawia Burmistrzowi Miasta do weryfikacji Listę Proponowanych Działań oraz projekt zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji* (...).

W efekcie następuje wypracowanie projektu zaktualizowanej wersji Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi zatwierdzonej i **rekomendowanej przez Burmistrza Miasta**. Projekt ten jest przekazany do **właściwej** Komisji Rady Miasta w celu uzyskania opinii komisji.

KROK 3

Następuje **przekazanie** zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* z opinią Burmistrza oraz Komisji Rady Miasta do Rady Miasta w celu **podjęcia uchwały przyjmującej lub wprowadzającej zmiany** do zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* oraz do *Wieloletniego Planu Inwestycyjnego*, ew. w uchwale budżetowej.

KROK 4

Uchwała przyjmująca zaktualizowaną wersję *Programu Rewitalizacji* (...).

Burmistrz organem odpowiedzialnym za wdrażanie *Programu Rewitalizacji* (...).

⇒ WDRAŻANIE

Realizacją zaktualizowanego *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* będzie zarządzać Burmistrz Miasta poprzez Urząd Miasta Czeladź, w szczególności Wydział Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej.

Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską *Wieloletnim Planem Inwestycyjnym* oraz budżetami rocznymi.

Spójność niniejszego *Programu* z WPI zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej właściwa jednostka (np. Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w przypadku inwestycji mających na celu poprawę układu komunikacyjnego, Zakład Budynków Komunalnych w odniesieniu do inwestycji dotyczących nieruchomości, budynków mieszkalnych i oświatowych) zleca i przygotowuje wymaganą dokumentację techniczną i przekazuje jej wyciąg wraz z pozwoleniem na budowę i innymi dokumentami Wydziałowi Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej celem przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. Wydział przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Burmistrza Miasta zostaje złożony do Instytucji Zarządzającej.

Po podpisaniu umowy dofinansowania z *Instytucją Zarządzającą*, w zarządzanie projektem zostaje włączony Wydział Finansowo-Budżetowy.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi / programami Burmistrz Miasta powołuje Zespoły Zadaniowe. W skład Zespołów wchodzi przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania projektem.

Ideą powołania *Zespołów* jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Celem oceny realizacji *Programu Rewitalizacji* prowadzony będzie monitoring osiągnięcia wskaźników *PROM*.

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

8.1. System monitorowania programu rewitalizacji oraz sposoby jego oceny

⇒ MONITORING

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania zadań, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu rewitalizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitorowanie realizacji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* prowadzone będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

W celu sprawnej i efektywnej realizacji *PROM* wskaźniki rzeczowe i finansowe wdrażania poszczególnych typów projektów będą poddane monitoringowi.

Wskaźnikiem głównym realizacji *Programu* będzie stopień wykonania planu finansowego *PROM* z realizacji wymienionych w poszczególnych latach projektów.

Wykonanie mierzone będzie w ujęciu procentowym: **wydatki zrealizowane / wydatki planowane**, biorąc pod uwagę takie zmienne jak np. zmiany kosztorysów wskutek zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności, zmiany w projekcie, spadek wartości zamówienia po rozstrzygnięciu przetargu, zmiany w budżecie miasta, *Wieloletnim Planie Inwestycyjnym* itp.

Ważnym miernikiem skali oddziaływania *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* będzie liczba bezpośrednich i pośrednich beneficjentów Programu, tj. procentowy i liczbowy udział ludności objętej poszczególnymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Wykonanie mierzone będzie również w ujęciu rzeczowym, przy użyciu wyspecyfikowanych wskaźników / mierników. Szczegółowe wskaźniki będą wynikać ze specyfiki konkretnego zadania (np. ilość km zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej, powierzchnia użytkowa

zmodernizowanych placówek oświaty, liczba imprez, liczba przeszkolonych bezrobotnych itp.).

Wśród wskaźników obrazujących postęp we wdrożeniu *PROM* wyróżnia się trzy kategorie:

- 1) wskaźniki produktu – odnoszą się do rzeczywistych efektów działania,
- 2) wskaźniki rezultatu – odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektem wynikającym z wdrożenia *Programu*,
- 3) wskaźniki oddziaływania – obrazują konsekwencje danego programu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym działaniem, ale pojawiającym się po pewnym czasie oraz do efektów długookresowych, oddziaływujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania.

⇒ **SPRAWOZDAWCZOŚĆ**

KROK 1

Wydział Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej przygotowuje sprawozdanie z realizacji zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* w okresie sprawozdawczym przy współudziale jednostek odpowiedzialnych za poszczególne zadania.

Sprawozdanie z realizacji zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* będzie zawierało następujące informacje:

- wyniki działań związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na realizację działań zapisanych w *Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* (ile i jakie wnioski o dofinansowanie zostały złożone w okresie sprawozdawczym, na jakie działania udało się pozyskać środki, w jakiej wysokości, jakie działania nie otrzymały wsparcia finansowego),
- prezentację przebiegu realizacji projektów, które otrzymały dofinansowanie z funduszy zewnętrznych,

- analizę przyczyn nie zrealizowania projektów zapisanych w Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi w czasie sprawozdawczym lub szerszym,
- stan przygotowań i wdrażania projektów wpisanych do realizacji w ramach *Programu Rewitalizacji*.

Odpowiedzialność: Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej.

KROK 2

Kierownik Wydziału Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej przekazuje sprawozdanie Burmistrzowi.

KROK 3.

Burmistrz przedstawia na posiedzeniu właściwej Komisji Rady sprawozdanie z realizacji zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji*.

Stanowiska wypracowywane przez Radę Miasta w przedmiocie przedkładanych sprawozdań, stanowiąc będą podstawę sporządzenia oceny wdrożenia *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* sporządzanej na zakończenie okresu planowania.

8.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym, i organizacjami pozarządowymi

Instytucja odpowiedzialna za wdrażanie *Programu Rewitalizacji* – Burmistrz Miasta będzie przyjmował propozycje projektów od instytucji partnerskich – instytucji publicznych i prywatnych. Burmistrz odpowiedzialny będzie również za przyjmowanie sprawozdań z realizacji projektów od instytucji partnerskich zaangażowanych w poszczególne, realizowane projekty.

Ważnym elementem współpracy pomiędzy różnymi podmiotami będą okresowe spotkania z instytucjami partnerskimi w celu informowania o postępach w realizacji *Programu*.

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi jest i będzie aktualizowany we współpracy z lokalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi. Dla właściwej realizacji, oceny i aktualizacji *Programu Rewitalizacji* Burmistrz Miasta może skorzystać z wiedzy i opinii lokalnych ekspertów (przedstawiciele lokalnych środowisk społeczno - gospodarczych) oraz korzystać z usług innych instytucji oraz opinii specjalistów. Pomoc organizacyjną oraz kompetencyjną mogą świadczyć instytucje, które nie są bezpośrednio związane z omawianym obszarem, ale mogą być pomocne w procesie rewitalizacji, tj. środowiska naukowe i oświatowe, instytucje doradcze oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia. Istotna wydaje się także współpraca z podmiotami, które mogą umożliwić realizację programu poprzez udzielenie pożyczek i kredytów na działania inwestycyjne i koncepcyjne (np. banki czy inne instytucje finansowe).

Podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie i koordynację *PROM* oraz współpracę partnerską w ramach rewitalizacji będzie Burmistrz Miasta poprzez Wydział Rozwoju Miasta i Inżynierii Miejskiej.

Drugą grupę podmiotów zakwalifikować należy jako współwykonawców programu rewitalizacji oraz partnerów programu. Partnerzy programu mogą wspomóc jego realizację w zakresie organizacyjnym, finansowym, doradczym czy inwestycyjnym. Do tej grupy zaliczyć należy m.in. spółdzielnie oraz wspólnoty mieszkaniowe, lokalne stowarzyszenia czy związki, instytucje finansowe (np. banki), środowiska naukowe i oświatowe, przedsiębiorcy, inwestorzy, a także właściciele, posiadacze i zarządcy budynków.

Partnerzy publiczni, którzy mogą wspomóc realizację zadań *PROM* to m.in.:

- Starostwo Powiatowe w Będzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Będzinie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

8.3. Public Relations programu rewitalizacji

⇒ UPOWSZECHNIANIE I PUBLIC RELATIONS PROGRAMU

Podstawowym celem działań związanych z promocją i *Public Relations* zaktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów działań podejmowanych w jego ramach, instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w *Programie*, ale także zachęcenie mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów *PROM*.

Informowanie społeczności lokalnej o realizacji zaktualizowanej wersji *PROM* odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej miasta, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

Bezpośrednio *PROM* prezentowany będzie podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk, organizacjami pozarządowymi.

Jednocześnie przyjmuje się, że właśnie bezpośrednie spotkania z mieszkańcami – w skali miasta takiego jak Czeladź – będą najlepszym narzędziem *Public Relations Programu* (...).

Przyjmuje się, że partnerami, wobec których należy prowadzić politykę komunikacji i informacji *PROM*, są: mieszkańcy miasta, lokalni przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje społeczne.

W ramach promocji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- prowadzenie spotkań i konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz podmiotami gospodarczymi i społecznymi dotyczących założeń (ex ante) i realizacji (bieżąca, ex post) *PROM*.

Będzie to kontynuacja polityki informacyjnej w mieście, opartej na bezpośrednich spotkaniach z mieszkańcami i zainteresowanymi stronami przed rozpoczęciem każdej większej inwestycji w mieście (kanalizacja, przebudowa dróg i inne).

Spotkania te mają na celu przybliżenie celów każdej z inwestycji, celów *Programu Rewitalizacji*, służą ukazaniu kierunków rozwoju poszczególnych obszarów (co jest najbardziej istotne dla przedsiębiorców), zaznajomienie z jej zakresem, informowaniu o przejściowych niedogodnościach związanych z budową.

Jednocześnie spotkania takie, jako niezbędny element dialogu społecznego prowadzą do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania. Ponieważ to mieszkańcy tworzą wspólnotę miejską, ich głos jest cenny i przydatny, zwłaszcza

w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne. Spotkania to uznanie faktu, że mieszkańcy i podmioty obecne w mieście mają prawo do jego kształtowania lub bycia informowanym o jego dalszym rozwoju w sposób umożliwiający wymianę poglądów.

- Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.

Będzie to dodatkowe narzędzie debaty publicznej odnośnie planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wzbogacanie serwisu internetowego na stronie Urzędu o nowo realizowane działania w ramach *PROM* to działanie na rzecz zaangażowania mieszkańców w działania rewitalizacyjne. Umożliwi też „społeczną kontrolę” realizacji *Programu*.

- Współpraca z mediami lokalnymi mająca na celu informowanie opinii publicznej o przebiegu realizacji aktualizowanej wersji *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi*.

Udział prasy jest ewidentnym narzędziem publicznej debaty oraz dotarcia do mieszkańców, podmiotów gospodarczych i społecznych z miasta, a także promocji wkładu instytucji współfinansujących inwestycje (WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne), Unii Europejskiej (EFRR) w realizację zadania inwestycyjnego.

Promocja *PROM* i jego Public Relations dokonywana będzie z wykorzystaniem mediów lokalnych i zwyczajowo przyjętych form komunikacji społecznej w gminie, tj.:

- prasy lokalnej („Echu Czeladzi”) i regionalnej w tym zwłaszcza „Dzienniku Zachodnim”, „Gazecie Wyborczej”;
- stacji radiowych regionu (Radio Katowice).

Prezentacja Programu odbywać się będzie w trakcie spotkań Burmistrza Miasta z mieszkańcami. Spotkania będą służyć weryfikacji i ewentualnym modyfikacjom Programu, co pozwoli uwzględnić opinie i zdanie mieszkańców i środowisk lokalnych na temat realizacji Programu w przyszłości.

- Współpraca ze szkołami i placówkami edukacyjnymi, która służy zaangażowaniu dzieci i młodzieży w sprawy miasta, rozciągnięciu opieki nad obiektami, przywracaniu właściwej jakości dziedzictwa kulturowego oraz przestrzeni miejskiej jako dobru publicznemu.
- Umieszczenie na obiektach, wykonanych w ramach *Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi* tablic informacyjnych o zaangażowaniu środków EFRR lub innych.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że promocja i upowszechnianie *Programu Rewitalizacji* (...) służy promocji miasta jako całości i marketingowi inwestycyjnemu – informacje o planowanych przedsięwzięciach inwestycyjnych i rewitalizacyjnych to ważny sygnał dla potencjalnych inwestorów i nowych firm, a także – co nie mniej ważne – dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej.

Tak szeroko zakrojone działania zapewnią upowszechnienie i upublicznienie tego dokumentu, a tym samym uzyskanie akceptacji społecznej dla jego realizacji poprzez zapobieganie potencjalnym konfliktom interesów.

Spis rysunków, wykresów i tabel

Rysunek 1. Miasto Czeladź w otoczeniu lokalnym i regionalnym _____	8
Rysunek 2. Miasto Czeladź na tle Powiatu Będzińskiego _____	8
Rysunek 3. Powiat Będziński na tle Województwa Śląskiego _____	9
Rysunek 4. Mapa - obszary rewitalizacji wyznaczone w Mieście Czeladź _____	92
Rysunek 5. Mapa - Stare Miasto _____	95
Rysunek 6. Mapa – Saturn _____	109
Rysunek 7. Mapa - Stare Piaski _____	112
Rysunek 8. Mapa - Nowe Miasto _____	113
Rysunek 9. Mapa - obszary mieszkalnictwa na tle obszarów rewitalizacji w Czeladzi _____	172
Wykres 1. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w Czeladzi _____	29
Wykres 2. Populacja miasta Czeladź w latach 2000 – 2008 _____	34
Wykres 3. Przyrost naturalny w mieście Czeladzi w latach 2000 - 2008 _____	35
Wykres 4. Gospodarstwa domowe w Czeladzi według głównego _____	50
Tabela 1. Własność gruntów Gminy Czeladź w okresie od 30 września 2004 r. do 30 września 2008 r. _____	18
Tabela 2. Własność budynków na terenie Miasta Czeladź _____	19
Tabela 3. Własność mieszkaniowa w Czeladzi (2008 r.) _____	19
Tabela 4. Wodociągi na terenie miasta Czeladź _____	21
Tabela 5. Kanalizacja na terenie miasta Czeladź _____	22
Tabela 6. Gospodarka odpadami na terenie miasta Czeladź _____	22
Tabela 7. Podmioty według działów gospodarki (sekcji PKD 2004) w mieście Czeladzi (dane 12.2008) _____	28
Tabela 8. Miasto Czeladź - formy własności podmiotów gospodarczych będących w rejestrze _____	29
Tabela 9. Poziom lokalnej przedsiębiorczości w mieście Czeladzi _____	30
Tabela 10. Główni pracodawcy w mieście i stan zatrudnienia na koniec grudnia 2008 roku _____	31
Tabela 11. Ludność Czeladzi na tle powiatu będzińskiego i województwa śląskiego w latach 2000 - 2008 _____	33
Tabela 12. Ruch naturalny ludności Czeladzi na tle Powiatu Będzińskiego _____	36
Tabela 13. Migracja ludności w Czeladzi _____	36
Tabela 14. Mieszkańcy Czeladzi według grup wiekowych w 2008 r. _____	37
Tabela 15. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2000 – 2008 _____	38
Tabela 16. Ludność Czeladzi według ekonomicznych grup wiekowych w 2008 r. _____	39
Tabela 17. Struktura płci w 2008 r. _____	39
Tabela 18. Gęstość zaludnienia w Czeladzi na tle Województwa Śląskiego _____	40
Tabela 19. Wykształcenie osób powyżej 15 roku życia w Czeladzi _____	40
Tabela 20. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Czeladzi w 2008 r. _____	41
Tabela 21. Powody przyznania pomocy społecznej w Czeladzi w 2008 r. _____	42
Tabela 22. Liczba bezrobotnych w Czeladzi w okresie od 31.12.2000 do 30.09.2009 _____	44
Tabela 23. Liczba bezrobotnych według poszczególnych kategorii w Mieście Czeladź za okres od 01.10.2008 do 31.12.2008 _____	47
Tabela 24. Bezrobotni w Czeladzi - stan za okres 31.12.2006 do 30.09.2009 _____	48
Tabela 25. Stowarzyszenia działające w mieście Czeladzi _____	51
Tabela 26. Stowarzyszenia kultury fizycznej i związków sportowych _____	52
Tabela 27. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Czeladzi _____	53
Tabela 28. Placówki ochrony zdrowia w Czeladzi _____	54
Tabela 29. Poziom przestępczości na obszarach rewitalizacji _____	59
Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące Miasta Czeladź i obszarów rewitalizacji _____	64
Tabela 31. Projekty i zadania inwestycyjne – obszar Stare Miasto _____	135

Program Rewitalizacji Obszarów Miejskich Czeladzi na lata 2009 – 2015

Tabela 32. Projekty i zadania inwestycyjne - obszar Saturn	136
Tabela 33. Projekty i zadania inwestycyjne – obszar Stare Piaski	137
Tabela 34. Projekty i zadania inwestycyjne - obszar Nowe Miasto	138
Tabela 35. Projekty i zadania inwestycyjne o charakterze ogólnomiejskim	138
Tabela 36. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć programu rewitalizacji	141
Tabela 37. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 1	143
Tabela 38. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 2	144
Tabela 39. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 3	146
Tabela 40. Działania podjęte i zrealizowane w ramach Obszaru nr 4	148
Tabela 41. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Stare Miasto	150
Tabela 42. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Saturn	153
Tabela 43. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Stare Piaski	155
Tabela 44. Planowane działania przestrzenne i gospodarcze na obszarze Nowe Miasto	158
Tabela 45. Planowane działania gospodarcze o charakterze ogólnomiejskim	160
Tabela 46. Planowane działania społeczne na obszarze Stare Miasto	161
Tabela 47. Planowane działania społeczne na obszarze Saturn	163
Tabela 48. Planowane działania społeczne na obszarze Stare Piaski	164
Tabela 49. Planowane działania społeczne na obszarze Nowe Miasto	165
Tabela 50. Planowane działania społeczne o charakterze ogólnomiejskim	166
Tabela 51. Obszary rewitalizacji i ulice, które kwalifikują się do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa	171
Tabela 52. Źródła finansowania programu rewitalizacji na lata 2009 - 2015 (analiza szacunkowa)	183